Ազգ
Azg

8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2007 ՇԱԲԱԹ 163 (3815)

Հայաստանը՝ 32-րդը

Ըստ տնտեսական ազատությունների 2007 թվականի հետազոտության, Հայաստանը զբաղեցնում է 32-րդ տեղը՝ առաջ անցնելով տարածաշրջանի բոլոր երկրներից:

Նախկին խորհրդային հանրապետություններից ամենաազատ տնտեսությունն ունի Էստոնիան, որը գրավել է 8-րդ տեղը: Ռուսաստանը 112-րդ տեղում է:

Բարոնուհին Արցախում

ԼՂ-ի նախագահի պաշտոնակալման արարողությանը ներկա է եղել նաեւ Մեծ Բրիտանիայի լորդերի պալատի փոխխոսնակ բարոնուհի Քերոլայն Քոքսը: Լեդի Քոքսը նվիրել է իր գիրքը, որը, նրա խոսքերով, նվիրված է ազատության եւ անկախության համար պայքարող ժողովուրդներին:

Գիտի՞ արդյոք Սերժ Սարգսյանը

Հարցազրույցներ՝ պատասխանի ակնկալությամբ

ՏԻԳՐԱՆ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

Մեկ անգամ չէ, որ ես գրել եմ՝ մեր ժողովուրդը ճառ չի սիրում, զեկույց-զեկուցումներից, այն էլ հավեսով, զզվել է վաղուց, չափված-ձեւված հայտարարությունները նրան բնավ չեն հետաքրքրում, որքան խորշում է ճառից ու ճառասողից, այնքան սիրում ու գնահատում է զրույցը՝ կենդանի, անմիջական, անկեղծ: Այո, անկեղծ: Ի բնե կասկածամիտ, ամեն բառի տակ ենթատեքստ փնտրող մեր հայրենակիցը չի ուզում կրկին ու նորից խաբվել, հետեւաբար նախընտրում է պատասխանատու պետական մարդկանց հետ անմիջական շփումը, որտեղ անձամբ ստուգի, իր համար ճիշտ եզրակացություն կազմի: Ո՛չ, նա խոստումներ չի ուզում լսել այլեւ, իրարահաջորդ ընտրություններում այդպիսիք շատ է լսել:

Չգիտեմ, վարչապետական պաշտոնի թելադրանքն է, թե՛ դեպի նախագահական աթոռ հասցեագրված քայլերի տրամաբանությունը Սերժ Սարգսյանին մղում մարդկանց հետ ավելի լայն շփումների՝ դրանք լինեն տաքսու վարորդներ, գյուղացիներ, թե... Ավոս Բլեյան: Երկու դեպքում էլ վարչապետը ճիշտ է վարվում, նույնիսկ եթե դրանք նախավարժանքներ լինեն նախագահական առաջիկա ընտրարշավից առաջ: Հատկապես սեպտեմբերի 1-ին նրա «անակնկալ» այցը Մխիթար Սեբաստացի կրթահամալիր՝ ինձ թվում է խիստ հատկանշական՝ դա անխտրականություն է հաղորդում նրա շփումներին: Սակայն, միաժամանակ, այդ շփումները, մարդկանց ավելի լայն շրջանակների հետ հանդիպելու այդ առիթները, գոնե այնքանով, որ ցույց են տալիս մեր հեռուստաընկերությունները, խիստ անբավարար են եւ էպիզոդիկ բնույթ ու տպավորություն են թողնում: Կարծում եմ, խիստ անհրաժեշտ է, որ վարչապետը, որի, ի դեպ, ներկա պաշտոնում իշխանության 100-րդ օրը լրանում է առաջիկա շաբաթ, պետք է ավելի լայն, հաճախակի եւ անմիջական շփումներ ունենա հասարակության տարբեր խավերի հետ եւ չխորշի ամենասուր, անգամ, այսպես ասած, «թույն» հարցերից, ոչ միայն անպայման պատասխանելու, այլեւ դրանք լսելու համար:

Ու ես կուզենայի, որ վարչապետ Սերժ Սարգսյանը հասարակ մարդկանց, մտավորականության ու երիտասարդության հետ իր շփումների ծիրը լայնացներ ու զրուցեր ժողովրդին շահագրգռող հրատապ բոլոր հարցերի մասին: Այդ հարցերը քիչ չեն, ընդհակառակը: Այդ հարցերը հեշտ լուծելի չեն, ընդհակառակը:

Տես էջ 2

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

ԼՂՀ նորընտիր նախագահի պաշտոնամուտը կայացավ

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Համաձայն ԼՂՀ սահմանադրության 67-րդ հոդվածի, երեկ Ազգային ժողովի հատուկ նիստում տեղի ունեցավ հանրապետության նորընտիր նախագահ Բակո Սահակյանի պաշտոնամուտի արարողությունը, ոչ թե խորհրդարանի նիստերի դահլիճում, այլ Ստեփանակերտի կայազորային սպայի տանը:

Պաշտոնական այդ օրվանից ավարտած Արկադի Ղուկասյանին՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պետական կայացման գործում ունեցած անուրանալի վաստակի համար:

Անդրադառնալով ղարաբաղյան կարգավորման հեռանկարներին, Բակո Սահակյանը նշեց, որ այդ գործընթացում բանակցություններն այլընտրանք չունեն:

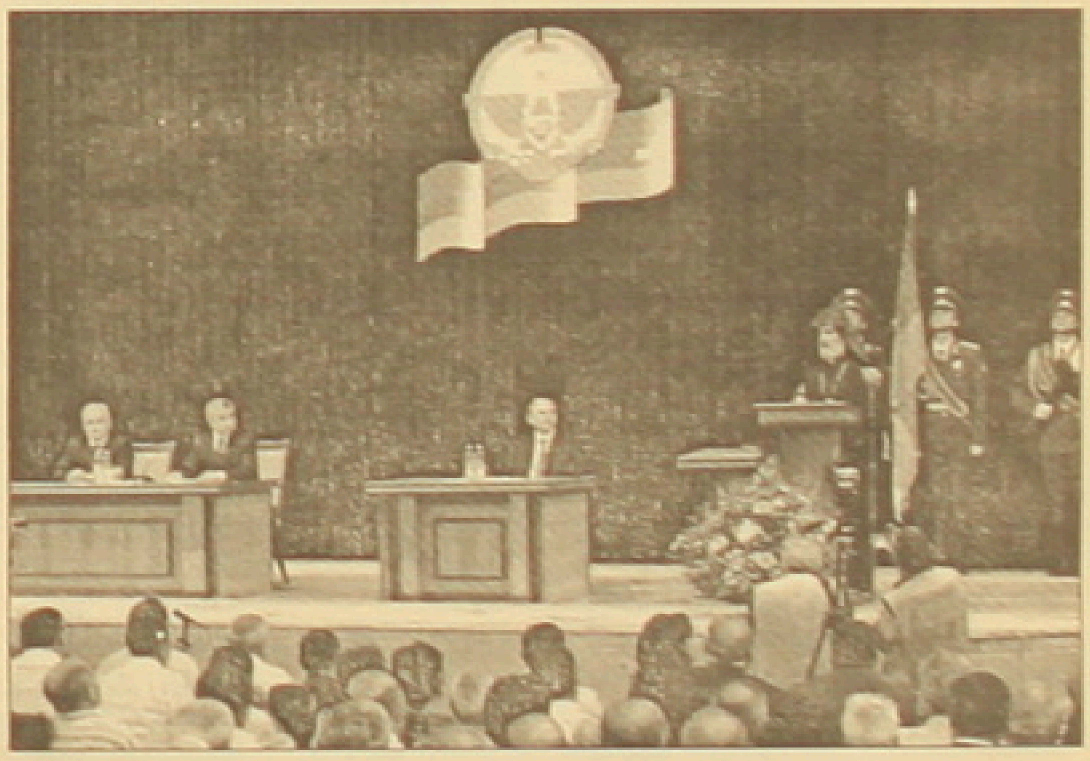

Այժ հատուկ նիստը վարում էր խորհրդարանի նախագահ Աշոտ Ղուլյանը:

Պաշտոնամուտի միջոցառմանը մասնակցում էր ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը: Ներկայացել էին նաեւ հարյուրից ավելի հյուրեր աշխարհի տարբեր երկրներից, որոնց թվում՝ հուլիսի 19-ի նախագահական ընտրություններին մասնակցած դիտորդներ:

Բակո Սահակյանը նախագահական երդում տվեց ձեռքը 17-րդ դարի ավետարանի եւ ԼՂՀ սահմանադրության վրա դրած: Այնուհետեւ արդեն նոր կարգավիճակում ելույթ ունենալով՝ նախագահը խոստացավ իր ուժն ու գիտելիքներն անմնացորդ ծառայեցնել ժողովրդին: Շնորհակալաբար արտահայտվելով բոլոր ընտրողների մասին, անկախ նրանից, թե նախագահական ընտրություններում ինչ կողմնորոշում են ունեցել, նա առանձնակի շնորհակալություն հայտնեց ԼՂՀ առաջին նախագահի, ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին եւ պաշտոնավարությունն այդ օրվանից ավարտած Արկադի Ղուկասյանին՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պետական կայացման գործում ունեցած անուրանալի վաստակի համար:

Հանրապետության նոր նախագահին օրհնանքի խոսք հղեց Հայ առաքելական եկեղեցու Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ արք. Մարտիրոսյանը:

Պաշտոնամուտի արարողությունն ուղիղ եթերում հեռարձակվում էր Արցախի հանրային հեռուստատեսությամբ:

Դահլիճում չտեղավորվելու պատճառաբանությամբ՝ լրագրողները հիմնականում ստիպված էին արարողությանը հետեւել դրսից, հեռուստացույցի միջոցով: Մուտքը դահլիճ թույլատրված էր սահմանափակ թվով ԶԼՄ ներկայացուցիչների: Թերեւս նաեւ նույն պատճառաբանությամբ սահմանափակված էր ԼՂՀ-ում գործող հասարակական կառույցների ներկայացուցիչների մասնակցությունը:

Երեկոյան մայրաքաղաքի Վերածննդի հրապարակում տեղի ունեցավ համերգ, որին մասնակցում էին նաեւ Երեւանից ժամանած երգիչներ:

«Տրավիատան» Երեւանում

Սպենդիարյանի անվան օպերայի եւ բալետի ակադեմիական թատրոնի հրավերով իտալացի հայտնի դիրիժոր Վինչենցո Մարտինես Ալտուբենսեն կժամանի Երեւան: Հաղորդվում է, որ վերջինս ակադեմիական թատրոնում կբեմադրի «Տրավիատա» օպերան:

Հարցաքննություններ Վանաձորում

Լոռու մարզի դատախազության սպանության քննության շրջանակներում հարցաքննվել են Վանաձորի քաղաքապետի երկու որդիները եւ նրա եղբորորդին: Հաղորդվում է, որ վերջինիս մեքենայում փամփուշտներ են հայտնաբերվել, որից հետո նա ձերբակալվել է:

Զասիկյանի սպանությունը բացահայտվում է

Ըստ դատախազության, հիմնավորվել է, որ Ա. Առուշանյանը, Ն. Խաչատրյանի եւ Ս. Հակոբյանի պատվերով, Ա. Հովհաննիսյանի եւ Լ.Ղեւոնդյանի օժանդակությամբ, սպանության դիմաց գումար ստանալու շահադիտական դրդումներով, «ԱԿ-74» տեսակի ինքնաձիգով կրակոցներ է արձակել Սեդրակ Զասիկյանի վարած «Մերսեդես Բենց G-55» մակնիշի ավտոմեքենայի վրա: Ավտոմեքենայի դեկին նստած Սեդրակ Զասիկյանը եւ պատահական անցորդ Կարինե Սարգսյանը տեղում սպանվել էին:

Պավարոտտիի հուղարկավորությունը

Իտալական Մոդենա քաղաքի կենտրոնական եկեղեցու մոտ հավաքվել են տասնյակ հազարավոր մարդիկ վերջին հրաժեշտը տալու Լուչանո Պավարոտտիին: Աշխարհահռչակ տենորի բազմահազար երկրպագուներ շարունակում են ժամանել ոչ միայն Իտալիայի տարբեր քաղաքներից, այլեւ հարեւան երկրներից:

Ամենահարուստ երեխաները

Ըստ ռուսական «Ֆինանս» ամսագրի՝ Ռուսաստանի ամենահարուստ երեխաները «Ռուսկի ստանդարտ» բանկի սեփականատեր Ռուստամ Տարիկոյի երեքամյա երկվորյակ դուստրերն են: Ամսագրի տվյալներով, Ռուսաստանում միլիարդի կարողություն ունի 70 երեխա:

Ալեքսանդր Արզումանյանին հայկական կողմը «լվացքի» մեջ չկարողացա՞վ մեղադրել, մնացին ռուսների հույսին

Ըստ գլխավոր դատախազության մամլո խոսնակ Սոնա Տռուզյանի՝ նախկին արտգործնախարար Ալեքսանդր Արզումանյանի գործով զբաղվող քննչական խումբը հաւելեալ միջնորդություն է ներկայացրել գլխավոր դատախազին, որից հետո Աղվան Հովսեփյանը հանձնարարել է ազատ արձակել Ա. Արզումանյանին՝ բնակավայրից չբացակայելու ստորագրությամբ: Գլխավոր դատախազի մամլո պատասխանատուի խոսքով, Արզումանյանի գործի կապակցությամբ քննչական աշխատանքն այժմ իրականացվելու է Ռուսաստանի Դաշնությունում, քանի որ հենց այնտեղից ստացված փողերի լվացման մեջ են կասկածում Արզումանյանին: Քննչական խումբը, փաստորեն, սպասում է ռուսական կողմի արձագանքին: Քննչական խումբն, այդպիսով, շատ «օպերատիվ» է աշխատել՝ 3 ամսից ավելի պարզելով, որ միայն ռուսական կողմին պետք է այս բոլորը հետաքրքրի, «մալադեց»:

Ա. Վ.

Էկումենիկ երրորդ համագումարում այսօր կկատարվի հայկական ծեսով պատարագ

Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնի տեղեկատվական համակարգից ստացված լուրով՝ սեպտեմբերի 5-ին Ռումինիայի Սիբիու քաղաքում սկսված համաեվրոպական էկումենիկ երրորդ համագումարում երեկ ելույթ է ունեցել Հայ եկեղեցու պատվիրակ Գեւորգ աբեղա Սարոյանը՝ խոսելով համագումարի կարեւորության եւ իր հոգեւոր փորձառության մասին: Այսօր համագումարում կկատարվի հայկական ծեսով պատարագ:

Ցոլակը բուժվել է եւ կայրի Հայաստանում

Գրեթե մեկ տարի առաջ ՌԻԱ գործակալությունը հաղորդեց, որ հանգանակություն է սկսվում Ցոլակ Մնացականյանի բուժման նպատակով: «Ազգը» նույնպես մասնակցեց օգնության կազմակերպմանը: Տղան գլխուղեղի ուռուցք ուներ եւ շատ ծանր վիճակում էր, փաստորեն կոմայի մեջ: Մի շարք վիրահատությունների էր ենթարկվել Տուապսեի հիվանդանոցում, առողջապահության վարչության գիտագործնական կենտրոնում, ռենտգենաճառագայթաբանության կենտրոնի մանկական բաժանմունքում: 2006-ի հուլիսին ենթարկվել էր քիմիաթերապիայի: Ծագել էին բարդություններ. աշխատակիցը վատացել էր Ցոլակի տեսողությունը: Նա չէր կարողանում քայլել, խոսել եւ ինքնուրույն ուտել:

Բայց ամենակարեւորն այն էր, որ ուռուցքը նվազել էր, եւ ենթադրվում էր բուժման վերջին ու գլխավոր փուլը՝ ճառագայթային բուժումը Մոսկվայի ռենտգենառադիոլոգիայի կենտրոնում: Հայաստանում համապատասխան սարք չկար:

Տարբեր հիվանդանոցներում կատարված բուժումներից հետո Ցոլակի ծնողների մոտ դրամ գրեթե չէր մնացել: Տղայի հարազատները վաճառեցին իրենց ամբողջ ունեցվածքը եւ հավաքեցին 16 հազար դոլար: Այդ գումարը ծախսվեց Մոսկվա մեկնելու եւ բուժումների համար: Ցոլակն ապաքինվելու լավ հեռանկար ուներ. մնում էր հաղթահարել ծագած բարդությունները: Հետո նա հայտնվեց կոմայի մեջ, բայց բուժումը շարունակվում էր: Անցկացվեցին քիմիաթերապիա եւ ճառագայթահարում:

Երբ բուժումն ավարտվեց, հարկավոր էր դուրս գրվել: Բայց այլեւ գնալու տեղ չկար: Ծնողներին առաջարկեցին երեխային տեղավորել անկելանոցում: Նրանք լսել անգամ չէին ուզում, բայց ուրիշ ելք չկար: Բժիշկներն ասում էին, թե երեխային ապրելու հաշված օրեր են մնացել:

Բայց մի քանի ամիս անց տեղի ունեցավ հրաշք. Ցոլակը դուրս եկավ կոմայից: Ուրախությունն աննկարագրելի էր: Անկելանոցում ամեն ինչ արվում էր Ցոլակի վիճակը բարելավելու համար: Հայաստանից եկավ նրա կրտսեր եղբայր Աշոտը: Ցոլակի կողքին էին հարազատները, որոնք բերում էին թարմ մրգեր, նվերներ: Տղան ոտքի կանգնեց, սկսեց քայլել: Բուժքույրերը նվիրեցին թենիսի ռակետ եւ գնդակ:

Օրերս Ցոլակը դուրս եկավ անկելանոցից, որտեղ մնացել էր 10 ամիս: Նրան օգնություն էր հասկացվել «Աղետյալ երեխաներ» նախագծի շրջանակներում: Ցոլակի հայրը՝ 50-ամյա Վարդանը, վերջին մեկուկես տարում շփվել է բազմաթիվ բարի մարդկանց հետ, որոնք կամովին նյութական կամ այլ կարգի օգնություն էին ցուցաբերում:

Այժմ Ցոլակը 14 տարեկան է, բայց հասուն մարդու աչքեր ունի. նա այնքան փորձություններ է տեսել, որքան ուրիշները չեն տեսնում ամբողջ կյանքում:

Ցոլակը եւ հայրը խոստացել են անպայման վերադառնալ Ռուսաստան, որպեսզի մեկ անգամ եւս հանդիպեն փորձանքի պահին իրենց օգնած մարդկանց:

Պ. Ք.

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿՈՎ

Ինչպես աշխատել միլիոն

Բնապահպանության նախկին նախարար Վարդան Այվազյանն իր օգնական Տիգրան Քոմոյանի հիմնադրած «Ինտերիեր» ՍՊԸ-ին Կոտայքի մարզի Հանքավանի հանքային տարածքի 4 եւ Մեղրաձորի հանքային դաշտի 3 հատվածներում նույն օրը՝ 2005-ի դեկտեմբերի 19-ին տվել է ուսումնասիրության 7 լիցենզիա: Տիգրան Քոմոյանը մինչեւ 2006-ի հոկտեմբերի 6-ը եղել է ՀՀ բնապահպանության նախարար Վարդան Այվազյանի օգնականը: «Ինտերիեր» ՍՊԸ-ի երկրաբանական ուսումնասիրության 7 լիցենզիաներն էլ տրված են մինչեւ 2008-ի սեպտեմբերի 30-ը: Սակայն 2006-ին Հանքավանի հանքային մարմնի շուրջը հայտնվեց մի նոր ընկերություն՝ «Գոլդեն օրե» ՍՊԸ անվանումով: Այն գրանցվել է 2006-ի հոկտեմբերին, Երեւանի Մաշտոցի 2/2 հասցեում: Կազմակերպության հիմնադիրը Հռիփսիմե Միքայելյանն է: Նա «Մետրոպոլ» հյուրանոցի ադմինիստրատորն է, ինչպես նաեւ՝ կապի եւ տրանսպորտի նախարար Անդրանիկ Մանուկյանի քենին:

«Գոլդեն օրե» ՍՊԸ-ի տնօրենն է Գայանե Տոռոզյանը: Վերջինս 2002-2005 թվականներին կապի եւ տրանսպորտի նախարարության աշխատակազմի իրավաբանական վարչության պետն էր, իսկ 2005-ից առ այսօր Անդրանիկ Մանուկյանի խորհրդականն է: Ընկերության գրանցման հասցեն «Մետրոպոլ» հյուրանոցն է: Իսկ «Մետրոպոլը», ինչպես հայտնի է, նախարար Ա. Մանուկյանի սեփականությունն է:

Բնապահպանության նախկին նախարար Վարդան Այվազյանն այս ընկերությանը տվել է տեղեկանք, պատրաստել բոլոր անհրաժեշտ փաստաթղթերը, որոնց հիման վրա առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարարությունը Հանքավանի մոլիբդենի հանքավայրի նախկինում հաստատված պաշարների հիման վրա «Գոլդեն օրե» ՍՊԸ-ին 25 տարով շահագործման լիցենզիա է տվել 42 հա հողատարածքի համար: Այն տրվել է 2006-ի սեպտեմբերի 14-ին, իսկ ընկերությունը գրանցվել է դրանից ընդամենը 4 ամիս առաջ: Մեր ունեցած տվյալներով, առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախկին նախարար Կարեն Ճշմարիտյանը չէր ուզում արդյունահանման լիցենզիա տալ այս ընկերությանը բնապահպանության նախարարության ներկայացրած փաստաթղթերի մեջ ուսումնասիրության լիցենզիայի անհամապատասխանության պատճառով, սակայն նրա վրա ամենայն հավանականությամբ ճնշումներ են եղել: Երբ ՀՀ առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարարության «Կոնցեսիոն» գործակալությունում փորձեցինք նայել բնապահպանության նախարարության ներկայացրած փաստաթղթերը, աշխատակցուհին նշեց, որ բնապահպանության նախարարությունից ստացված փաստաթղթերը նայելու իրավունք չունենք: Իրենց բնապահպանության նախարարությունից այդ մասին զգուշացրել են: Թե ինչ գաղտնիքներ կան այդ փաստաթղթերում, իհարկե, դժվար չէ գուշակել: Դրանք փաստաթղթեր են, որոնցով հնարավոր չէր այդ ընկերությանը տալ շահագործման լիցենզիա, հատկապես այն դեպքում, երբ այդ տարածքի ուսումնասիրության համար լիցենզիա էր տրված այլ կազմակերպության:

Առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարարությանը ներկայացրած ծրագրում «Գոլդեն օրե» ՍՊԸ-ն նշել է, որ կատարելու է 10 մլրդ 620 մլն դրամի ներդրումներ: Ընկերությունը պետությանը պետտուրք է վճարել 10 մլն դրամ: Այս ընկերությունը դիմել է «Հայանտառին» Հանքավանում անտառահատումներ իրականացնելու խնդրանքով եւ ստացել է համաձայնություն, սակայն անտառահատումներ չի իրականացրել: Առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարարության «Կոնցեսիոն» գործակալության՝ 2007-ի հուլիսին «Հետքին» տրամադրած տվյալներով, Հանքավանի հանքավայրի պաշարները կազմում են 137,2 մլն տոննա հանքաքար: Մոլիբդենը կազմում է 0.054 % կամ 114727.0 հազար տոննա, պղնձի հանքաքարում պղինձը՝ 0.55 % կամ 22461.0 հազար տոննա: Բայց հայտնի է, որ Հանքավանում կան նաեւ ոսկու մեծ պաշարներ, իսկ դրանց մասին ոչ բնապահպանության նախարարության, ոչ էլ «Կոնցեսիոն» գործակալության տեղեկանքներում որեւէ բան նշված չէ: Հանքարդյունաբերության ոլորտի մասնագետներից մեկն ասաց, որ Հանքավանի ոսկու պաշարները դեռեւս խորհրդային տարիներին գնահատված էին 31 տոննա:

2007-ի ապրիլի 23-ին «Գոլդեն օրե» ընկերության հիմնադիր Հռիփսիմե Միքայելյանը դուրս է եկել ընկերության կազմից, ընկերության տերը դարձել է «Մաղնեոլի» ԲԸ-ն (բաժնետիրական ընկերություն): Մեր ունեցած տվյալներով, «Գոլդեն օրեն» այդ ընկերությանը վաճառվել է վեց մլն դոլարով: Սրանից պետությանը բացառապես որեւէ լումա չի փոխանցվել, իսկ Անդրանիկ Մանուկյանը, Վարդան Այվազյանը, հավանաբար, շահույթի իրենց մասերն ունեցել են: Այդ մասին, անշուշտ, գիտեն նաեւ համապատասխան մարմինները: Ահա թե մեր նախարարներն ինչպես են բիզնես անում եւ փող աշխատում, իրենց նախարարական աթոռները նրանք օգտագործում են գերազանցապես դրա համար:

«Մաղնեոլի» ԲԸ-ն գրանցված է Վրաստանի Բոլնիսի շրջանի Կազրեթի ավանում: Այս ընկերությունն արդեն ձեռք է բերել «Արարատի ոսկու արդյունահանման ձեռնարկության» 84,2 տոկոսը: Վրաստանում գրանցված այս ընկերության իրական տերերի մեջ կան հայ բարձրաստիճան պաշտոնյաներ, իսկ դա նշանակում է, որ «Արարատի ոսկու արդյունահանման ձեռնարկության» տերերի մեջ կան նաեւ հայ պաշտոնյաներ: Վերջիններս այս հանգամանքը խիստ գաղտնի են պահում: Առաջիկայում կներկայացնենք այդ պաշտոնյաների անունները:

ԷԴԻԿ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

www.hetq.am

«Իսկական մտավորականը պետք է բարձրացնի ազգի հոգին»

Համոզված է մի հաղորդումից արտնեղած մեր ընթերցողը

Սեպտեմբերի 4-ին «Արմենիա» հեռուստաընկերության «Ուր երեկո» հաղորդման ժամանակ հնչած «տարօրինակ տեսակետներից» հետո «Ազգ»-ի ընթերցողներից **Արեգ Մանասյանը** վրդովված մի նամակ է ուղարկել խմբագրություն՝ խնդրելով անդրադառնալ դրան: Պետական եւ մունիցիպալ կառավարման 24-ամյա մասնագետը, որը պատրաստվում է աշխատանքի ընդունվել արտաքին գործերի նախարարությունում, ցավով նշում է, որ այսօր արհեստավարժ, գիտակ եւ կրթված դիվանագետների, պետական կառավարման մասնագետների, քաղաքականագետների, իրավունքի մասնագետների եւ քաղաքական վերլուծաբանների լուրջ սով կա Հայաստանում: Ընթերցողը նկատում է նաեւ, որ Հայաստանում եւ Արցախում արտաքին քաղաքականության, ազգային, պետական շահերի, տարածաշրջանային եւ միջազգային գործընթացների քննարկումներ եւ կլոր սեղաններ գրեթե չեն կազմակերպվում:

Կազմակերպվող եզակի հավաքներից մեկը, որ հավանաբար կանխավ ուրախացրել է Արեգ Մանասյանին, «Արմենիա» հեռուստաընկերությամբ սեպտեմբերի 4-ին ցուցադրված «Ուր երեկո» հաղորդումն է եղել, որին մասնակցել են քաղաքական գիտությունների դոկտոր Արմեն Այվազյանը, կրթության եւ գիտության նախկին նախարար Լեւոն Բլեյանը եւ մուլտիպլիկատոր Ռոբերտ Սահակյանցը: Հաղորդման ժամանակ Լեւոն Բլեյանի եւ Ռոբերտ Սահակյանցի հնչեցրած մտքերը, մեղմ ասած, սարսափելի են թվացել մեր նամակագրին: Դրվատանքով արտահայտվելով Արմեն Այվազյանի մասնագիտական կարողությունների մասին, նա զարմանքով նշում է, թե ինչպիսի մտքեր էին արտահայտում մյուս երկուսը՝ թույլ չտալով արտահայտվել Արմեն Այվազյանին:

«Ինչո՞ւ այսօր պետք է ստացվեր այնպես, որ իրենց գլխավերեւում նստած աղջիկների փեսացուները պետք է կանգնեն սահմանին եւ, օրինակի համար, չլինեն իրենց ընտրյալների կողքին», Բլեյանի հոգեցունց եւ, կարելի է ասել, նաեւ զգայացունց մտքերից մեկի վրա մեր ուշադրությունն է հրավիրում նամակագիրը: Մեկ այլ «վրձնահարված» էլ ներկայացնում է Սահակյանցի մտքից՝ մեկնաբանությունները թողնելով ընթերցողներին. «Ես ուրախանում եմ, որ հանդիպում եմ երջանիկ ռումինահայերի, Լեհաստանի հայերի, որոնք այլեւս չեն գիտակցում իրենց հայ լինելը, որ ժամանակին իրենց պապերն Անիից են հեռացել այդ երկրներ եւ այսօր շատ երջանիկ են»: Այս ամենի կողքին հեռուստադիտողին, մեր ընթերցողին նյարդայնացրել էր նաեւ հաղորդավարների անտարբեր պահվածքը, ովքեր չեն միջամտել այդ «հրաշալի» մտքերի արտահայտման ընթացքին:

«Այս չակերտավոր մտավորականների փոխարեն հաղորդավարները պետք է հրավիրեին ազգի նվիրյալ մտավորականությանը, ինչու չէ, նաեւ Առաքելական սուրբ եկեղեցու ներկայացուցիչներին: Իսկական մտավորականը պետք է բարձրացնի ազգի հոգին», ամփոփում է մեր նամակագիրը:

Գ. Գ.

ՀԱՐՑԱԴՐՈՒՄՆԵՐ՝ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԱԿՆԿԱԼՈՒԹՅԱՄԲ

Գիտի՞ արդյոք Սերժ Սարգսյանը

1-ին էջից

Առաջին հերթին կուզենայի, որ նա պատասխաներ հետեւյալ հարցին՝ ինքն ինչպե՞ս լավատեղյակ է երկրում տիրող իրավիճակին, քաղաքացիների հոգսերին, առկա բազում խնդիրներին: Տիրապետո՞ւմ է ողջ կացությանը, իր անմիջական շրջապատում թե տեղերում իշխաններն ու իշխանիկները չե՞ն խաբում իրեն: Անցնող 3 ամիսների ընթացքում հասցրե՞լ է իրազեկ դառնալ ողջ կացությանը եւ, ամենակարեւորը, գիտի՞ ինչպես եւ երբ լուծել ծառացած հարցերը:

Վարչապետն ասում է, որ Հայաստանում չպետք է լինեն աղքատ, չքավոր մարդիկ, բոլորը պետք է աշխատանքով ապահովվեն, վարձատրվո՛ղ աշխատանքով: Սրանք բարի ցանկություններ չե՞ն միայն: Աշխատանքի շուկայում առկա վիճակը, թերեւս բացառությամբ բարձրագույն տեխնոլոգիաների եւ շինարարական ոլորտների, ինչպես նաեւ աշխատանքի ընդունվելու հին, ծանոթ, «հայկական» ավանդույթները այլ բան են ասում: Մանավանդ երկրորդական քաղաքների ու քաղաքատիպ ավանների ազգաբնակչության զբաղվածության կամ, ավելի շուտ, չզբաղվածության ներկայիս վիճակը երբեմն անգամ հուսահատեցնող է: Ո՞վ, ե՞րբ, ինչպե՞ս մարդկանց պիտի ապահովի աշխատանքով, արդար աշխատավարձով:

Մեկ անգամ չէ վարչապետը բարձրաձայնել երկրում համահարթեցման՝ համաչափ զարգացման խնդրի մասին: Ակնկալելի է ուրեմն, որ այդ «համաչափ զարգացման» համար կարեւոր գումարներ ներդրվեն: Որտեղի՞ց: Կառավարության վերջին նիստին 10 մլրդ դրամ հատկացվեց մարզերին: Նույնիսկ միջազգային նպատակային վարկերի, դրամաշնորհների եւ այլեւայլ օգնությունների պայմաններում այդ գումարն ինձ թվում է խիստ անբավարար եւ, կարծում եմ, դեռեւս ֆինանսական մեծ միջոցներ են պետք մարզերում իսկական առաջխաղացում արձանագրելու համար: Այդ մարզերից ոմանք այնքան թերի են զարգացած, ենթակառույցներն այնպես են շարքից դուրս եկել, որ ծակ աման են հիշեցնում՝ լցնում-լցնում ես ու տակը բան չի մնում: Անշուշտ այստեղ դեր ունի նաեւ տեղական տզրուկների՝ իշխանիկների ու նրանց քավոր-սանիկների գործոնը, որը քիչ տեղ է թողնում վստահության, հույսի: Բացի այդ, ոչ մի ենթակառուցվածք, որքան էլ զարգացած, չի կարող մարդկանց ապահովել աշխատանքով, եթե մասնավոր ներդրումներ չլինեն տեղերում: Նման պայմաններում կարելի՞ է վստահել «բյուջետային միջոցների տեղաբաշխման արդյունավետությամբ» հարցը լուծելուն:

Իսկ ի՞նչ է, լքելո՞ւ ենք Երեւանն իր բազմաթիվ խնդիրներով: Մայրաքաղաքն իր հախուռն կառուցապատմամբ, վտանգավոր կուտակումներով, տրանսպորտային, էկոլոգիական, ենթակառուցվածքային եւ այլ հարցերով նոր չի սկսել ծանր քարի նման կախված մնալ երկրի փեշերից, արգելակելով համընդհանուր զարգացման յուրաքանչյուր քայլ: Առանց այդ հարցերի կարգավորման վարչապետն ու իր կառավարությունն ինչպե՞ս են պատկերացնում լուծել երկրի «համընդհանուր զարգացման» առավել բարդ հարցերը:

Վարչապետը գիտի՞ արդյոք, որ մեր տեղական ինքնակառավարման մարմինները, քիչ բացառությամբ, վերածվել են ամենափակ հիմնարկների: Այնինչ, հասկանալի է, ազգաբնակչությանը ամենաշատը հետաքրքրում են դրանց գործունեությունը՝ տրանսպորտ ու ճանապարհ, աղբահանություն, կոյուղի, ջրամատակարարում, էլեկտրական հոսանք, դպրոց, մանկապարտեզ եւ այլն: Մամուլը չի կարողանում թափանցել ու հետեւել, ասենք, քաղաքապետարանների գործունեությանը, եթե... քաղաքապետի գովեստն անելու նպատակ չունի:

Նման պայմաններում խոսել միջազգային զարգացմանը համընթաց շարժվելու մասին՝ երազային է թվում: Վարչապետ եւ նախագահի թեկնածու Սերժ Սարգսյանն ունի՞ բավարար քաղաքական կամք այդ երազն իրականության վերածելու:

Նմանապես, կառավարությունն օրերս հայտարարեց 2008-ի հունվարի 1-ից կենսաթոշակները 60 տոկոսով ավելացնելու մասին, ինչը չբավարարեց վարչապետին: Նա ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարին հանձնարարեց էլ ավելի առաջ գնալ եւ ուղիներ գտնել 2008-ի պետական բյուջեում լրացուցիչ միջոցներ նախատեսելու, միջին ամսական կենսաթոշակները ոչ միայն 20 հազարի, այլ ավելի բարձրացնելու համար: Անշուշտ, սա հուսատու քայլ է, որից, սակայն, առաջին տպավորությամբ պոպուլիզմի հոտ է գալիս, մանավանդ եթե հիշենք վերջին նախընտրական շրջանին ոմանց խոստումպահանջները եւ դրանց տրվող խիստ եւ սթափ պատասխանները: Եվ հատկապես, որտեղի՞ց է ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը «լրացուցիչ միջոցներ» հայթայթելու այդ բարենպաստ գործի համար: Այդ միջոցները նո՞ր են, թե՞ նոր են հայտնաբերվելու: Կարելի՞ է ենթադրել, որ մեր օլիգարխներն ինչ-որ հրաշքով պարկեշտ հարկատուներ են դառնալու առաջիկա մի քանի ամսվա ընթացքում: Դա արդեն համակարգային փոփոխություն կլինի: Կարելի՞ է ենթադրել, որ կառավարությունը եւ իշխանության մյուս մարմինները բեռնաթափելու են այն ծանր եւ ուռճացված մեքենան, պետական ապարատը, որը հավելյալ բեռ է դարձել հարկատուների ուսերին:

Չմոռանանք նաեւ կարեւոր մեկ այլ հանգամանք՝ հասարակ մարդկանց շատ քիչ են հետաքրքրում հայկական դրամի արժեւորման, տնտեսական աճի երկնիշ ցուցանիշների եւ առաջանցիկ քայլերի մասին հայտարարությունները: Հասարակ մարդը, միջին քաղաքացին ունի իր չափորոշիչը՝ անսխալականը՝ իր գրպանի պարունակությունը, որը հազիվ է բավարարում կամ չի բավարարում ծայրը ծայրին հասցնելու: Այո, դրամը արժեւորվում է դոլարի նկատմամբ, իսկ ապրանքի նկատմամբ՝ ոչ:

Իսկ ի՞նչ է մտածում վարչապետը երիտասարդության ընտանիքավորվելու խնդիրների մասին, երբ Հայաստանում, հատկապես Երեւանում, բնակարանների գներն ու վարձերը անմատչելի են նորակազմ ընտանիքների համար: «Էլիտար» կոչվող շենքերն ու բնակարանները այդ եւ նման հարցեր լուծելու համար չեն, որքան բարձր են դրանց գները, այնքա՛ն խաբուսիկ է դրանց թողած դրական տպավորությունն ամբողջ երկրի ֆոնին:

***

Այո, շատ են խնդիրները, այս եւ բազմաթիվ այլ հարցեր սպասում են իրենց լուծմանը: Չեմ ասում արագ լուծմանը, քանզի դրանք արագ լուծվող հարցեր չեն: Բայց մեր հասարակությունն իրավունք ունի դրանց լուծման ուղիների ու միջոցների մասին հստակ, անկեղծ խոսակցություն լսելու, պատասխանատո՛ւ մարդկանց կողմից:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԷ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 0010 Հանրապետության 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ /հեռ 521635
խմբագիր ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Ընդհանուր լրահաւաք ծառայութիւն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:

"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

Առաջին փուլում ՀՀԿ-ի թեկնածուի համոզիչ հաղթանակ

Ընդդիմության աղճատված դաշտի պարագայում՝ այս կանխատեսումն է անում Կարեն Կարապետյանը

«Ուրբաթ» ակումբում կայացած հանդիպման ընթացքում ՀՀԿ խորհրդարանական խմբակցության ղեկավար Կարեն Կարապետյանը, անդրադառնալով նախորդ օրը տեղի ունեցած ՀՀԿ խորհրդի նիստին, վերահաստատեց մամուլին արդեն հայտնի դարձածը՝ Գալուստ Սահակյանը միաձայն ընտրվել է ՀՀԿ փոխնախագահ, ով զբաղվելու է ընդհանուր հարցերով: Ինչո՞ւ է ծագել նման անհրաժեշտություն, եւ արդյոք, ինչպես լրագրողներից մեկը տնդեց, դա փոխհատուցում չէ՞ր Գ. Սահակյանին՝ խորհրդարանական խմբակցության ղեկավարի կորցրած պաշտոնի դիմաց. ո՛չ, 130 հազար անդամ եւ բազմաթիվ նոր օղակներ ունեցող կուսակցությունում կարիք կա ավելի բնականոն իրականացնելու աշխատանքները, մանավանդ որ նախընտրական շրջան է՝ սա էր պատասխանը: Բացի դրանից, Գ. Սահակյանը փորձառու գործիչ է, նրա փորձն ու հմտությունները ՀՀԿ-ն լիարժեք պետք է օգտագործի: Խորհրդի նիստում նաեւ որոշվել է, որ ՀՀԿ համագումարը կկայանա նոյեմբերի 10-ին, քննարկվել են խորհրդարանական՝ կոալիցիոն եւ հուշագրային գործընկերների հետ համագործակցության (ինչը քննարկվել էր նաեւ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ հանդիպման ընթացքում), ինչպես նաեւ աշնանային նստաշրջանի հետ կապված հարցեր, ԱԺ դերի կարեւորման, հեղինակության բարձրացման խնդիրն էլ է եղել՝ անցյալի թերությունները սրբագրելու միտումով:

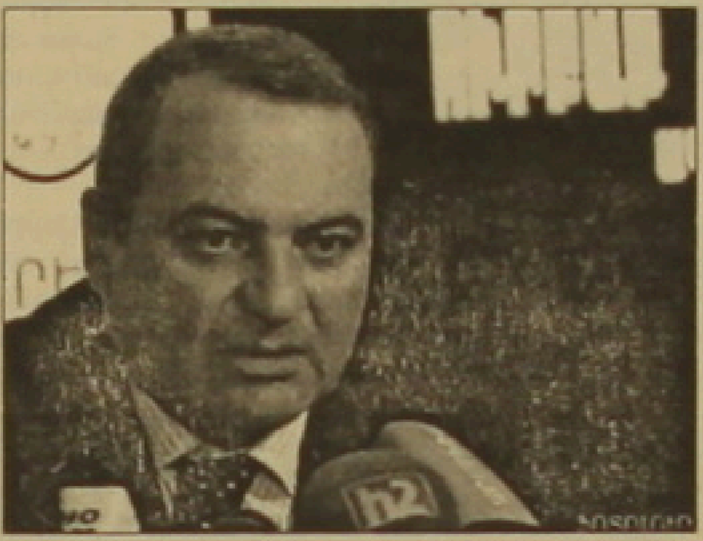

Կ. Կարապետյանի կարծիքով, Հայաստանի նախագահի հանրապետական թեկնածու՝ Սերժ Սարգսյանն այլընտրանք չունի, քանի որ ցանկալի տարբերակը՝ երկու-երեք ընդդիմադիր բեւեռի ձեւավորումը չի ստացվի. այդ բեւեռները պետք է միավորվեին գաղափարների շուրջը եւ ոչ թե ընդդեմ հոգեբանությամբ, հետագայում ներկայացնեին իրենց թեկնածուներին, եւ հանրությունն էլ իր ընտրությունը կկատարեր: ՀՀԿ-ական լիդերը ընդդիմադիրների հայտարարություններից եզրակացրել է, որ այդպիսի առանցքներ չեն ձեւավորվելու, եւ ենթադրություն արեց, թե 4-5 ընդդիմադիր գործիչ կդնի իր թեկնածությունը՝ սա նշանակում է աղճատել ընդդիմադիր հոգեբանություն ունեցող լսարանը: Եվ պարզ չէ՝ ընդդիմադիր ընտրազանգվածի մի հատվածն, իրոք, իր ձայնը կտա կտա՞, թե՞ կհիասթափվի ու չի տա այդ գործիչներին: «Նման աղճատված դաշտի պարագայում ես ռեալ եմ համարում առաջին փուլում համոզիչ հաղթանակ տանելը»:

Գործընկեր ՀՅԴ-ն ասում է, որ հենց իրենց թեկնածուն կլինի ՀՀԿ թեկնածուի գլխավոր մրցակիցը. այս հիշեցմանն ի պատասխան ՀՀԿ խմբակցության ղեկավարը կատակեց. «Ժողովրդի մեջ մի խոսք կա է, որ ասում են՝ «Ինձ բան ասող կա՞», «Այո» պատասխան ստանալուց հետո կրկին է հարցնում՝ «Ինձ ու իրան բան ասող կա՞», եւ ստանում «Ոչ» պատասխանը: Միշտ էլ մարդ սեփական դերը, որ ուզում է բարձրացնել, զուգահեռվում է այն ուժի հետ, որը բավականին ուժեղ հնարավորություններ ունի...Ճիշտ չէի հասկանա, եթե նրանք համեմատվեին մեկ այլ ուժի հետ՝ ես ըմբռնումով եմ մոտենում իրենց վերաբերմունքին»: Սակայն ավելի ուշ նկատեց. «Այո, շատ տրամաբանական կլիներ, որ դիմադիր թեւը հանդես գար միասնական թեկնածուով, բայց մեզ չի հուզում այն հանգամանքը, որ ԱԺ եւ կառավարություն ձեւավորող ուժերից մեկը առաջադրի իր թեկնածությունը. մեր ուժերը բավարար են՝ մենք ենթադրում ենք, որ մեզ աջակցելու են բազմաթիվ հասարակական կազմակերպություններ, ինչու չէ՝ ժողովուրդը, եւ մեր հաջողությունը շատ տպավորիչ է լինելու»:

Ս. Սարգսյանի արժանիքները թվարկելու առաջարկը բավարարվեց՝ նա բավականին կենսունակ մարդ է, տարիների բազմաթիվ անցուդարձերի, պատերազմի եւ պետական շինարարության ընթացքում նա իր կենսունակությունն ապացուցել է: Եվ... լիդերը նա է, ով կոնկրետ ժողովրդի աջակցություն ունի՝ այս ժամանակահատվածը փիչ է, որպեսզի ձեւավորվեն նոր լիդերներ:

Լրագրողներից մեկի հիշեցմանը, թե «Գելափ» միջազգային կենտրոնի հարցումներով Ս. Սարգսյանը բարձր վարկանիշ չունի, ի պատասխան՝ Կ. Կարապետյանն այդ հարցման վերաբերյալ մեր մամուլային վկայությունները ստույգ չհամարեց. «Այո, այդ հարցմամբ 23 տոկոս վարկանիշ ունի Սերժ Սարգսյանը, երկրորդային վարկանիշ եւս ունի, ինչի դեպքում փաստերը լուրջ են»: Երկրորդային վարկանիշն այն է, որ եթե թեկնածուներից այսինչը չլինի՝ ընտրողները ձայնը կտան այնինչին. ահա այդ երկրորդային վարկանիշը Սերժ Սարգսյանի դեպքում ստացվել է եւս 7 տոկոս: «Եթե զուտ թվաբանական գործողություն կատարենք եւ կիսենք այն էլեկտորատը, որոնք տարբեր թեկնածուների անուն են տալիս, բայց երկրորդ թեկնածու համարում են Ս. Սարգսյանին, այս պարագայում փաստերը շատ լուրջ են»: Նա հիշեցրեց, որ խորհրդարանական ընտրությունները Հանրապետականը սկսեց ցածր վարկանիշով եւ ճիշտ աշխատելով՝ «Եղավ այն, ինչ եղավ»:

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի առաջադրման դեպքում էլ Ս. Սարգսյանն այլընտրանք չի ունենա: Իսկ ընդհանրապես՝ Հայաստանի բոլոր նախագահների հետ կապված պետք է ավանդույթ ձեւավորել, ճիշտ վերաբերմունք ունենալ՝ անառողջ քննադատություն չանել, կարելի է տրամաբանության շրջանակներում բացթողումների մասին խոսել:

Լրագրողները հետաքրքրվեցին՝ ԼՂՀ հարցի լուծման արդյունավետ մեխանիզմ ունի՞ ՀՀԿ թեկնածուն: ՀՀԿ խմբակցության ղեկավարը ամեն ինչ դիտեց ժամանակի եւ տարածության մեջ՝ հաշվի առնելով, թե ինչպիսի՞ շահեր կան այս տարածաշրջանում, եւ ինչպիսի՞ շահերի հատման դաշտ է այս փոքր տարածքը: Փոքր երկրներն այդպիսի հնարավորություն չունեն, որ դիմակայեն այդպիսի մեծ փորձությունների, դա կարող է լինել այն դեպքում, երբ խոշոր տերությունների շահերը եւ ցանկությունները մերի հետ համընկնում են: Այստեղ Կարեն Կարապետյանն օգտվեց պատկերավոր համեմատությունից՝ անտառի բնակիչների մեջ նապաստակն, օրինակ, կարո՞ղ է խոտս անցնել արջի, առյուծի կամ գայլի մոտով, նա այդ պետք է անի ճկունության հաշվին:

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Ինչի համար է վաղ ՀՅԴ-ի համար, ինչի համար՝ ուշ

ՀՅԴ խորհրդարանական խմբակցության ղեկավար Հրայր Կարապետյանը, ՀՀԿ խմբակցության ղեկավար Կարեն Կարապետյանի նման, չի մասնակցել մեկ օր առաջ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ խորհրդարանական մեծամասնության ներկայացուցիչների հանդիպմանը. երեւում է՝ այդ հանդիպմանը միայն առաջին մեծության քաղաքական աստղերն են մասնակցել: Ըստ Հ. Կարապետյանի, ՀՅԴ-ն շուտով խորհրդարանում հանդես կգա օրենսդրական նախաձեռնությամբ՝ փոփոխելու «Պետական տուրքի մասին» օրենքի այն դրույթը, որով օդի հարկ է սահմանվում երկրի օդային սահմանը թողնելիս: «Օդի հարկի գանձումն օդանավակայանում հարվածում է Հայաստանի իմիջին», համոզված է Հ. Կարապետյանը: Տարիներ առաջ, երբ այդ հարկը մտնում էր, արդյոք այդ բանը տեսանելի չէ՞ր: Բոլոր դեպքերում՝ լավ է ուշ, քան ավելի ուշ:

Երեկ տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսում Հ. Կարապետյանը նաեւ նկատեց, թե ՀՅԴ-ն դեմ է ԼՂՀ ճանաչմանը եւ կողմ է, որ այն Հայաստանի մաս դառնա: Սակայն այդպիսի օրենսդրական նախաձեռնության համար դեռ վաղ է. «Եթե պարզվի, որ Մինսկի խմբի ֆորմատը սպառել է իրեն, մենք կբարձրացնենք ԼՂՀ-ն Հայաստանի մաս ճանաչելու հարցը՝ հանդես գալով օրենսդրական նախաձեռնությամբ»:

Ա. Վ.

Միակ մեղավորը ժողովո՞ւրդն է

Քաղաքականներն այսպես են գտնում

Բազմաբանախոս էր Մամուլի ազգային ակումբի երեկվա հանդիպումը, չնայած հրավիրյալներից երկուսն ի վերջո չէին ներկայացել քննարկելու երկրի ներքաղաքական իրավիճակն ու հնարավոր զարգացումները: Ներկա չորս բանախոսներն էլ իրավիճակի մեղավորությունը տեսնում են ժողովրդի ոչ պահանջկոտության մեջ եւ այլակարծություն արտահայտում լավատեսության չափի առումով:

ՀՀ ԱԺ նախորդ գումարման պատգամավոր Թաթուլ Մանասերյանն համոզված է, որ ժողովրդի ներքին պահանջկոտության բացակայության պատճառով նախագահական ընտրություններն էլ կկայանան քաղաքական առկա ներկապնակից եւ մնգամ լավագույն ծրագրով ներկայացող քաղաքական գործիչն էլ չի հաջողի, քանի որ արտահանել ենք ուղեղներ եւ կորցրել հասարակության որակ: Անկախ դրանից Մանասերյանը գտնում է, որ թեեւ ուշացել է ընդդիմությունը, բայց պետք է գործի գոնե հանուն նամուսի եւ լեզու գտնի չծախվող անձանց հետ:

ՀՀ ԳԽ նախկին պատգամավոր Արամ Մայիլյանի կարծիքով էլ մեր երկրում իրականությունից դուրս է մղվել քաղաքականություն կոչվածն ու նախագահական ընտրություններն էլ կայացել են խորհրդարանականի հետ մեկտեղ՝ 2007 թվականի մայիսի 12-ին: Եվ իշխանության եկած ուժն այնքան հաստատվեց, որ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի նախագահական ընտրություններում թեկնածու հանդես գալն անգամ կկարողանա փոքր տատանումներ արտահայտվել, բայց ոչ համակարգի ցնցում: Ըստ բանախոսի, հարկավոր է լինվին նոր եւ անգամ ոչ շատ հայտնի քաղաքական դեմք, որը կարողանա հուզական հիմքով լեզու գտնել ժողովրդի հետ, քանի որ ընդդիմության համախմբումն անհնար է:

ՀՀԾ վարչության անդամ Արամ Մանուկյանն էլ հոռետեսներին հորդորեց քաղաքականությամբ չզբաղվել եւ մեծ լավատեսությամբ վստահեցրեց, որ Հայաստանն առանց ցնցման կգնա իշխանափոխության, եւ հասարակությունն էլ պատրաստ է այդ քայլին: Ընդդիմության միասնական թեկնածուի խնդիրը դժվար լուծելի է, բայց 10 լուրջ քաղաքական ուժի առկայությունը Հայաստանում բանախոսն իրական համարեց ու լավատեսորեն վստահություն հայտնեց, որ նրանց միասնական գործելու եւ հասարակության ակտիվության դեպքում իշխանական կուսակցությունը չի համարձակվի կեղծել՝ կունենանք Հայաստանը բնականոն զարգացման ուղիով տանելու հնարավորություն:

ՕԵԿ փոխնախագահ Հեղինե Բիշարյանն, ինչպես միշտ, խոսեց կուսակցության անունից՝ վստահեցնելով, որ հանդես են գալու նախագահի սեփական թեկնածուով եւ եթերի հավասարազոր պայմաններում վստահ են ժողովրդի ճիշտ ընտրությանը:

Եվ այսպես, կրկին անցյալի համար գործող անձ ու մեղավոր ճանաչվեց ժողովուրդը եւ ապառիկով էլ ապագայի համար, չնայած զլացող չեղավ եթերներով ապագայում սեփական հաղթանակների վստահություն հայտնելու հարցում: Կրկին իրենք ասացին, իրենք լսեցին ու ժողովրդին իսկի չհարցրեցին:

ՆՈՒՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՕՐԱԿԱՐԳ

Այսօր

- Ժամը 11.30-ին Աննո Բաքաջանյան համերգասրահում տեղի կունենա Կարեն Արիստակեսյանի ասուլիսը՝ նվիրված «Միսս Հայաստան» մրցույթին:
- Ժամը 12:00-ին Երեւանի «Մոսկվայի տան» 2-րդ հարկում տեղի կունենա մամլո ասուլիս՝ երիտասարդ դիզայներ-մոդելավորողների 7-րդ միջազգային մրցույթի թեմայով: Կմասնակցի «Աստղ» նորաձեւության կենտրոնի տնօրեն Կարինե Ղոնյանը:
- «Ուրբաթ» ակումբում կհյուրընկալվեն հայտնի լուսանկարիչներ Ալբերտ Յավուրյանը, Վահան Քոչարը, Գարեգին Ղազարյանը եւ Մարիաննա Մելիքսեթյանը: Հանդիպումը կկայանա ժամը 16.00-ին:
- Մեկ ժամ անց նույն ակումբում տեղի կունենա Գարեգին Ղազարյանի եւ Մարիաննա Մելիքսեթյանի լուսանկարների ցուցահանդեսը:

Երկուշաբթի օրը

- Սեպտեմբերի 10-ին, ժամը 10.30-ին Գեւորգյան հոգեւոր ճեմարանի մոտ տեղի կունենա Սրբոց Հրեշտակապետաց եկեղեցու հիմնարկեքի արարողությունը
- Ժամը 14:00-ին Արմենպրեսի մամուլի սրահում տեղի կունենա մամլո ասուլիս՝ «Արվեստի ջահ» միջազգային 16-րդ փառատոնի մասին: Ասուլիսին կմասնակցեն փառատոնի նախագահ Հիդեո Սակասան, ժամանակակից արվեստի թանգարանի տնօրեն Հենրիկ Իգիթյանը եւ ուրիշներ:
- Ժամը 15.00-ին Ռադիոտան մամուլի սրահում տեղի կունենա Հայաստանի հանրային հեռուստաընկերության տնօրեն Արմեն Արզումանյանի մամուլի ասուլիսը: Թեման՝ «Նոր եթերաշրջան»:
- Ժամը 16.00-ին «Արմենիա-Մարիոթում» տեղի կունենա կլոր սեղան՝ ՏՏ ոլորտի զարգացման վերաբերյալ:

ՎԵՏ

Ոչ առեւտրային կոոպերատիվները բողոքում են

«Գյուղատնտեսական ասոցիացիաների ֆեդերացիա» իրավաբանական անձանց միությունը երեկ մամուլի ասուլիս էր հրավիրել ներկայացնելու իր դժգոհությունը «Հազարամյակի մարտահրավերներ-Հայաստան» (ՀՄՀ) ծրագրի շահառուների խորհրդի ընտրության կարգի վերաբերյալ սեպտեմբերի 4-ին տեղի ունեցած քվեարկությունից: Ըստ վերոնշյալ միության նախագահ Վարդան Համբարձումյանի, որոշ հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների պահանջով քվեարկության է դրվել ոչ առեւտրային կոոպերատիվների՝ ընտրությանը մասնակցելու հարցը, ինչը վերջիններիս վրդովմունքն է առաջացրել: Ոչ առեւտրային կոոպերատիվների եւ եւս 2 տասնյակ այլ հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները, բողոքելով իրենց մասնակցության հարցը քվեարկության դնելու առաջարկից, լքել են նիստը: Դրանից հետո քվեարկությունը տեղի է ունեցել եւ ընդունվել է ոչ առեւտրային կազմակերպություններին ընտրությանը մասնակցելու հնարավորություն չտվող որոշումը: Մինչդեռ հենց ոչ առեւտրային կոոպերատիվներ են ջրօգտագործողները, գյուղմթերք արտադրողները եւ ճանապարհներ շահագործողները, այսինքն՝ ՀՄՀ ծրագրի շահառուները:

«Գյուղատնտեսական ասոցիացիաների ֆեդերացիա» իրավաբանական անձանց միության նախագահը երեկ հայտնեց, որ իրենք այդ կապակցությամբ դիմելու են դատարան, բայց մինչ այդ դիմեց ՀՄՀ կառավարման խորհրդին, խնդրելով միջամտել եւ պաշտպանել իրենց ոտնահարված շահերը:

Ա. Մ.

Որ ծիծեռնակները միշտ վերադառնան ...

Արդեն երկար տարիներ Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության շնորհիվ տարեկան երեք խմբի սփյուռքահայ երեխաներ եւ երիտասարդներ հնարավորություն են ունենում վայելելու մայր հայրենիքը սեփական աչքերով տեսնելու, հայրենի հողի ու ազգակիցների ջերմությունը զգալու բերկրանքը: Նրանք դպրոցական բարձր տարիքի կամ շրջանավարտներ են, իսկ վերջերս նաեւ ամառային պրակտիկայի եկած ուսանողներ են: Ուսանողների ամառային պրակտիկան Հայաստանում անցկացնելու ծրագիրը մեկնարկեց այս տարի: Հինգ շաբաթով տարբեր գաղութների սփյուռքահայ երիտասարդներ աշխատեցին պետական ու մասնավոր մի շարք ընկերություններում: Այդ մասին «Ազգը» գրել է օգոստոսի 4-ին («Հայաստանը միակ բանն է, որ ամբողջ ազգին միացնում է իրար», թիվ 143 (3995): Մեր այս հրապարակմամբ ներկայացնում ենք եվրոպահայ համայնքների 17 բարձր դասարանցի աշակերտների այցի մանրամասները: Սակայն մինչ այդ ամփոփենք ՀԲԸՄ այս կարեւոր ծրագրերի արդյունքները ՀԲԸՄ հայաստանյան ներկայացուցչության տնօրեն **Աշոտ Ղազարյանի խոսքով**: «Դպրոցահասակ երեխաները հիմնականում սեփական ետը, ինքնությունը գտնելու խնդիր են ունենում: Նրանց Հայաստան բերելով օգնում ենք գտնել իրենց պատմության սկիզբը եւ ինքնահաստատվել, սեփական ազգային պատկանելությունը շոշափելիորեն զգալով: Սա հատկապես է կարեւորվում, եթե հաշվի առնենք, որ ամեն տարի հայախոս սփյուռքահայ երեխաների շարքերը նոսրանում են: Այս ծրագրերի հեռահար նպատակն է, որ այդ երեխաները հպարտություն զգան իրենց հայրենիքի, իրենց ազգային պատկանելության համար եւ չձուլվեն: Չնայած այսպիսի ծրագրերով Հայաստան ժամանած երիտասարդների թիվը առայժմ շատ մեծ չէ, բայց արդյունավետության գործակիցը բավականին բարձր է, եւ լավագույններն են, որ կապվում են հայրենիքի հետ: Տեսեք, Հայաստան ժամանած 100 երեխայից 10 կընկերանան միմյանց հետ, մյուս 10 նամակագրական կապ կպահպանեն, երկուսը հնարավոր է, որ ամուսնանան, մեկ-երկուսը նույնիսկ բնակություն կհաստատեն այստեղ (ունենք նման դեպքեր): Մնացածի պահվածքը կարող է եւ չփոխվել, բայց չէ՞ որ բավականաչափ սփյուռքահայ երեխաներ այլեւս կապված կլինեն միմյանց եւ Հայաստանի հետ իրենց շփմամբ ու հիշողություններով: Այսկերպ է մեր նպատակը իրականություն դառնում: Եվ սա դեռ միայն մեր՝ ՀԲԸՄ-ի ծրագրերն են, հավելենք սփյուռքահայ կուսակցական եւ այլ միությունների ձեռնարկումները, կեզրակացնենք, որ նման աշխատանքներով պետք է փրկենք մեր մատաղ սերունդն ուծացումից»:

Ֆրանսահայ **Ֆելիքս Աքինյանը** 16 տարեկան է: Ինքնամփոփ այս տղան, չնայած չի սիրում բացել հոգին, բայց փորձում է անպատասխան չթողնել մեր հարցերը: Հայաստանում է երկրորդ անգամ, ասում է, որ ամեն գալիս զգացողություն ունի, թե տուն է վերադառնում՝ հոգով եւ սրտով: Թերեւս դրա համար էլ լավ ու վատ փոփոխություններին ավելի է ուշադրություն դարձնում: «Երեք տարվա մեջ Երեւանը շատ է փոխվել, շինարարական աշխատանքների թե շարժի ավելացման պատճառով քաղաքը ցանկալի մաքրությունից զուրկ է», ասում է Ֆելիքսը:

Բլանջյան Մարտինը, Հայաստանից գաղթած օրվանից, 8 տարի չի եղել Հայաստանում: Ցավալիորեն նկատելի է նրա խոսակցականով եւ անգլերենով աղավաղված արեւելահայերենը, սակայն աչքերում ոգեւորություն ու փայլ կա: «Ես ավելի շուտ եմ եկել, քան երեխաները: Ամեն բան հիանալի է Հայաստանում»: Մարտինը սիրով թվում է իրենց խմբի ուղեւորության գրաֆիկը. «Ողջ Հայաստանով պտտվել ենք, Ղարաբաղ էլ ենք գնացել: Սատանայի կամրջի մոտ մասնակցեցինք մի ծրագրի, որ կազմակերպել էր՝ WWF-ն (Վայրի բնության պահպանության համաշխարհային հիմնադրամը): Օգնեցինք մաքրել բնությունը այնտեղ կերուխումի եկած մարդկանց թողած աղբից»:

Ժյուլի Մարթին խմբի միակ ֆրանսուհին է: Հայաստանը նրա համար հոգեւոր հայրենիք կարելի է համարել, քանի որ. «Քավորս հայ է, ես էլ եմ մկրտվել Հայ առաքելական եկեղեցում, որը կոչվում է Սրբոց Թարգմանչաց: Եթե ոչ թե մանուկ, այլ ներկայիս տարիքում ընտրեի իմ եկեղեցական պատկանելությունը, էլի առաքելական պիտի լինեի», համոզված ասում է աղջիկը: Ժյուլին Մարսելից է, ասում է, որ դեռ էլի կվերադառնա Հայաստան: Նա հիանում է, որ Հայաստանում դեռ շատ բան բնական է, առանց ժամանակակից տեխնիկական միջամտության, ինչպես եվրոպական երկրներում:

Խումբը, որ առավել իր զգացումներով ապրելու, քան զգացածն ու ապրումները բարձրաձայնելու ունակությամբ է օժտված, «Ազգի» հարցերից միայն մեկին է պատասխանում աննախադեպ ոգեւորությամբ: Ինչ կտանի յուրաքանչյուրը Հայաստանից: «Խաչ», «հող», «ջուր», «որեւէ հուշանվեր», «բաստուրմա», «կոնյակ», «իմ հիշողությունները», «ծմերուկ, պտուղ» պատասխանները հնչում են իրար հետեւից, իրար զուգահեռ եւ ցավոք՝ ոչ հայերեն: «Երեխաները հայախոս չեն, քանի որ հայկական դպրոցներ հաճախելը շատ ծնողների համար մեծ զոհողություն է հեռավորության եւ ծախսի իմաստով», պատճառաբանում է նրանց խմբի ղեկավարը՝ տիկին **Հերմինե Դուզյանը**:

Նա ՀԲԸՄ եվրոպայի ճամբարների տնօրենն է եւ սփյուռքահայ երեխաներին արդեն չորրորդ տարին է Հայաստան բերում: Արդեն 48 երեխաներ տիկին Հերմինեի հետեւողական հայացքի ներքո շրջել են հայրենիքում, հանդիպումներ ու թանկագին հիշողություններ ամբարել: «Այսօր գնացել էինք Ծիծեռնակաբերդ: Չկարծեք, թե բոլորն էին զգում թանգարանի եւ հուշարձանի ազդեցիկությունը, բայց նրանք խոնարհում են գլուխները, առանձնանում: Նրանց չի բավարարում նախատեսված ժամանակահատվածը ամբողջությամբ ծանոթանալու թանգարանի նյութերին: Այդ երեխաների համար հատուկ մեկ օր պիտի մի քանի ժամով վերադառնանք Ծիծեռնակաբերդ: Ինձ հետ եկած երեխաների մեծ մասին ճանաչում եմ դեռ եվրոպական ճամբարի օրերից», ասում է տիկին Հերմինեն եւ պատմում, որ Ֆրանսիայում 14 տարի անընդմեջ գործող երեքշաբաթյա ճամբար կա, ուր հավաքվում են եվրոպական սփյուռքի 125-130 երեխաներ եւ հանգստանում ֆրանսիական լեռներում: Դա եւս ՀԲԸՄ ծրագրերից է: Հաջորդ քայլն այդ ճամբարից ընտրյալ երեխաներին Հայաստան բերելն է:

Երեւանի սրճարաններից մեկում տեղի ունեցող մեր զրույցի ընթացքում բազմաթիվ երիտասարդներ են մոտենում եւ ողջագուրվում տիկին Հերմինեի հետ: Նրանք այն երեխաներն են, որոնք ժամանակին ՀԲԸՄ ամառային այցերի ծրագրերի շրջանակներում տիկին Հերմինեի ուղեկցությամբ առաջին անգամ ոտք են դրել հայրենի հողին, իսկ հետագա տարիներին սեփական նախաձեռնությամբ այցելությունները մայր հայրենիք պարբերական բնույթ են ստացել:

Մելինե-Օդը Վանյանը հենց այդ երեխաներից մեկն է, որ արդեն հարսնացու է: Հայաստան է եկել իր իտալացի սիրեցյալի եւ նրա հարազատների հետ: Նա պատմում է, որ իրենց նախկին խմբի անդամներից շատերին է հանդիպել Երեւանում, ահա եւ սիրելի ղեկավարին գտավ:

... Երեւանյան տոթը կարծես մեղմանում է եւ անուշադրությունից ուժասպառ ցնդում երեկոյացող երկնքում: Դա չեն էլ նկատում փոքրիկ սեղանի շուրջը ջերմորեն զրուցող հայաստանցի ու սփյուռքահայ անձինք: Նրանք մտմտում են, թե ինչպե՞ս կարելի է ավելի հետաքրքրական եւ արդյունավետ կազմակերպել դեպի հայրենիք ձգվող հերթական երամի տունդարձը...

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

«Ամեն ինչ կանեմ, որ օտար երկրում հայ երեխան մայրենի լեզվով լսի Աստծո խոսքը»

- Վերջերս Վալենսիայում տեղի ունեցան տեղական ինքնակառավարման ընտրություններ: Ինչ ազդեցություն կունենա այս ընտրությունների արդյունքը Ձեր աշխատանքի վրա՝ որպես ՀՀ պատվո հյուպատոսի:

- Իմ հյուպատոսական հնգամյա գործունեության ընթացքում Իսպանիայի եւ Վալենսիայի ինքնավար կառավարության հետ իրականացրել եմ կարեւոր առաքելություն՝ Իսպանիա-Հայաստան կապերի ստեղծումը, ինչպես նաեւ Իսպանիայի Թագավորության դեսպանատան ակնկալվող բացումը Երեւանում: Բացի դրանից, հատկանշական է, որ Երեւանում բացվելու է միջազգային նշանակություն ունեցող IBEX կոչվող արտասահմանյան կազմակերպությունը (ինստիտուտը), որը լինելու է միակը Կովկասում: Երկու երկրների փոխհամաձայնությամբ ապրիլին կրթության եւ գիտության նախարար Լեւոն Մկրտչյանի գլխավորած պատվիրակության եւ Վալենսիայի ինքնավար համայնքի նախարարի միջեւ ստորագրվեց մի շատ կարեւոր պայմանագիր IBEX ինստիտուտի բացման վերաբերյալ:

Այս արդյունքին հասնելու համար տարվել է հետեւողական աշխատանք պատվո հյուպատոսի եւ Հայաստանից երկու դիվանագետների՝ Արամ Խաչատրյանի եւ Միեր Բաղալյանի կողմից:

Վալենսիայի նորընտիր ղեկավարների հետ ունենալով բավականին ջերմ հարաբերություններ՝ ես կանեմ ամեն ինչ, որպեսզի բարեհաջող ավարտին հասցնեմ դրական արդյունքներով սկսված գործը: Ասում են, որ լավ սկիզբը գործի կեսն է, ես կասեի լավ վերջը ամբողջ գործն է: Վստահ եմ, որ իմ բարեկամները՝ Վալենսիայի ինքնավարության ղեկավարները, որոնք որոշ չափով ճանաչում են հայ ժողովրդի պատմությունը, կանեն հնարավորը մեր առջեւ ծառացած խնդիրները լուծելու համար:

- Դուք հավատարիմ եք քրիստոնեական սկզբունքներին: Ինչպես հայտնի է, Հայաստանն առաջինն է ընդունել քրիստոնեությունը, եւ Հայկական եկեղեցին կոչվում է առաքելական Քրիստոսի առաքյալների պատվին: Ասում են, որ առաքելականները եւ կաթոլիկները եղբայներ են, բայց ինչպես բոլոր եղբայրները, ունեն տարբերություն: Կարո՞ղ եք նշել՝ ինչ տարբերություններ գոյություն ունեն առաքելականների եւ կաթոլիկների միջեւ:

- Մենք ապրում ենք մի աշխարհում, որն այնքան բարդ է եւ նյութական, որ արգելք է Աստծո գոյության գաղափարին եւ Քրիստոսի գաղափարախոսությանը: Կարեւոր չէ, որ մարդն ամեն օր կարդա Աստծո պատգամները, նա պետք է ճանաչի դրանք առօրյա կյանքում, հետեւի դրանց եւ գիտակցի, որ հոգեւորը նյութականից բարձր է: Սա այն կարեւոր սկզբունքն է, որի կարիքն ունի այսօր մարդ արարածը: Այսօր թշնամության եւ ինքնասպանությունների առկայության փաստը վկայում է, որ մարդիկ դարձել են անհավատ:

Ես էությամբ ուրախ մարդ եմ, ապրում եմ նրանով, ինչ տեսնում եւ զգում եմ, ու երբ ներկա եմ գտնվում Հայ առաքելական եկեղեցու պատարագին, զգում եմ Տիեզերական Մեծ Հոր՝ Աստծո ներկայությունը եւ ես ոչ մի տարբերություն չեմ զգում առաքելական եւ կաթոլիկ եկեղեցիների միջեւ, քանզի երկուսի նպատակն Աստծո քարոզչությունն է:

- Քաջատեղյակ եմ, որ Ձեր երեխաները ստանում են քրիստոնեական կրթություն: Ձեր կարծիքով, ի՞նչ կարող ենք անել, որ Իսպանիայում ապրող հայ զավակները նույնպես ստանան քրիստոնեական կրթություն, քանի որ նրանք հեռու են իրենց երկրից եւ դրա կարիքն ավելի ունեն:

- Աստծո հավատքը չի սահմանափակվում երեխայի ծնունդով, շատ կարեւոր է փոքր հասակից երեխային սնել Աստծո խոսքով, այսինքն տալ քրիստոնեական դաստիարակություն: Մեծահասակներին թվում է, թե մեկից տասը տարեկան երեխան չի հասկանա Քրիստոսի գաղափարախոսությունը, ընդհակառակը, հենց այդ հասակից պետք է երեխայի մեջ դիմացինի հանդեպ սեր սերմանել, ներողամտություն ոչ միայն քո անձի, այլեւ բոլորի հանդեպ, ընդունել մարդ արարածին այնպես, ինչպիսին նա կա, երեխան պետք է գիտակցի, որ այս կյանքում կա ընտանիք իր բոլոր անդամներով , որում պետք է ապրել փոխադարձ սիրով ու հարգանքով: Ես իմ երեխաներին տվել եմ հոգեւոր դաստիարակություն՝ միաժամանակ նրանցից չեմ թաքցրել իրական կյանքի խնդիրները, որ կարող են ունենալ, որոնց դեմ հնարավոր է պայքարել միայն Աստծո հավատքով: Այսօր, երբ հայերի թիվը Իսպանիայում հասել է հիսուն հազարի եւ ավելին, արդեն մոտակա ամիսներին սպասում ենք Հայ առաքելական եկեղեցու առաջնորդի ժամանմանը, եկեղեցու բացմանը, եւ ես, որպես ՀՀ պատվո հյուպատոս Իսպանիայում, կանեմ ամեն ինչ, որ բարեհաջող ավարտին հասնի այս գործը, որպեսզի հայ երեխան օտար երկրում իր մայրենի լեզվով լսի Աստծո խոսքը:

Հարցազրույցը վարեց Իսպանիայում
ՀՀ պատվո հյուպատոս Լուիս Բարբերո
Սանտաներոյի մամլո քարտուղար
ԳԱՅԱՆԵ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԸ

8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2007 ԷՋ Ա
Ազգ
ՀԱՎԵԼՎԱԾ
ՄՇԱԿՈՅԹ
Պարբերականությունը՝ երկշաբաթյա
Թիվ 17(36)

- Այսպիսով, տիկին Կալլաս, թեեւ այնքան երկար եմ սպասել այս պատեհությանը, այնուամենայնիվ անակնկալ փորձառություն է ինձ համար դեմ դիմաց նստել եւ զրուցել... լեգենդի հետ... միաժամանակ նրան գտնել այսքան սիրուն, օրիորդական հմայքով...

- (Ծիծաղում է բարձր, հնչեղ):

- Երբ ես դիտում եմ Ձեզ բեմի վրա եւ այժմ, երբ նստել եմ ձեր դիմաց այսպես, առաջինը, որ առաջանում է մտքումս այն է, որ Դուք անսահմանելի, անբացատրելի մի բան ունեք, որ բոլորին ստիպում է շրջվել, նայել Ձեզ, դիտել ամբողջովին հմայված՝ կարծես ինչ-որ էլեկտրականություն է ճառագում Ձեզանից: Անշուշտ, Դուք գիտակից եք դրան, քանի որ տեսնում եք արդյունքը: Գիտե՞ ինչ է դա...

- Ոչ, ոչ, պարզապես ապշած եմ, որ պատահում է նման բան, քանի որ երբեմն ինձ այնքան աղոտ վիճակում եմ զգում: Երբ մարդիկ ասում են՝ ի՜նչ հրաշալի երգեցիր, դա ինձ շոկ է պատճառում, քանի որ կարծում եմ, որ չպետք է անել բաներ... չգիտեմ... իսկապես երբեք չեմ պատկերացնում...

- Երբե՞ք: Տարօրինակ է: Եվ դա միայն Ձեր ելույթների ժամանակ չէ...

- Այո, ինձ ասել են այդ մասին, իսկապես շոյված եմ, սակայն չեմ կարող պատկերացնել:

- Արդյո՞ք դա նրանից է, որ Դուք այնքան կենտրոնացած եք այն ամենում, որ անում եք: Գիտե՞ք, իմ ամենափայլուն եւ ամենավաղ հիշողությունը Ձեր մասին այն տարին էր, երբ Մետրոպոլիտենում գլխավոր դեբյուտը ունեցաք, դա Նորման էր, որից ես անսահման հաճույք ստացա, սակայն Լուչիայի ներկայացման ժամանակ էր, ուր պահեր կային- եւ սա գովք է մեծ արվեստագետուհուն- երբ Դուք ոչինչ այդ պահին չունենալով երգելու՝ այնպիսի կլանվածությամբ էիք հետեւում խաղին, կարծես ողջ դրաման ընթանում էր Ձեր ներսում, եւ դա՝ առանց զգացմունքների արտահայտման: Զարմանալի է...

- Ճիշտ է, էմոցիաներին ես չեմ հանձնվում, եւ դա անհրաժեշտ է, դա ինձ ասվել է դեռ երեխա ժամանակ: Կարծում եմ բնությամբ եմ այդպիսին: Շատ չեմ շարժվում, դիտում եմ, զգում: Հիշում եմ, երբ երեխա էի- դա անշուշտ բեմի վրա չէր- եւ հորս հետ քայլում էինք պաղպաղակ վաճառողի մոտով, հանկարծ կանգնեցի եւ քաշեցի հորս բաճկոնից առանց որեւէ բան ասելու, միայն նայում էի նրան: Հայրս հարցրեց՝ ի՞նչ ես ուզում, ասա՛: Ոչինչ չասացի, այլ շարունակեցի նայել նրան մեծ մարդու պես: Կարծում եմ դա սովորությամբ է իմ մեջ (արմատացել): Դա իմ բնությունից է գալիս, նույնը պետք է լինի նաեւ բեմում՝ չտրվել զգացմունքներին: Չգիտեմ: Երբեմն որոշ փորձերի ժամանակ մտնում եմ բեմահարթակ, բայց չգիտեմ ինչ անել: Կանգնած եմ բոլորի մեջտեղում, երգչախմբի մեջ, նայում եմ շուրջբոլորը, նայում եմ ինձ, ոչ թե բեմական, այլ սովորական հանդերձանքով եմ, շուրջիններս ինձ ասում են՝ ասա՛, արտահայտվի՛: Դա ինձ հիացնում է, քանի որ ես ոչինչ չեմ անում արտահայտվելու համար: Զարմանալի է:

- Հավանաբար դա գալիս է Ձեր ծննդից: Եվ ինձ թվում է, որ նույնը կարելի է ասել Ձեր կարիերայի մասին. երբ Դուք ֆիզիկապես ներկա չեք, բայց այնքան մարդիկ՝ մամուլի գործակալ, PR պատասխանատու եւ այլն, պետք է զբաղվեն Ձեր հասարակական իմեջով, քանի որ Դուք ինչ որ անում եք, դրա մեջ կա այնքան հմայք, հուզում, գրգիռ...

- Ճշմարտությունն այն է, որ ես մամուլի գործակալ չունեմ ընդհանրապես, որովհետեւ (հավանաբար պետք է ունենայի, մանավանդ, հիմա եմ զգում, երբ կրում եմ դրա հետեւանքները) եթե դու կապված ես մարդկանց հետ, ապա նրանք պիտի փորձեն կռիվ տալ: Հետեւաբար դու պիտի պատկանես նրանց՝ ելնելով ինչ-ինչ շահերից... Շատ լավ էի հասկանում, որ արվեստը միայն գեղեցկություն չէ... Սակայն որպես չափազանց անկախ մարդ, սիրում եմ այն, ինչ անում եմ, ինչը դուր է գալիս ինձ, լավ կամ վատ, իր հարազատ ձեւով: Այլապես, ես չեմ կարծում, որ արժի կարիերա անել: Հանրությունը պետք է ծափահարի ու սիրի ինձ այնպես, ինչպես կամ: Ուստի ես դեմ էի (այդպիսի մարդկանց վարձելու գաղափարին): Երբ ես պետք ունեի մամուլի գործակալների եւ պայմանագրերի, ոչ ոք եւ ամենեւին ուշադրություն չէր դարձնում վրաս...

- Անհավատալի է...

- ... (Ծիծաղում է) եւ կար ժամանակ, իմ երկրորդ կարիերայի սկզբում, որը ես կոչում եմ մեծ կարիերա, 1947-ից հետո, երբ ոչ ոք չէր ուզում ինձ հետ խոսել, ոչ մի գործակալ չէր «կպել» ինձ եւ գործ չէր առաջարկել, քանի որ ես իմ դեբյուտից անմիջապես հետո այնքան էլ սիրված չէի, ես մի նոր բան էի լսելու համար, եւ նրանք ատում էին ամեն բանը, որը դուրս էր ավանդույթից: Այո, անհավատալի է: Ու երբ նրանք եկան եւ ասացին՝ այո՛, այժմ, այսպես եւ այնպես, թատրոնը պայմանագիր է ստորագրել քո հետ եւ այլն, ես նրանց ասացի՝ շնորհակալություն, ես արդեն ունեմ առաջարկ եւ պետք չունեմ ձեր միջոցով առաջ գնալու: Դա մեծ իրարանցում պատճառեց: Թատրոնն անընդհատ բռնված է նման մարդկանցով: Երբ արտիստը զբաղված է օպերայում...

- Այո, դրանք այլ հետաքրքրություններ ունեն:

-... Հետեւաբար դա խանութ է, վախենում եմ ասել...

- Անշուշտ:

- Այն ժամանակ հեշտ չէր պայմանագիր ձեռք բերելը, քանի որ, նաեւ լավ երգիչներ չկային: Նրանք վերջապես մոտեցան ինձ, քանի որ ուրիշին չէին գտնում դերերը կատարելու: Ու երբ մոտեցան, հասկացան, որ ես թանկ եմ արժենալու իրենց (պետք է ասել, որ հաճախակի չէր, հազիվ 3-4 ամիսը մեկ) եւ երբ ներկայացրի այդ դերը («Ճակատագրի ուժը» կամ «Աիդա»), շատ մարդիկ սկսեցին ասել՝ նրա բարձր նոտաները գեղեցիկ են, սակայն միջին նոտաները՝ ոչ, մինչ ուրիշներ՝ օ՜ նրա միջին նոտաներն են լավ, բայց գագաթայինները լավը չեն, եւ կամ՝ գեղեցիկ են միայն ցածր նոտաները... Ոչ ոք համաձայն չէր մյուսի հետ: Իսկ ամենաուշագրավը Տրիեստում «Ճակատագրի ուժը»-ի կատարումն էր. ասացին՝ նա չգիտի անգամ իրեն ինչպես պահել բեմում: (Ծիծաղում է): Դա իրոք անմոռանալի է... Սակայն հավատացեք ինձ, մոտ երկու տարի, երբ հրավերներն այնքան էլ հաճախակի չէին, ստիպված էի ոչ ասել որոշ առաջարկների, որոնք իմ մակարդակից ցածր էին...

- Սակայն գիտե՞, երբ Դուք խոսում էիք ավանդական չլինելու մասին, ինձ հիշեցրիք այն առաջին ունկնդրումը- դա Ձեզ բեմի վրա լսելուց շատ առաջ էր-: Դա մի ձայնագրություն էր, որը առաջարկել էր գործընկերներիցս մեկը, մի բաս երգիչ, որն ինձ ասաց. «Հրաշալի մի նոր ձայն եմ լսել, անպայման պետք է լսես»: Դա 78 պտույտ ձայնապնակ էր...

- Այո, դա պետք է լինի Էլեկտրա, Նորմա, Պուրիտ եւ Իզոլդա...

- Դա Qui la voce-ն էր...

- Այո, իմ սիրելի օպերաներից մեկը...

-... Եվ դա ինձ հիշեցրեց բոլորից ավելի Ռոզա Պոնսելին...

- Ես կարող եմ պատասխանել, պրն Դաունզ. մենք գալիս ենք միեւնույն հին ուսումնառությունից: Ես բարեպատեհ առիթն եմ ունեցել Հունաստանում, պատերազմի շրջանում, Դել Դալգոյին աշակերտելու: Մենք ակամա ծնվեցինք բել կանտո մեթոդի մեջ: Ես ունեցել եմ (որպես ուսուցիչ) Սերաֆինին, որը հետագայում մարզեց ինձ, նա երկար աշխատել է Պոնսելի հետ նաեւ. դա հին դպրոցն է, որն այժմ դժբախտաբար գոյություն չունի:

Տես էջ Բ

Անցե՞լ են մեծ երգիչների ու մեծ երգեցողության ժամանակները, ժամանցային երաժշտության համահարթեցնող գլանը ճզմե՞լ է բարձր արվեստը: Բարեբախտաբար դեռ ոչ: Ընդամենը երկու օր առաջ Լուչանո Պավարոտտիի շիջումը սգի մեջ թողեց ողջ աշխարհը, ինչպես 40 տարի առաջ փարիզյան իր մենության մեջ հանգած Մարիա Կալլասինը: Նրանց արվեստը կմնա ընդմիշտ, ինչպես Էնրիկո Կարուզոյինը, նույնիսկ եթե գերազանց նոր երգիչներ հայտնվեն համաշխարհային բեմերում: Նրանք կմնան իրենց անկրկնելի արվեստով, ու նաեւ այդ արվեստի շուրջը հյուսված լեգենդներով:

***La Divina** (Աստվածուհին) կնքեցին Կալլասին երկրպագուները Մետրոպոլիտենից մինչեւ Գրանդ Օպերա եւ Կովենտ Գարդեն, մինչ Լա Սկալան նրան հռչակեց **Prima donna assoluta** (բացարձակ պրիմադոննա): Լինելով պերֆեկցիոնիստ՝ նա իր երգեցողությունը հասցրեց ամենավերին կատարելության, նոր իմաստ ու նոր բովանդակություն տալով օպերային արվեստին, ոչ միայն իր ձայնով, այլեւ բեմական խաղով: Դրամատիկ մեծ դերասանուհի էր նա միաժամանակ, նույնպես դրամատիկ կենսագրությամբ: Եվ որքան մեծ էր երգարվեստում նրա խստամբեր ինքնատիրապետումը, այնքան փխրուն եղավ նա սիրո ասպարեզում:*

Փառքի բոլոր դափնեպսակները նվաճելուց հետո որպես կին իր հմայքը փորձեց սիրո եւ սրտի ասպարեզում, ու ... տապալվեց: Նրա կյանքը եղավ նման դրամատիկ մեծ օպերաների՝ բարձունքներ եւ ողբերգական անկում:

*Այս եւ հետագա էջերում թարգմանաբար ներկայացնում ենք, կենսագրության գլխավոր իրադարձությունների զուգահեռ, 1967-ին Մետրոպոլիտեն օպերային ընկերության ռադիոկայանի մեկնաբան, ամերիկացի երաժշտագետ Էդուարդ Դաունզի բացառիկ հարցազրույցը մեծն Կալլասի հետ: Հարցազրույցը ձայնասկավառակի է վերածվել 1964-ին, իսկ 1995-ին թվայնացվել եւ խտասալիկի ձեւով հրապարակվել է **EMI** ընկերության կողմից, 4 խտասալիկ պարունակող շեղ ալբոմում: Հայերենով հրատարակվում է առաջին անգամ, գրեթե ամբողջությամբ, վերոհիշյալ **CD**-ից: 40 տարի հետո մեծ արվեստագետուհին շարունակում է վարպետության հրաշալի դաս՝ **master class** տալ երիտասարդ երգիչներին եւ, ինչու չէ, ընթերցանության հաճույք՝ մելոմաններին, որոնց մեջ շատ են, միշտ լինելու են, Կալլասի սիրահարները:* Հ. Ա.

Քրոնիկոն

1923 - Դեկտեմբերի 3: Ծնվում է Աննա Սոֆի Ցեցիլիա Կալոգերոպուլոսը, Նյու Յորքում: Նրա ծնողները՝ Ջորջ եւ Էվանգելինա Կալոգերոպուլոսները նույն թվականի օգոստոսին Հունաստանից գաղթել էին Լոնգ Այլենդ, Նյու Յորք:

1929- Ջորջ Կալոգերոպուլոսը դեղատուն է հաստատում Մանհեթընի հունական թաղամասում եւ փոխում ընտանիքի անունը՝ Կալլաս:

1932- Մարիան դաշնամուրի դասերի է հաճախում: Հետագայում, իր ողջ կյանքում, նա իր դերերգերը սովորում է ինքնուրույն, առանց ռեպետիտորի օգնության:

1937 - Կալլասի ծնողները բաժանվում են: Էվանգելինան վերադառնում է Հունաստան իր երկու դուստրերի հետ եւ ընտանիքի անունը նորից Կալոգերոպուլոս է դարձնում:

1938 - Մարիան ընդունվում է Աթենքի ազգային կոնսերվատորիա, հակառակ որ պահանջված նվազագույն 16 տարեկանը դեռ չէր լրացրել: Սկսում է դասերը Մարիա Տրիվելլայի ղեկավարությամբ: Նույն տարվա ապրիլին դասընկերների հետ հրապարակային առաջին համերգին է մասնակցում:

1939 - Ապրիլի 2: Մարիան բեմական առաջին ելույթն է ունենում Սանտուցայի դերով «Կավալերիա ռուստիկանայի» ուսանողական բեմադրության մեջ եւ շահում կոնսերվատորիայի մրցանակը: Էլվիրա դե Հիդալգոն է դառնում Մարիայի դասատուն կոնսերվատորիայում եւ կենտրոնանում է կոլորատուրային մարզումների վրա:

1940- Հոկտեմբերի 21: Առաջին պայմանավորվածությունը Լիրիկ թատերական ընկերության հետ: Աթենքի արքայական բեմի վրա Մարիան երգում է Շեքսպիրի «Վենետիկի վաճառականը»:

1941 - Հունվարի 21: Առաջին պրոֆեսիոնալ դեբյուտը Լիրիկ թատրոնի հետ, «Պալաս» կինոթատրոնում որպես Բեատրիչե («Բոկաչիո»): Նույն թատերախմբի հետ հետագա 4 տարիներին երգում է «Տոսկա», «Թիֆլանդ», «Կավալերիա ռուստիկանա», «Ֆիդելիո» եւ «Դեր Բետտելստուդենտ» օպերաներում:

1942- Օգոստոսի 27: Առաջին անգամ «Տոսկա» է երգում հունարեն լեզվով Ամառային այգու բացօթյա թատրոնում Կլաֆթմոնոս հրապարակում:

1944- Գրավման բանակը կորցնում է Հունաստանի վերահսկողությունը եւ բրիտանական նավատորմը հասնում է Պիրեա: Մարիան որոշում է վերադառնալ Մ. Նահանգներ ու գտնել հորը:

1945- Օգոստոսի 3: Հրաժեշտի համերգ Աթենքում դեպի Մ. Նահանգներ ուղեւորության ծախսը հայթայթելու համար: Դա Մարիայի առաջին մենահամերգն էր:

Սեպտեմբեր: Վերադարձ Նյու Յորք, որտեղ որդեգրում է Կալլաս ազգանունը:

Դեկտեմբեր: Ունկնդրություն Մետրոպոլիտենում, սակայն չի հաջողվում պայմանագիր ձեռք բերել:

1946- Ապարդյուն փորձեր աշխատանք գտնելու, սակայն հետեւողականորեն շարունակում է մարզումները տեխնիկան կատարելագործելու համար: Հանդիպում է երաժշտական գործակալ Էդի Բագարոզիին: Ընդունում է Չիկագոյում 1947-ի հունվարին եվրոպայի նշանավոր երգիչների հետ Բագարոզիի եւ իտալացի իմպրեսարիո Օտտավիո Սկոտոյի հիմնադրելիք ընկերության կազմում «Տուրանդոտում» հանդես գալու առաջարկը:

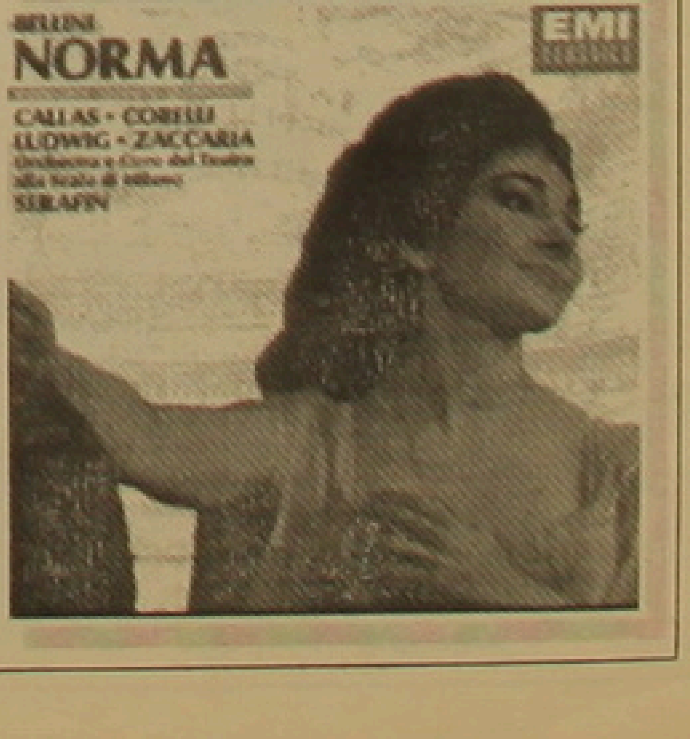

Master class

Ա էջից

- **Հետեւաբար դպրոցն էր եւ ոչ թե Պոնսելը...**

- Օ՜, ոչ, ես նրան չեմ լսել նույնիսկ Հունաստանում, պատերազմի ժամանակ, երբ մենք ձայնապնակներ չունեինք: Ես նրան լսել եմ այստեղ, Ամերիկայում: Եվ ես, իսկապես, նրա հիացողն եմ:

- **Դա գեղեցիկ ձայն էր:**

- Նաեւ գեղեցիկ ուսումնառություն: Դա հին բել կանտո դպրոցն էր:

- **Դուք խոսում էիք Ձեր առաջին կարիերայի մասին:**

- Այո, իմ առաջին կարիերան սկսվեց շատ երիտասարդ հասակում: Դա Աթենքում էր, 1937-ին, իսկ 1939-ին պատերազմն սկսվեց:

- **Դուք դեռեւս պատանի էիք ուրեմն:**

- Այո, ես պաշտոնապես բեմ եմ դուրս եկել 13 տարեկանում, 14 տարեկանին իմ առաջինը «Կավալերիան» էր, այնուհետեւ «Թիֆլանդը», «Ֆիդելիոն» եւ...

- **... Դեռեւս պարմանի...**

- Այո, այդ ժամանակներում մեծ երգիչները վաղ տարիքից էին սկսում, նույնը նաեւ իմ ուսուցիչը՝ Վերա դել Դալգոն 13 տարեկանում արդեն բեմի վրա էր: Ժամանակին կանայք ավելի շուտ էին հասունանում: Այո, եւ դա ինձ փորձառություն տվեց, իմ մարզումները, բեմական փորձառությունը ստացա այնտեղ: Հետեւաբար՝ իմ վերելքներն ու վայրէջքները... Եվ ժամանակի ընթացքում, երբ ավելի ուշ գնացի Իտալիա՝ մեծ կարիերայի համար, արդեն սովորել էի այնքան դերերգեր, արդեն տարիներ երգում էի, հետեւաբար Իտալիայում ինձ համար որեւէ անակնկալ չկար: Իմ առաջին կարիերան շատ էր անհրաժեշտ ինձ համար:

- **Վստահ եմ, դա հրաշալի փորձառություն էր: Հետեւաբար ինձ համար մեծ անակնկալ էր, երբ...**

- Դա է պատճառը, որ երբ 24-25 տարեկան աղջիկներ դեր են ստանձնում, ասում են՝ շատ է ջահել: Ճիշտ է: Ես էլ էի շատ ջահել, երբ սկսեցի մեծ դերեր ստանձնել, սակայն արդեն փորձառություն ունեի՝ 10 տարվա: Ես պատրաստ էի:

- **Նույնիսկ Ֆիդելիոյի նման դերեր...**

- Այո, մինչեւ պատերազմի սկիզբը: Ակրոպոլիսում Կունդրի եմ երգել:

- **Հաճույք ստացա՞ք Կունդրի երգելուց:**

- Օ՜, այո՛, հաճելի էր երգելը, թեեւ ատում էի ճչոցները, սակայն հաճելի էր: Հենց այնտեղ հանդիպեցի Սերաֆինին: Այն ժամանակ շատ վայելուչ մարդ էր:

- **Դուք յուրացրել եք բել կանտո տեխնիկան երգեցողության մեջ, արդյոք մարզվե՞լ եք նաեւ դերասանական արվեստում, քանի որ դա...**

- Ոչ, ոչ...

- **Դա հազվադեպ բան է, քանի որ Դուք ունեք մեկը, որ բել կանտոյում այդքան...**

- Ներեցեք որ ընդմիջում եմ Ձեզ, երբ ես ունեմ Էլվիրա դել Ալգոյի նման մեկին, նա վերջերս էր այցելել ինձ ու նորից գալու է, նորից պիտի մարզվեմ:

- **Ախ, Դուք շարունակում եք մարզվե՞լ...**

- Դուք ասում եք, որ ես հռչակավոր եմ, բայց որքան հռչակավոր ես՝ այնքան ավելի է պետք մարզվես:

- **Կարծում եք դա Ձեր ստանդարտների պահա՞նջն է:**

- Այո, կարծում եմ: Եվ ես դել Ալգոյին հարցրի՝ մանկությանս ինձ հե՞շտ էր դերասանությունը: Ասաց՝ զարմանալիորեն այո, նույնիսկ այն ժամանակ հիանում էի ձեռքերիդ ու մարմնիդ շարժումներով, թեեւ ես տեսել եմ ամենամեծերին, սակայն քո մեջ գտել էի մի նոր՝ բոլորովին տարբեր բան, ամբողջովին քո սեփականը: Այո, նա հիանում էր իմ ձեռքերին: Տեսնո՞ւմ եք, դա գալիս է իմ մանկությունից: Թեեւ հիշում եմ նաեւ իմ առաջին փորձառություններից մեկը՝ չգիտեի ինչ անել ձեռքերիս հետ: Սակայն հիշում եմ նաեւ օպերետային մեր տնօրենին՝ Ռենատո Մորդոյին (այժմ հանգուցյալ), որն ինձ պատգամել է երկու բան, որոնք կպել են հիշողությանս. առաջին՝ երբեք մի շարժիր ձեռքերդ, մինչեւ որ դրանք շարժվեն քո մտքի ու հոգու թելադրանքով: Անշուշտ, սա տարօրինակ ձեւ է խնդիրը լուծելու, սակայն ճշմարիտ է: Ձեռքերը պետք է ներքին թելերով կապված լինեն հոգու եւ մտքի հետ:

- **Ինձ թվում է, որ դա առկա է, տիրապետում է այն ամենում, որ Դուք անում եք, դա վերաբերի ձեռքերին թե...**

- Ես չգիտեմ դա գործո՞ւմ է ուրիշների պարագայում, սակայն ես սպունգի նման եմ մարդկանց պատմածները ըմբռնելու հարցում. վերցնում եմ ամեն լա՛վ բանը, իսկ մնացածը թողնում եմ: Երկրորդ բանը, որ նա ասաց հետեւյալն էր՝ երբ զուգընկերդ երգում է իր դերերգը, փորձիր հասկանալ, թե ինչ է ասում, եւ քո ռեակցիան թող լինի այնպես, կարծես առաջին անգամ ես լսում նրա ասածը եւ արտահայտիր քո սկզբնական ռեակցիան:

- **Եվ դուք կարողացաք դա անել...**

- Այո՛, այնպես, որ երբեմն զուգընկերս մոռանում էր բառերը, ես չէի կարողանում օգնել իրեն...

- **Այսուհանդերձ, այն ինչ անում եք Դուք, շատ է սեփական, ձեզահատուկ:**

- Այո, բայց միշտ նոր: Փորձում եմ բեմի վրա մոռանալ բոլոր այն բաները, որոնք ենթադրվում է, որ անելու եմ կամ պետք է անեմ: Այո, այս ամենը պետք է տնային վարժության ժամանակ ուսումնասիրել, սովորել, սակայն հենց բեմ ես դուրս գալիս, ամեն ինչ քո համար պետք է նոր լինի, ազատ: Օրինակ, եթե նախատեսվել է բեմի վրա դեպի ձախ շարժվել, կարող ես հակառակն անել, հոգ չէ: Դա շատ ավելի ռեալիստական կլինի, ինչը ավելի կգնահատի հանդիսատեսը: Ամեն ինչ իրական, բնական պետք է լինի:

- **Իրական պետք է լինի...**

- Այո, եթե նկատել եք, բեմի վրա յուրաքանչյուր ներկայացմանը տարբեր եմ ինձ պահում: Ես չեմ կարող միեւնույն բանը կրկնել: Ստորագրության նման է, երկու ստորագրություն չեն կարող նույնական լինել:

- **Սակայն երկուսն էլ Մարիա Կալլաս են:**

- Այո, այո, սակայն դրանք տարբեր են, քանզի ամեն ինչ կախում ունի ձայնից, ֆրազներից, զուգընկերոջ տրամադրությունից, զգացողությունից: Երաժշտության մեջ, արվեստում միշտ առաձգականություն պետք է լինի, կարծում եմ: Բայց անշուշտ որոշակի սահման գոյություն ունի, նույնիսկ corroness-ներում՝ երկարաձիգ պահվող նոտաներում: Դա որոշակի timing-ից ավել չպետք է պահվի:

- **Ինչը շատ երգիչներ չեն հարգում:**

- Երաժշտությունը, գիտե՞ք, շատ դժվար բան է, իսկապես հեշտ չէ կատարելը, ինչպես հասարակությունն է կարծում: Մեծ նվիրում, զոհաբերում է պահանջում, հարգանք կոմպոզիտորի նկատմամբ, մի ողջ գիտություն, համակ արվեստ...

- **Եվ դուք աշխատեցիք...**

- (Ընդմիջելով) Ես շարունակում եմ միշտ աշխատել:

- **Շատ եք ծանր...**

- (Դարձյալ ընդմիջելով) Ես շարունակում եմ աշխատել, քանի որ մենք շատ քիչ ենք առաջ շարժվում եւ պիտի փնտրենք բաներ, որոնք միշտ...

- **Ի՞նչ եք ուզում ասել «շատ քիչ ենք առաջ շարժվում» ասելով:**

- Գիտե՞ք, դա նման է գիրք կարդալուն: Երբ գիրք ես կարդում, պետք է տողերի միջեւ էլ կարդալ: Մենք ունենք մեր երաժշտությունը, մենք կարդում ենք այդ երաժշտությունը, կատարում: Սակայն պետք է կարդալ այն, ինչը կոմպոզիտորն է ուզում՝ հազարավոր գույներ, արտահայտչաձեւեր կան: Իսկապես հեշտ չէ, եթե... լուրջ ես մոտենում: Իսկ ես լուրջ եմ մոտենում:

- **Ինչպե՞ս եք ընտրում Ձեր դերերգերը: Այն օրը փորձում էի հիշել մեկ ուրիշին, որն ուներ Ձեր ռեպերտուարի բազմակողմանիությունը, տարողությունը, որը Դուք ունեք ձայնային եւ դրամատիկական իմաստով: Միակ անձը, որին գիտեմ...**

- Դա դել Ալգոն է, որը միշտ ձայնի թեթեւ կողմն է պահում: Նա գիտեր, որ ես շատ ծանր ձայն ունեմ, բայց գիտեր նաեւ, որ նման ծանր ձայնը պետք է միշտ կակուղ պահել, ինչպես ատլետների պարագայում: Քանի որ ես դրամատիկ կոլորատուրա եմ, ապա գլխավոր բանը ձայնը ավելի թեթեւ պահելն է, քան կա, ավելի թեթեւ ու ճկուն: Ես մարզվել եմ դրա համար: Եվ դա ինձ հաճույք, հրճվանք է պատճառում՝ դժվարություններին տիրապետելը. ես սիրում եմ մարտահրավերները:

- **Վստա՛հ, այո՛...**

- (Ծիծաղում է) Ի՞նչ պիտի լիներ կյանքն առանց մարտահրավերների, առանց դրանք տիրապետելու, դրանք հաղթահարելու հաճույքի: Տիրապետել մի բանի, ինչը գեղեցիկ է, եւ այն ներկայացնել հանդիսատեսին՝ առավելագույն թեթեւությամբ:

- **Սա մի բան է, որը միայն մեծ արվեստագետներն են զգում, իսկ կան մյուսները, որոնք չեն զգում:**

- Նվագողներն էլ պետք է անեն դա- դաշնակահարները, ջութակահարներն էլ նույն բանն են անում: Հետեւաբար վոկալիստը միշտ նույնը պետք է անի, անկախ այն բանից՝ սիրո՞ւմ ենք, թե՞ ոչ: Գոնե այնքան՝ որքան կարող ենք:

- **Ասացեք, կա՞ որեւէ բան Ձեր փորձառությունից, Ձեր ծանր աշխատանքից, դերերն ստեղծելիս Ձեր մեջ առաջացած մտքերից ու խոհերից՝ փոխանցելու երիտասարդներին: Կարո՞ղ եք դրանք բառերի վերածել: Այնքան երիտասարդ արտիստներ սկսում են գեղեցիկ ծիրքերով, անուշ ձայներով, բայց հետագայում...**

- Դա բավարար չէ...

- **Իսկ որո՞նք են հավելյալ պահանջները:**

- Բազմաթիվ են դրանք: Ասում են՝ pasta պատրաստելու համար առաջինը farina է պետք՝ ալյուր, ապա, երբ ունես ալյուր, անհրաժեշտ են մյուս բաղադրիչները, որպեսզի լավ pasta պատրաստես: Այսինքն՝ տվյալներն ունենալուց հետո պետք է գնալ կոնսերվատորիա, անշուշտ եթե կան լավ ուսուցիչներ: Դժբախտաբար երբեմն պակասում են լավ ուսուցիչները: Սա շատ կարեւոր խնդիր է, քանի որ երգեցողության մեջ կարեւորագույնը հիմքն է. եթե սկզբից ճիշտ ես սկսել, ուրեմն ամբողջ կյանքում զինված ես: Իսկ եթե սխալ ես սկսել, այլեւս չես կարող ձերբազատվել: Այսուամենայնիվ, կոնսերվատորիայում հնարավոր է ճիշտ ուսումնառությունը, որից հետո սովորում ես երաժշտություն, սովորում ես մեկնաբանել, սովորում տարբեր ոճերը, սովորում ես դրան ուղեկցող ամբողջ ակրոպատիկան՝ վոկալիզը, հարմոնիան, այլ խոսքով՝ երաժշտությունը: Այդ դեպքում քո գործիքով ծառայում ես, ծառայում երաժշտությանը: Բնավ բավարար չէ գեղեցիկ ձայն ունենալը: Այդ ձայնը պետք է հազարավոր մասերի բաժանես, որից հետո այն կծառայի քեզ գրված բոլոր ֆրազներով՝ կոլորատուրա թե expressions, որոնք պետք է կատարես: Այդ բոլորը նշված-գրված են այնտեղ՝ նոտաներում:

- **Բայց չէ՞ որ չգրված բաներ էլ կան:**

- Այո, ճիշտ է, դրանք գույն-գունավորումներն են եւ նման բաները, սակայն բազմաթիվ են գրված բաները եւ ես միայն վոկալիզը նկատի չունեմ: Ճիշտ է, նոտաները կան, սակայն ֆրազներն իրար մոտ դնելը արտիստականությամբ... Կարո՞ղ եք պատկերացնել, որ Յաշա Հայֆեցը եթե իր ջութակը այնպես չնվագի,

Տես էջ Գ

Կալլասը եւ Օնասիսը...

1947- Հունվար: Ծրագրված առաջին ներկայացումից մի քանի օր առաջ ընկերությունը սնանկանում է: Նիկոլա Ռոսսի-Լեմենին, հայտնի բաս երգիչը, որ նմանապես մաս էր կազմում ընկերության, Կալլասին ներկայացնում է Ջիովաննի Զենատելլոյին, ով այդ օրերին Մ. Նահանգներ էր եկել երգիչներ հավաքագրելու Վերոնայի 1947-ի օպերային փառատոնի համար, որի գեղարվեստական ղեկավարն էր: Նա պայմանագիր է կնքում Կալլասի հետ «Լա Ջոկոնդայի» համար:

Հունիսի 27: Կալլասը ժամանում է Նեապոլ եւ հաջորդ օրն իսկ գնում է Վերոնա փորձերն սկսելու: Մի քանի օր հետո հանդիպում է իտալացի հայտնի արդյունաբերող եւ օպերայի սիրահար Ջիովաննի Բատիստա Մենեղինիի հետ:

Օգոստոս 2- Կալլասն իր իտալական դեբյուտն է նշում Վերոնայի Արենայում որպես Ջոկոնդա, Տուլիո Սերաֆինի ղեկավարությամբ: Թեեւ ներկայացումներն անցնում են բավական հաջող, սակայն Կալլասն առանձնահատուկ տպավորություն չի թողնում, եւ հօդս են ցնդում հետագա աշխատանքի հույսերը:

Դեկտեմբեր 30: Վենետիկում Կալլասը Սերաֆինի ղեկավարությամբ իտալերենով երգում է Իզոլդա Լա Ֆենիչեում, ինչն ավելի ուշ դուռ է բացում իտալական այլ պայմանավորվածությունների, գլխավորապես «Տուրանդոտ»-ի համար:

1948 - Նոյեմբերի 30: Ֆլորենցիայում Կալլասն առաջին անգամ հանդես է գալիս Նորմայի դերով, մի օպերա, որը նա կատարելու էր ամենաշատը իր կարիերայի ընթացքում:

1949 - Հունվարի 19: Առաջին անգամ «Դի Վալքյուրեում» Բրյունհիլդեի դերակատարումից ընդամենը 11 օր հետո, Կալլասը, Սերաֆինի պնդումներից հետո, «Ի պուրիտանի» օպերայի հերոսուհու՝ Էլվիրայի գլխավոր դերում փոխարինում է այդ օրն անտրամադիր Մարգերիտա Կարոզիոյին Լա Ֆենիչեի բեմի վրա: Սա դարձակետն է Կալլասի կարիերայում եւ սկիզբը իտալական բել կանտո ռեպերտուարի վերականգնման գործում իր ներդրմանը:

Ապրիլ 21: Վերոնայում ամուսնանում է Մենեղինիի հետ եւ նույն գիշեր ուղեւորվում Արգենտինա երգելու Թեատրո Կոլոնի բեմում, Բուենոս Այրես:

Մենեղինիի օգնությամբ, որպես ամուսին ու մենեջեր, Կալլասն իր կարիերան է զարգացնում Իտալիայում եւ արտասահմանում շուրջ 2 տարի:

1951- Դեկտեմբեր 7: Կալլասը Լա Սկալայում եղանակի բացումն է կատարում: Մեծ հաջողությամբ է պսակվում նրա դերերգը «Ի վեսպրի սիցիլիանիում»: Հաջորդող 7 տարիներին Լա Սկալան դառնում է նրա մեծագույն հաղթանակների թատերաբեմը, դերերգերի ամենալայն սպեկտրով:

1952 - Հուլիսի 29: Կալլասը ձայնագրման առաջին պայմանագիրն է կնքում EMI-ի

Master class

Բ էջից

ինչպես նվագում է, երբ իր հրաշալի թեքնիքով չնվագի, ինչ ձանձրալի կլինի: Կյանք պիտի դնես երգիդ, երաժշտությանդ մեջ, եւ դրա գլխին պիտի դնես... Գիտե՛ք, գործիքը միայն նոտա ունի, մինչդեռ մենք՝ երգիչներս ունենք նաեւ բառեր, դա լինի դրամա թե կոմեդիա: Այնուհետեւ անում ենք այն, ինչ գործիք նվագողը, սակայն ի հավելումն՝ բառն ենք դնում՝ իրականությունը: Մենք ստեղծում ենք աշխարհ մի երազային, բայց իրական: Ուստի մեր գործն ավելի լուրջ է:

- Տիկին Կալլաս, Դուք հսկայական կամքի ուժ եք ի գործ դրել...

- Սեր, մոն Դառլինգ, սե՛ր, դա կամքի ուժ չէ, դա նվիրում է, սեր է, ծառայելը նրան՝ ինչը պաշտում ես...

- Եվ դա ավելի ուժեղ է...

- Օ՜, այո, քանի որ չես կարող առանց դրան, դա մեծ սեր է պահանջում:

- Ինձ թվում է, որ Ձեր կարիերայի ինչ-որ ժամանակահատվածում Դուք կամքի մեծ ուժ եք գործադրել, քանի որ շա՜տ ծանր, գեր կին էիք...

- Այո՜...

- Մեզնից շատերի համար շատ դժվար է նույնիսկ մի 5 կգ թեթեւանալը:

- Հենց այդտեղ է կամքի ուժը:

- Ես կասեի՝ հսկայական կամքի ուժ:

- Այո, ասեմ Ձեզ՝ ձանձրացել էի այդ վիճակից, լավ չէի զգում ինձ: Ճիշտն ասած՝ այդ ժամանակ Մեդեա էի կատարում եւ Մայր Ֆերենտինո, եւ հիշում եմ իմ ենթագիտակցության ձայնը, որը սովորաբար լավ է իմ մեջ, բնազդական ձայնն ասաց ինձ, որ դեմքս շատ է լիքը, մինչդեռ պետք ունեի թշերիս՝ հատկապես դժվար եւ անգթորեն թանձր նախադասություններն արտաբերելիս: Որպես դերասանուհի ես պետք ունեի պարանոցի հստակ գծերի, այտոսկրների նրբին շեշտվածության: Ուստի, անհանգստացա, մգացրեցի (դիմագծերս), բայց իզուր: Մայր Ֆերենտինոյից հետո մեկնեցի Հռոմ՝ Լուչիա երգելու: Իսկ Լուչիան ինձ համար տանջանք էր, հատկապես առաջին արարում: Այնքան ծանր էի ինձ զգում, նույնիսկ vocalise-ն էր ծանր, շատ էի հոգնեցնում ինձ, շատ էի քրտնում: Ինքս ինձ ասացի՝ բավական է, որից հետո դարձյալ շարժվում էի ազատ: Նորից ու նորից խաղալ երիտասարդ կնոջ դեր, բայց այդքան ծանր լինել, մինչդեռ անհանգիստ մի կին է Լուչիան, որն անընդհատ շարժվում, շրջում է բեմում: Թեեւ բարձրահասակ եմ, 5,5 ֆուտ, բայց 200 փաունդ քաշը իսկապես ծանր է երիտասարդ կնոջ համար: Ուստի մտածեցի՝ եթե ամբողջ երաժշտությունն ուսումնասիրել եւ ճշգրտորեն կատարում եմ, ապա ինչու չեմ կարող կարգի բերել ֆիզիկականս, պետք է դիետա պահել եւ բեմ դուրս գալ ավելի ներկայանալի:

- Ես էլ եմ միշտ մտածել, որ արտիստը ատլետի է նման:

- Ճի՜շտ է, երբ քաշդ ավելի է, շուտ ես հոգնում. փորձիր բեմի վրա պտտվել կռնակիդ 30 կգ հավելյալ քաշով, կարո՞ղ ես քիչ հետո հանգիստ քայլել: Չե՛ս կարող:

- Իսկ որտեղի՞ց է գալիս այդ թեռրեան:

- Ինձնից: Ես եմ միայն իմ որոշումները կայացնում: Ի դեպ, ես ինձ հետ հաճախ եմ խոսում::

- Երեկոնե՞րը:

- Այո, հատկապես գիշերները: Ես ինձ հաշիվ եմ տալիս, հաշվարկում: Հիշում այս կամ այն պատահարը, ինձ տալիս եմ հարցեր՝ ինչո՞ւ սա պատահեց, ինչո՞ւ այդ բանն արեցի, ի՞նչ էր պետք անել, ինչո՞ւ կամք չգործադրեցի, ինչո՞ւ չարեցի ավելի լավ...

Գիտե՛ք՝ սկսում ես դու քո հետ տրամաբանել: Քեզ հետ նման բան չի՞ պատահում:

- Ոչ այդքան կանոնավոր: Թվում է Դուք իսկապես...

- Անշուշտ, երբ ներկայացումն ավարտվում է, օրվա ավարտին սկսում ես ի մի բերել պատահածները, մոռանում լավ բաները, քանի որ մտածում ես հենց այդպես էլ պիտի պատահեր, եւ հիշում վատերը, մտածում ես՝ ինչպե՞ս եմ սկսելու վաղվա օրը, ի՞նչ եմ անելու ուղղելու համար՝ սխալները:

- Թվում է՝ Դուք շատ ինքնաքննադատական մոտեցում ունեք:

- Սարսափելիորեն, սարսափելիորեն: Անշուշտ, կարող եմ մոռանալ դրանք, սակայն նախընտրում եմ ինքնազննումը, փոխանակ նստելու եւ վայելելու փառքը: Նստել եւ հաճույք ստանալ փառքից, նշանակում է մեծ արվեստագետի վերջը: Երբ գոհ ես քո արածից, ուրեմն չկա առաջխաղացում:

- Դրական փոփոխություն չկա ուրեմն, քանի որ ինքնաքննադատող եք այդքան...

- Ես պետք է այդպիսին լինեմ...

- ...Այդքան վճռական եք բարձրանալու հարցում, կարո՞ղ եմ Ձեզ հարցնել, թե ի՞նչ է Ձեզ համար...

- Ես վճռական չեմ բարձրանալու հարցում, ներեցեք, որ սրբագրում եմ Ձեզ...

- Խնդրեմ, խնդրեմ...

- Դա իմ կամքի թելադրանքն է՝ ավելի լավ անել այն, ինչը անում եմ: Դա սեփական անձի հետ լավ հարաբերության մեջ լինելու խնդիր է, հասկանո՞ւմ եք:

- Այո:

- Ես լավ եմ ինքս ինձ հետ, քանի որ արեցի իմ լավագույնը, իսկ վաղը ավելի լավը կանեմ: Մի տեսակ՝ amour propre, ինչպե՞ս կարելի է ասել՝ ինքնագոհություն, հպարտություն: Եվ ես անում եմ դա ինձ համար:

- Ասացիք՝ պայքարել եք, պայքարելու եք հոգեբանորեն, պայքարել եք արտիստականորեն, կարգապահության եք ենթարկել ինքներդ Ձեզ, իսկ ո՞րն էր այն խնդիրը, որ Ձեզանից ավելի շատ ուժեր է խլել:

- Հոռետեսությունը: Ես սարսափելի հոռետես եմ: Ինձ թվում է, որ անկարող եմ լավ գործ անել: Երբեմն այնքան ես ջանում ավելի լավն անել, որ հաճախ ավերում ես ամեն ինչ,

կորցնում անգամ ինքնատիրապետումը: Մտածելով, որ ոչ մի բան լավ չես կարող անել, կորցնում ես քո հանգստությունը, քո... Չեմ կարող բացատրել:

- Բայց արդյոք հենց դրա մեջ չէ՞ վերելքի շարժիչը:

- Այո, ճիշտ է, բայց չափազանցություններ պետք չեն: Ես հասկանում եմ դա, սակայն միշտ չէ, որ հեշտ է: Գիտեք, ես այնքան փառք եմ ունեցել եւ ունեմ, սակայն հպարտությունն ինձ մղում է ավելին անել: Ուստի վերջ չկա դրան (ծիծաղում է):

- Վերջ չկա եւ դա ամենահրաշալի բանն է, եւ հենց դա նկատի ունեի...

- Հենց դա՛ է, որ ասում եմ: Իմ քննադատները երբեմն այնքան անգթորեն են վերաբերում ինձ, մինչդեռ ես ճշգրտորեն գիտեմ ինչ եմ անում, նույնիսկ ես ավելին գիտեմ իմ վատ կատարումների մասին, երբեմն ես ինձ այնպես եմ բզկտում... Հետեւաբար ես չեմ սիրում, երբ ինձ ասում են՝ այս պետք է անել կամ այն պետք է անել, մինչդեռ ես բոլորից լավ եւ միակը գիտեմ՝ ինչ պետք է անեմ: Տեսնո՞ւմ եք ինչ տարօրինակ բնավորություն ունեմ:

- Բնավ երբեք, Դուք զգայուն եւ ինքնագիտակից էակ եք...

- Այո:

- Շատ կուզեի մեկ ուրիշ հարց տալ Ձեզ. դերերգերի այս մեծ ռեպերտուարում, որ Դուք կատարում եք, տվյալ պահին ինչն է ամենից շատ գրավում Ձեզ: Ուզում եմ ասել՝ ես Ձեզ պատկերացնում եմ, օրինակ, Իզոլդայի դերում, ունեցել եմ բախտը լսելու Ձեզ այդ դերում, սակայն տարբեր ժամանակահատվածներում տարբեր դերեր, ու Ձեր ներքին...

- Ասել եմ արդեն. կարիերայի որոշակի ժամանակահատվածում պետք է կատարես որոշակի դերեր ըստ ունեցածդ պայմանագրերի: Ես ուսումնասիրել եմ բել կանտո բոլոր դերերը, ներառյալ նույնիսկ Ջոկոնդան, որը պարզապես երգեցողության սահմանագծի վրա է գտնվում: (Ներեցեք, որ Պուչչինիին չեմ հաշվում բել կանտոյի շարքում, նա հազիվ է հպվում այդ սահմանագծին):

- Բայց Դուք այնքան գեղեցիկ եք կատարում...

- Այո, ճիշտ է, դա փորձառության արդյունք է, սակայն այդ դերերգը լավ չէ ձայնի համար, որովհետեւ մեկը կարող է յոլա տանել այն:

- Այն օրն ասացիք, թե Տոսկայի համար ուշքներդ չի գնում, մինչդեռ վերջերս լսել եմ Ձեր Տոսկան Մետրոպոլիտենում եւ դժվար է Ձեր ասածին հավատալ:

- Ճիշտ է, շատ հոգս չէ այդ դերը, սակայն ստիպված եմ լավագույնս կատարել, քանի որ դա իմ աշխատանքն է...(Ծիծաղում է):

Անկեղծորեն, այդ դերերգն այնքան էլ գեղեցիկ չէ: Առաջին արարում նա մի աղջիկ է ջղային, որն անընդհատ բողոքում է: Երկրորդ արարը ավտոմատ կերպով գնում է իր ճանապարհով՝ visi d'arte, որը ի դեպ, պետք է հանվի, քանի որ այն ամբողջովին կանգնեցնում է գործողությունը: Ի դեպ, հաճելի էր իմանալ, որ Պուչչինին ինքն էլ էր ցանկանում անել դա: Իր գրքում գրում է, որ իրենից պահանջում էին այդ կետում մի արիա զետեղել, որը, սակայն, կանգնեցնում է շարժումը: Ուստի, իմ բնազդը ինձ չէր խաբում: Պուչչինիի նամակները վերջերս կարդացի, դրանցից մեկում է նա գրել: Իսկապես կանգնեցնում է գործողությունը եւ ոչ մի կապ չունի 2-րդ արարի հետ:

- Դուք Իզոլդա եք երգել քանի որ դա կա՞ր պայմանագրերում:

- Այո, երբ Իտալիա մեկնեցի եւ Ջոկոնդա երգեցի, (արդեն) պայմանագիր ունեի Ամերիկայում: Ջոկոնդան երգելուց հետո ներբանս կոտրեցի եւ չէի կարողանում բեմում շարժվել: Ասեմ որ այնքան էլ չէին հավանել դերերգս, թեեւ հաջողություն էի ունեցել, սակայն պայմանագիրը կար: Մինչ այդ Սերաֆինը թողել էր Լա Սկալան եւ կարիքն ուներ Իզոլդայի, Նորմայի, Աիդայի, այլ խոսքով՝ դրամատիկ սոպրանոյի: Ուստի հիշեց ինձ, Արենա դի Վերոնա, եւ հրավիրեց կատարելու Իզոլդա: Շատ շտապ, դեկտեմբերին, մինչդեռ ընդամենը նոյեմբերին էր տեղեկացրել:

- Մինչ այդ Դուք փորձել-ուսումնասիրե՞լ էիք դերերգը:

- Ոչ, սակայն փառք իմ բախտին եւ կոնսերվատորիայում ստացած կրթությանս: Առաջին արարի տեքստին նայել էի միայն հետաքրքրությունից մղված, մինչդեռ վերջին պահին Սերաֆինը ուզեց ունկնդրել ինձ: Չէի կարող խոստովանել, թե օպերան չգիտեմ, թե կորցրել եմ բնագիրը: Գիտեք, ասում են, Վագներ սովորելը շատ է դժվար, սակայն լինելով արագ սովորող, մանավանդ իմ ունեցած փորձառությամբ, պատասխանեցի՝ անշուշտ գիտեմ Իզոլդան: Ու երգեցի 2-րդ արարը: Թե ինչպե՞ս՝ Աստված ինձ օգնեց երեւի: Նույնիսկ այժմ, այսքան տարի հետո, երբ մտածում եմ այդ մասին... Սերաֆինն ասաց՝ գերազանց է: Փառք Աստծո, չպահանջեց 3-րդ արարն էլ երգել, այլապես կմեռնեի...

- Դուք իտալերե՞ն եք երգում Իզոլդան:

- Այո, այդ տարիներին Վագներ երգում էին իտալերեն: Այդ դեպքից հետո Սերաֆինն ասաց, որ դերերգը լավ գիտեմ: Ծիծաղեցի եւ խոստովանեցի, որ արածս բլեֆ էր: Շատ զարմացավ, բայց ավելի եւս գնահատեց վարմունքս: Անշուշտ, հետագայում օպերան ուսումնասիրեցի: Այսպես՝ նախ Իզոլդա երգեցի, հետո Թուրանդոտ, քանի որ պայմանագրով այդպես էր նախատեսված: Իսկ հետո, երբ դուրս եկա այդ դերերից, ինձ նվիրեցի բել կանտո ստեղծագործություններին, ձայնի համար շատ հարմար: Հետեւաբար հրաժարվեցի մյուս բոլոր դերերից:

- Հետեւաբար Վագներն ավելի շուտ պահանջին հարմարվելու համար էր:

- Այո, ներեցեք, պետք է ասեմ, որ եթե բաղդատելու լինենք Իզոլդան ու Նորման, ապա կարծում եմ Իզոլդան ոչինչ է Նորմայի համեմատ:

- Հետեւաբար Լիլի Լեյմանը իրավունք ուներ...

- Այո:

- ...Նա ասաց, որ լարվածության առումով երեք Բրյունհիլդես երգելն ավելի հեշտ է, քան մեկ Նորմա:

- Անշուշտ:

- Ասացիք՝ ստիպված էիք պայքարել: Այնուամենայնիվ, դժվար է Ձեր տաղանդն ունեցողի համար հավատալ, որ անմիջապես չեք ընդունվել մեծ օպերաներ եւ ուղղակի չեք ստանձնել կարեւոր դերեր:

- Ոչ, ամենեւին հեշտ չէր: Ես պայքարներ եմ ունեցել Իտալիայում: Կարծում եմ մարդիկ նոր էլեմենտներ էին գտել իմ մեջ: Մինչ այդ նրանք բել կանտոն համարում էին պարզապես գեղեցիկ ձայն, գեղեցիկ երգեցողություն, մինչդեռ իմ երգարվեստը ստիպում էր նրանց մի քիչ մտածել, սեփական զգացումները շարժման մեջ դնել, ինչը չէին արել նախապես: Փաստորեն գնում էի, այսպես կոչված, ընդդեմ ավանդականի, որն այն ժամանակ այնքան էլ լավը չէր: Այդ

Տես էջ Դ

հետ, իսկ օգոստոսին փորձնական ձայնագրությունն է արվում «Դոն Ջիովաննի» օպերայից «Non mi dir» արիայով:

1953- Փետրվար: Ֆլորենցիայում EMI-ի հետ առաջին առեւտրային ձայնագրությունը՝ «Լուչիա դի Լամերմուր» օպերան: Նույն տարում Կալլասը մի ամբողջ շարք ձայնագրություններ է անում Լա Սկալայում, «Ի պուրիտանիից» եւ «Կավալերիա ռուստիկանայից» մինչեւ «Տոսկա», Սերաֆինի եւ Վիկտոր Սաբատայի ղեկավարությամբ:

1954- Կարճ ժամանակամիջոցում Կալլասը կորցնում է 30 կգ քաշ եւ արտաքնապես փոխվում է ամբողջովին: Լա Սկալայում ձայնագրում է ամբողջական 4 օպերա, ձայնասկավառակի են վերածվում նրա լոնդոնյան 2 համերգները:

Նոյեմբերին վերադառնում է Մ. Նահանգներ երգելու «Նորմա», «Լա Տրավիատա» եւ «Լուչիա դի Լամերմուր», Չիկագոյի օպերայում:

Դեկտեմբերին Լա Սկալայում համերգաշրջանի բացումն է կատարում, առաջին անգամ համագործակցում է թատրոնի եւ ֆիլմի ռեժիսոր Լուչինո Վիսկոնտիի հետ:

1956- Հոկտեմբեր 29: Առաջին բեմել Մետրոպոլիտենում, Նյու Յորք, Նորմայով, որին հաջորդում է Տոսկան եւ Լուչիան:

1957- Սեպտեմբեր: Մենեգինի ամոլը Վենետիկում մի ընդունելության ժամանակ ծանոթանում է նավային մագնատ, հույն մեծահարուստ Արիստոտել Օնասիսի հետ:

1958- Հունվարի 2: Պատճառաբանելով հիվանդությունը Կալլասն առաջին արարից հետո լքում է գալա-համերգը Հռոմում, Նորմայի կատարման ժամանակ. համերգին ներկա էր Իտալիայի նախագահը եւ բարձրաշխարհիկ ողջ հասարակությունը: Մամուլը բիրտ քննադատում է Կալլասին:

Մայիս, Լա Սկալայում, «Իլ պիրատայի» ներկայացման ժամանակ վիճում է գլխավոր տնօրեն Անտոնիո Գիրինգելիի հետ եւ որոշում այլեւս չբարձրանալ Լա Սկալայի բեմ՝ քանի նա պաշտոնի վրա է:

Նոյեմբերի 6- Մետրոպոլիտեն օպերայի տնօրեն Ռուդոլֆ Բինգն աշխատանքից ազատում է Կալլասին հաջորդ համերգաշրջանի ներկայացման հարցում համաձայնության չգալու համար:

Դեկտեմբերի 6- Փարիզի օպերայում զգայացունց դեբյուտ գալա-համերգով: Հանդիսատեսների մեջ է նաեւ Օնասիսը, որն սկսել էր արդեն ավելի մոտիկից հետաքրքրվել Կալլասով:

1959- Այս շրջանում հետզհետե ավելի քիչ ելույթներ է ունենում: Ամուսնու հետ ծովային կրուիզի է հրավիրվում Օնասիսի «Քրիստինա» յախտով, որի վրա նշանավոր տարբեր դեմքերի թվում են նաեւ Չերչիլ ամուսինները: Կրուիզի ավարտին Կալլասն ու Օնասիսը սիրահարներ են արդեն, խզվում է հարաբերությունը Մենեգինիի հետ:

1960-1963- Կալլասը բոլորովին լքում է բեմը եւ Օնասիսի հետ իրեն նվիրում միջազգային բարձրաշխարհիկ կյանքին, 1963-ին միայն մի քանի մենահամերգ:

Master class

Գ էջից

ավանդականը հիմնված էր բարձր նոտաների ու չափազանցված ֆրազների վրա: Մեծ կռիվ ունեի անելու...

- Պիտի կռվեիք Ձեր մեկնաբանության համա՞ր:

- Մաքրելու համար երգեցողությունը եւ երաժշտությանն իր տեղը վերադարձնելու, ո՛չ ասելու երկարաձգված նոտաներին, անվերջ շարունակվող կադենցաներին: Իսկապես վատ ավանդույթներ կային:

- Ճի՞շտ է, որ Ամերիկա եկաք պայմանագրի...

- Այո, իմիջիայլոց, ասել եմ արդեն, որ երբեմն ստիպված ես լինում պայմանագրեր ընդունել մեծ կարիերայի համար: Այլ խոսքով՝ ընդունեցի երգել «Տրիստան եւ Իզոլդա», ապա Թուրանդոտ: Դրանք էին իմ դերերգերը: Երգել դրանք՝ առանց թույլ տալու, որ այնքան վնասեն ձայնիդ: 1946-ին ամերիկացի էի արդեն, երբ եկա այստեղ: Պրն. Ջոնսոնն էր այդ ժամանակ Մետրոպոլիտենի տնօրենը, եւ ես ունկնդրություն տվեցի նրան: Հիշում եմ, երգեցի Տրովատորեից Մարտուալին, առաջին արիան, հետո՝ Casta Diva-ն: Նրանք հարցրեցին՝ ինչ եմ երգելու, ասացի Տրովատորեն նախ, ապա Casta Diva-ն: Եվ հիշում եմ, Էդվարդ Ջոնսոնն ասաց. «Դա շատ տարօրինակ ձեւ է ձայնը տաքացնելու, Դուք նախ Casta Diva-ն պետք է երգեք, ապա Տրովատորեն»: Ասացի՝ ներողություն, բայց տաքանալու իմ եղանակը սա է: Ես շատ տարօրինակ ձայն ունեմ, որը տաքացնում եմ ծանր օպերաներով, որից հետո դառնում է... (ծիծաղում է):

- Դրանք երբեւիցե գրված ամենադժվար արիաներն են:

- Դա էլ (մարտահրավերների) դիմագրավման իմ ձեւն է: Այո, Տրովատորեն էր առաջինը, իմ ձայնի տարօրինակ կողմը: Ամեն պարագայում Ջոնսոնն ինձ առաջարկեց Ֆիդելիոն՝ անգլերեն լեզվով, կարծեմ Ֆիլադելֆիայում երգելու համար: Ասացի՝ ոչ, շնորհակալ եմ: Ասաց՝ ինչո՞ւ, Դուք Ֆիդելիո երգում եք: Ասացի՝ այո, բայց ոչ անգլերեն: Բայց չէ՞ որ Դուք այլ լեզվով դա երգել եք Հունաստանում: «Այո, ասացի, սակայն դա Հունաստանում էր: Անգլերեն Ֆիդելիո չեմ երգի, դա դեմ է սկզբունքներիս»: Լավ, ասաց, առաջարկում եմ Բաթերֆլայ: Կրկին դեմ էի: Մադամ Բաթերֆլայը ես իդեալական չեմ համարում դեբյուտի համար: Դեբյուտը ամենակարեւոր բանն է. դա պետք է անես քո լավագույն կամ հնարավոր լավագույն օպերայով:

- Անկասկած:

- Հետեւաբար ցավ ի սիրտ «ոչ» պիտի ասեի: Եվ երբ մերժեցի, իմ բոլոր ընկերները, ողջ շրջապատը ասացին՝ գի՞ժ է, ինչ է երեւակայում իրեն, այդպիսի պատեհություն մեկ էլ չի կրկնվի, այն էլ Մետրոպոլիտենում: Ու նման բլաբլաներ: Գիտեի, որ հենց այդպես էլ պետք է վարվեի: Եթե հիմա նորից առաջարկեն, նույնը կանեմ: Սակայն խոստովանեմ, խիղճս հանգիստ չէր: Նստած սպասում էի ուրիշ պատեհության, որը կարող էր պատահել Չիկագոյի օպերայում, որը սակայն այդ սեզոնին սնանկացավ եւ դեբյուտս այնտեղ էլ տեղի չունեցավ: Ի վերջո Նիկոլաս Ռոսսեմին էր, որ պատրաստվում էր Ջոկոնդա երգել Արենայում. ինձ ներկայացրեց ինձ Դենատելլիին, որ Արենայի տնօրենն էր: Վերջինս լսեց ինձ եւ իսկույն պայմանագիր առաջարկեց: Իսկույն: Եվ դա էր սկիզբը:

- Ես այնքան շատ պատմություններ եմ լսել Ձեր մասին մինչեւ այս երկիր գալը: Տրավիատա եւ այլ գործեր Սկալայում, ուշագրավ մեկնաբանություններ: Ամենից ոգեւորված տեղեկություններս մի կոմպոզիտորից էր, որ լսել էր Ձեզ եւ ամբողջովին գգլխված էր Ձեր խաղով, Ձեր շատ ինքնուրույն բեմական կեցվածքով, հատկապես Տրավիատայով եւ հատկապես առաջին գործողությամբ: Նա Ձեզ նկարագրում էր A fosse lui երգելիս կրակարանի դիմաց շատ սեւեռուն եւ լուռ կրակին նայելիս:

- Մենք օպերան ներկայացնում էինք այնպես՝ ինչպես կյանքում պետք է լիներ: Առավելագույնս իրական տպավորություն ստեղծելով: Ուրիշ ինչ կարող ես անել այդ տեսարանում, այնքան մտերիմ տոներ ու բաց զգացումներ կան այդտեղ: Ես այն արտիստներից չեմ, որ հանդիսատեսին խնդրեմ՝ ինձ ծափահարի, ես լավ, շատ լավ կատարեցի, եւ ամեն ինչ անում է դրա համար բաց ժեստերով: Ես ամեն ինչ անում եմ այդ բանը չքաջալերելու համար: Մենք սովորել ենք, որ երաժշտությունը չպետք է ընդհատվի, պետք է շարունակվի անընդհատ: Սերաֆինը մի անգամ ինձ շատ թանկ խորհուրդ է տվել. բեմի վրա քո շարժումները, քո պահվածքը իսկապես գտնելու համար, ուշադիր հետեւիր երաժշտությանը, կոմպոզիտորն արդեն կանխատեսել է դրանք, լավ լսիր նվագախմբին, եւ դու քո բոլոր ժեստերը կգտնես այնտեղ, քո համար ամեն ինչ արված է արդեն: Եթե ճիշտ մտածենք, ճշմարիտ է դա:

- Եվ դուք դա տեսնում եք նաեւ հին օպերաներում, Պուչչինիի ու Վագների մո՞տ, Ֆիդելիոյո՞ւմ:

- Այո, ճիշտ: Հին ժամանակ կոմպոզիտորը թատրոնի տնօրենն էր նաեւ: Նա երաժշտությունն ստեղծում էր պատերի, լիբրետտոյի հետ միասին: Նա էր բեմադրությունն ստեղծում իր զգացմունքների համաձայն, ինչպես ողջ օպերան: Բելլինին դերերգերի մի մասը երգում-փորձում էր բեմի վրա: Ռեչիտատիվն ստեղծելիս նա հազար անգամ էր երգում մինչեւ վերջապես գտներ իր ուզածը: Մեզնից առաջ նրանք էին տնօ-

րենները, բեմադրիչները: Երաժշտությունը միայն գեղեցկության համար չի ստեղծվում, այն իմաստ, պատճառ ունի: Յուրաքանչյուր նոտա իմաստ ու պատճառ ունի: Ֆրազը նույնպես պատճառ ունի՝ բեմական իմաստով, արտահայտչաձեւերի առումով: Ամեն մեկ բառ: Ահա թե ինչու մենք պետք է հարգենք յուրաքանչյուր cacaturo, յուրաքանչյուր bellimenti: Կոմպոզիտորը դրանք դրել է որոշակի էմոցիա, ուրախ ու մտքի որոշակի վիճակ արտահայտելու համար: Այլ խոսքով՝ բեմականացման համար: Հետեւաբար երգիչը բեմականացումը պետք է անի նախ ձայնով, ապա՝ ժեստերով, եթե պետք է:

- Իսկ երգչին թողել էին...

- Այո, երգիչներն այն ժամանակ իրենց ձայնը ցույց տալու համար անում էին այն, ինչ ուզում էին: Եվ խեղճ կոմպոզիտորները նրանց հարցնում էին՝ խնդրում ենք մեզ ասեք՝ ինչ եք ուզում, քանի որ մենք ունենք մեր հստակ արտահայտչաձեւերը, իրավիճակը ներկայացնելու եղանակները, ասացեք խնդրեմ, որո՞նք են ձեր թանկագին վոկալիզները, եւ մենք դրանք կներմուծենք մեր ոճի, մեր stato danimo-ի մեջ, ըստ դերի՝ դրամատիկ թե այլ: Յուրաքանչյուր կոմպոզիտոր շատ պարզ էր իր abelimenti-ով, իր ոճով: Այլ խոսքով, երբ կատարում ենք, պատասխանատվություն պիտի զգանք, պիտի հարգենք իրողությունները տեսնելու եւ զգալու կոմպոզիտորի եղանակը: Նրանք որեւէ մեկը չեն, նրանք հռչակավոր կոմպոզիտորներ են: Մենք պետք չէ ծառայենք, սպասարկենք ինքներս մեզ: Մեր առաջին հավատարմությունը գնում է կոմպոզիտորին: Եվ ըստ այդմ, պետք է անել այն, ինչը կարծում ես՝ ինքն էր ուզում, դարձնում ես քոնը՝ ըստ իր ոճի, որի համար պետք է ճկուն լինես, ոճը՝ քո ճաշակի հետ համահունչ, բնավ չմոռանալով, որ յուրաքանչյուր կոմպոզիտոր իր ոճն ունի: Դա երկար ուսումնասիրություն է պահանջում, կհասնես դրան վարպետությամբ, նվիրումով, աշխատասիրությամբ, կրքով եւ սիրով:

- Եվ դուք կարծում եք, որ ձեր սիրած դերերգերը ժամանակի ընթացքում փոխվում են ըստ ձեր...

- Ոչ այնքան: Ժամանակի ընթացքում դրանք կարող են բյուրեղանալ, մեծանալ: Երբ նայում եմ դերին, անմիջապես զգում եմ մոտավորապես՝ ինչ է: Չգիտեմ, ես երբեւիցե չեմ նկարել, կամ, ասենք, քանդակել: Սակայն եթե, ասենք, քանդակագործ լինեի, ապա առաջինը կաղապարը կսարքեի, որը մոտավորապես նման լիներ, ասենք, թագուհու,- չգիտեմ ո՞ր էպոխայի կամ թվականի,- crimolino, մի դասական բան, օրիգինալին մոտ մի բան: Եւ այնուհետեւ միայն կմտնեի մանրամասների մեջ՝ դիմագծերը, պարանոցը, դեմքի արտահայտությունը, հագուստը՝ ծալքերով, լայն կամ նեղ: Առաջինը մոտավոր կաղապարը, ուրվագծերը պիտի արվեն, եւ այնուհետեւ՝ պիտի բյուրեղացնես, զտես, աչքերը, մանրամասները տեղադրես: Սակայն առաջին հայացքից պիտի կռահես, թե ինչ է ստեղծվում...

- Անկասկած հիմնականը դա է: Սակայն ես հաճախ եմ անդրադարձել, որ երբ լսում եմ Ձեզ մի գործ կատարելիս, հանկարծ տվյալ ֆրազը դառնում է հայտնագործություն ինձ համար, եւ մտածում, որ հենց դա է երեւի, որ Բելլինին կամ Վերդին ուզում էին արտահայտել: Դա՞ ունեք ձեր մտքում, երբ ասում եք՝ ես դերն ամեն անգամ տարբեր եմ ընկալում, կամ՝ գործողությունները որոշ չափով տարբեր են դառնում: Դա նո՞ր ընկալում է:

- Չգիտեմ ինչը նկատի ունեք յուրաքանչյուր դեր ասելով. յուրաքանչյուր դե՞ր, թե՞ յուրաքանչյուր ներկայացում:

- Ուզում եմ ասել՝ յուրաքանչյուր ներկայացում:

- Այո, կան թեթեւ փոփոխություններ, սակայն միշտ՝ ոճի ներսում, կերպարի, personaggio-ի ներսում: Այո, դերակատարումը պետք է լինի ճիշտ բաճկոնի մեջ, սակայն որոշակի ազատությամբ: Այլ խոսքով, չես կարող 2 քայլ դեպի առաջ կատարել եւ 1 քայլ հետ, լինել ռոբոտի նման: Դա արվեստ չէ: Ասենք՝ քառակուսի տուփի մեջ ես, չես կարող դուրս գալ տուփից, բայց կարող ես ներսում շրջել: Միշտ պետք է մնալ միեւնույն սենյակում, որը կարող է լինել քառակուսի, կլոր կամ ձվաձեւ, որը կոմպոզիտորի տարողության սահմանն է: Ազատ ես մինչեւ որոշ սահման:

- Բայց դուք աշխատել եք շատ մեծ դիրիժորների, շատ մեծ բեմադրիչների հետ: Երբեւիցե զգացե՞լ եք, որ նրանք իրենց այդ «քառակուսին» պարտադրեն ձեզ, մեկնաբանության հարցում բախումներ ունեցե՞լ եք:

- Երբեք որեւէ բախում չեմ ունեցել, անկեղծորեն, երբեք:

- Շատ տարօրինակ է, քանի որ երբեմն, նույնիսկ շատ փայլուն ռեժիսորներ վայրենի ներշնչումներ են ունենում, որոնք բախում են առաջացնում: Երբեւէ պատահե՞լ է:

- Ոչ, ես չեմ թույլ տա: Բացի այդ, ինձ չի թվում, որ նրանք վայրենի բռնկումներ են ունենում: Երբ նրանց հարցնում եմ, որ իմ էկզոտիկ բաներով իրենց չե՞մ խանգարում արդյոք, նրանք ասում են՝ ոչ, երբ դու ես բեմում, որքան քիչ լինենք քո շուրջը, այնքան ավելի լավ:

- Ուրեմն նրանք որեւէ հնարքների կարիք չունեն:

- Նրանք չեն ցանկանում ինձնով «քամի անել», չեմ կարծում, որ պետք ունեն դրան: Այսինքն, որքան քիչ հուսախաբություն, այնքան լավ: Forte, forte depart: Գիտեք, միշտ էլ պատճառ կա բաժանվելու: Նա այն է, նա ուրիշ է եւ այլն: Հետո մտնում են մանրամասնությունների մեջ: Բոլոր դեպքերում դա հստակորեն նախաձեւված քառակուսի է կամ օվալ: Դա սկզբից եւեթ հստակ է:

- Դուք ասացիք, որ երբ բել կանտո դերերգ էիք կատարում, ձեր երգելաոճը ինչ-որ նորություն էր իտալացի ունկնդրի համար:

- Այո, ունկնդիրներն անհանգստացած էին այդ տարօրինակ, իրենց համար օտար մեկնաբանությունից, որը նրանց մղում էր մի քիչ ավելի լարվել, ավելին զգալ: Փոխանակ ասելու՝ օ՜, ինչ սիրուն ձայն է, օ՜, ինչ սիրուն նոտա է, որքա՜ն լավն է, ինչ հաճելի, իսկ հիմա՝ գնանք տուն...նրանք արդեն սկսել էին անհանգստանալ: Որեւէ բան, որ անհանգիստ է դարձնում մարդուն, սկզբում հակազդեցություն է առաջացնում: Այդպես չե՞ք կարծում:

- Սակայն (այդ նորի հետ) հաշտեցումը հետո պատճառում է մեծ հաճույք:

- Այո: Նրանք ինձ հետ այդպես (վատ) չվարվեցին, սակայն մի ուրիշ երգչի հետ այդ կերպ վարվեցին՝ օ՜, նա որքան տաղտկալի է, օ՜, կարծում եմ նախորդ կատարումն ավելի լավն էր: Նրանք չէին կարող բացատրել, թե ինչ էր դա, բայց զգում էին, որ բավարարված են: Դա արդեն բավական լավ է մեզ համար: Դա նշանակում է, որ ունկնդիրն առաջադիմել է: Տեսնո՞ւմ եք, հանրությանը պետք է սովորեցնել այս բաները: Մենք նման ենք ուսուցչի, մենք պրոֆեսորներ ենք եւ պետք է սովորեցնենք այս արվեստը, որը, ի դեպ, դեռ շատ երիտասարդ է: Օպերան երիտասարդ արվեստ է, թեեւ ինչ-որ առումով նաեւ շատ հին:

- Արդի մեկնաբանությամբ...

- Այո, տաղտկալի բան է, եթե մենք ինչ-որ չափով իրականություն չհաղորդենք նրան, ինչ-որ չափով անկեղծություն, նաեւ գեղեցկություն: Այլապես չգիտեմ ինչպես պիտի գոյատեւի:

- Միշտ պետք է նորի տպավորություն ունենա:

- Այո, եւ հանրությանը պետք է ռաուցանվի որոշ արտահայտություններ, որոշ ձեւեր: Սկզբից եւեթ հանրությունը պետք է իմանա, որ մենք տարիների նվիրում եւ ուսումնասիրություն ենք ներդրել, իսկական գիտական աշխատանք, մենք օպերա ենք կատարում, որը մի

Տես էջ Ը

1964 -Հունվար: Ձեֆիրելին համոզում է Կալլասին վերադառնալ օպերա եւ Կովենտ Գարդենում մասնակցել «Տոսկայի» բոլորովին նոր բեմադրության: Մայիսին Կալլասը երեւում է փարիզյան բեմում Նորմայի դերով: Ռեժիսորը Ձեֆիրելին է, բեմադրությունը՝ հիասքանչ: Հակառակ վոկալ որոշ խնդիրների, կատարումն ընդհանրապես հաջող է անցնում:

1965- Փետրվար: Երգում է «Տոսկա» Փարիզում, 9 անգամ: Մարտին հաղթական վերադառնում է Մետրոպոլիտեն՝ միշտ «Տոսկայով»: Մայիսին 5 նոր կատարումներ Նորմայի դերով՝ Փարիզում: Հոգնած է զգում իրեն, սակայն չի ջնջում ելույթները: Մայիսին 29-ի ներկայացման ժամանակ Կալլասը 2-րդ արարն ավարտում է փաստական կոմայում: Վերջին տեսարանը ջնջվում է: Հուլիսին պատրաստվում է 4 ներկայացում տալ Կովենտ Գարդենում: Բժիշկները խորհուրդ չեն տալիս: Կալլասը ջնջում է ընդամենը մեկ՝ արքայական գալա-ներկայացումը հուլիսի 5-ին: Դա իր վերջին կատարումն էր:

1966- Կալլասը հրաժարվում է ամերիկյան քաղաքացիությունից եւ ընդունում հունականը, դրանով գործնապես ջնջելով իր ամուսնությունը Մենեգինիի հետ: Նա ակնկալում է Օնասիսի ամուսնության առաջարկը, որը երբեք չի ստանում:

1968- Հոկտեմբերի 10: Օնասիսը պսակվում է Ջեքլին Քենեդու հետ, Կալլասի հետ հարաբերությունները սառեցնելուց հետո:

1969- Հունիս-հուլիս: Կալլասը Մեդեա է խաղում Եվրիպիդեսի համանուն թատերախաղի կինոբեմադրության մեջ: Ռեժիսորը Պիեռ Պաոլո Պազոլինին է: Առեւտրային ոչ մի հաջողություն:

1971-72- Կալլասը Նյու Յորքի Ջուլիարդ կոլեջում մաստեր-կլասների շարք է տալիս: Նա կրկին հանդիպում է իր հին ընկերոջը՝ նշանավոր տենոր Ջուզեպե դի Ստեֆանոյին, սերտ բարեկամներ են դառնում:

1973- Դի Ստեֆանոն Կալլասին համոզում է միջազգային մեծ շրջագայություն ձեռնարկել ի նպաստ իր հիվանդ դստեր բժշկության: Շրջագայությունը, որ անձնական հաղթանակ եւ արտիստական ձախողություն է դառնում, սկսվում է Համբուրգում հոկտեմբերի 25-ին եւ ավարտվում 1974-ին:

1974- Նոյեմբեր 11: Շրջագայության վերջին համերգը դի Ստեֆանոյի հետ Սապորոյում, Ճապոնիա: Դա Կալլասի վերջին համերգն է: Խզվում է կապը Դի Ստեֆանոյի հետ:

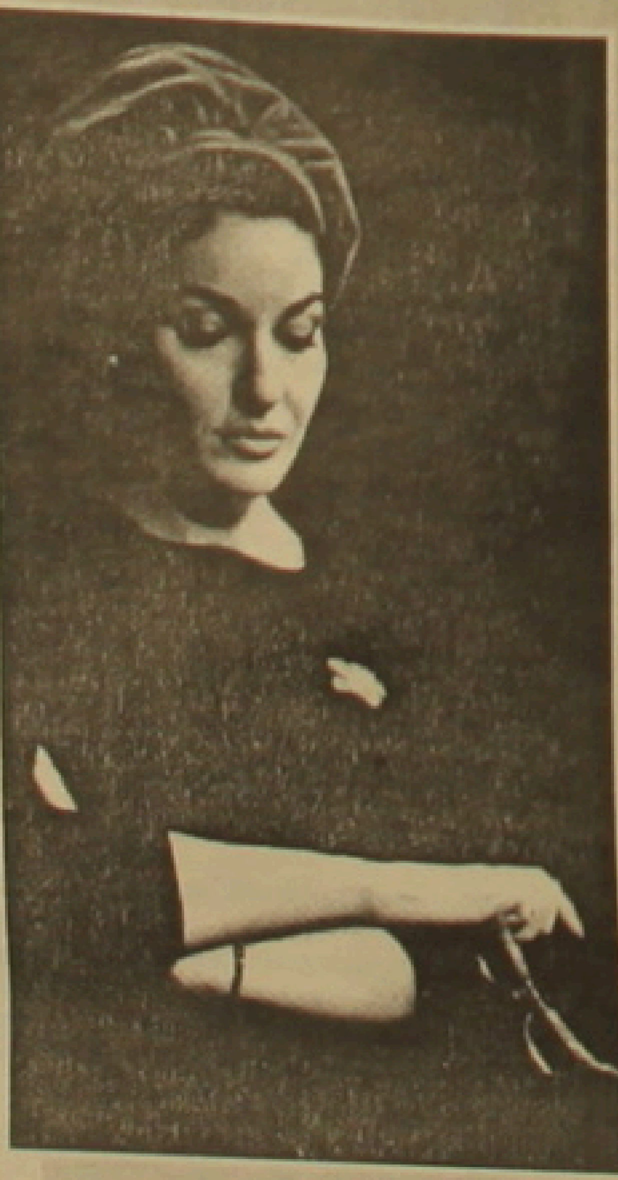

1975- Մարտի 15: Օնասիսը վիրահատությունից հետո մահանում է, Կալլասն իսկական մենակյաց է Փարիզում:

1977- Սեպտեմբերի 17, Կալլասը, մենակ իր փարիզյան բնակարանում, մահանում է բնական պատճառներով: ■

Մասնավորեցում

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ 2007Թ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 25-ԻՆ, ԺԱՄԸ 11:00 -ԻՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ (ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք. ԵՐԵՎԱՆ,Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23, 4-ՐԴ ՀԱՐԿ)

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 19.01.06թ.թիվ 281-Ա որոշմամբ լուծարվող «Սակավ տարածված բուսատեսակների արտադրագիտական կայան» ՊՓԲԸ-ի (հասցեն՝ ք. Երևան, Իսակովի 22) հաշվեկշռում գտնվող գույքը՝

N	Գույքի անվանումը	Ձեռքբերման տարեթիվ	Քանակ /հատ/	Գնահատված արժեքը (ներառյալ ԱԱՀ-ն) դրամ	Մեկնարկ. գինը (ներառյալ ԱԱՀ-ն) դրամ
	Մեքենաներ և սարքավորումներ				
1	Կոմպրեսոր (ГСВ)	1979	1	4872	4872
2	Հաստոց տոկարնի	1960	1	19488	19488
3	Հաստոց սվերլո 2Н-105	1972	1	19488	19488
4	Հաստոց վերստակ	1968	1	19488	19488
5	Հաստոց տաչիլինի	1962	1	19488	19488
6	Տեպլոգեներատոր ТГор 25մ	1991	1	194880	194880
7	Բակ	1993	1	97440	97440
8	Ռեզերվուար	1991	3	194880	194880
9	Սառնարան «Сарма»	1965	1	6826	6826
10	Կոնդիցիոներ	1981	1	17287	17287
11	Կոմուտատոր	1982	1	38310	38310
12	Միկրոսկոպ ЛБ-2	1966	1	7811	7811
13	Միկրոսկոպ	1970	2	42181	42181
14	Գութան ПЛН4-35	1992	1	9744	9744
15	Մոտոբլոկ	1998	1	251707	251707
	Արտադրական և տնտեսական գույք, գործիքներ և այլ հիմնական միջոցներ				
16	Տնօրենի մեծ սեղան	1974	1	13653	13653
17	Սեղան խորհրդակցության	1974	1	6181	6181
18	Գրապահարան	1985	4	11615	11615
19	Գրասեղան	1976	3	11955	11955
20	Գրասեղան	1979	2	7811	7811
21	Սեղան խորհրդակցության	1980	1	9781	9781
22	Գրասեղան	1979	1	5094	5094
23	Հեռախոսի ապարատ	1997	1	10197	10197
	Տրանսպորտային միջոցներ				
24	Ավտոբուս КАВЗ-3270	1991	1	423000	423000

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով: Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքները, որոնք մինչև 2007թ.սեպտեմբերի 24-ը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է 4872 դրամ, մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Վերը նշված փաստաթղթերի առկայության դեպքում աճուրդային հանձնաժողովը մասնակցին տրամադրում է մասնակցի վկայական:

Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Աճուրդի մասնակցի վկայականները տրամադրվում են «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ ք.Երևան Դ.Անհաղթի 23/4-րդ հարկ) մինչև 2007թ. սեպտեմբերի 24-ը, ժամը 17:00, իսկ դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները վաճառվող լոտին (գույքին) կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածը՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00): Գույքի պահպանումը իրականացվում է ընկերության հանձնակատարի կողմից:

Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, ներկայացված մասնակցի վկայականի համարին համապատասխան, տրամադրում է համար:

Աճուրդը վարում է աճուրդավարը: Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով:

Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից: Եթե մի քանի մասնակից միաժամանակ գնային հայտ են ներկայացրել հավասար չափով, որից հետո ավելի բարձր գնային հայտ չի ներկայացվել, ապա աճուրդի հաղթած մասնակից է համարվում վիճակահանության արդյունքներով ընտրված մասնակիցը:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պահելու դեպքում հաղթող մասնակիցը աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օր վճարում է լոտի ամբողջ գումարը:

Աճուրդում չհաղթած մասնակիցներին, գրավոր դիմումի առկայության դեպքում, մուծված նախավճարը վերադարձվում է աճուրդի ավարտից մեկ աշխատանքային օվա ընթացքում:

Վաճառվող լոտին (գույքին) ծանոթանալու համար զանգահարել՝ 48-02-98, 091-50-83-22 հեռախոսահամարով Գ. Հարությունյանին:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող են դիմել ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

ԱՃՈՒՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ 2007Թ. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-ԻՆ, ԺԱՄԸ 14:00 -ԻՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ (ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք. ԵՐԵՎԱՆ,Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23, 4-ՐԴ ՀԱՐԿ)

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 10.02.05թ.թիվ 137-Ա որոշմամբ լուծարվող «Գորիսի հրուշակեղեն» ՊՁ-ի (հասցեն՝ Սյունիքի մարզ, ք.Գորիս Առաքելյան 20) հաշվեկշռում գտնվող գույքը՝

N	Գույքի անվանումը	Շահագ. տարեթիվ	Զբաղ. մակերեսը ք/մ	Գնահատված արժեքը առ. 28.03.07թ. (ներառյալ ԱԱՀ-ն) դրամ	Մեկնարկ. գինը (ներառյալ ԱԱՀ-ն) դրամ
1	«Գորիսի հրուշակեղեն» ՊՁ-ի հաշվեկշռում գտնվող գույքը՝ որպես մեկ ամբողջական միավոր, այդ թվում՝				95364550
	շենքեր և շինություններ, այդ թվում		4903.6	95200000	
	վարչական շենք	1965	239,3		
	ճաշարան	1975	119.9		
	էլեկտրական ենթակայան	1965	20.2		
	պոմպակայան	1965	14,4		
	խոզանոց	1988	276,9		
	արտադրամաս	1968	1887,1		
	ս.հ., մազութի պահեստ	1966	99,3		
	ջրանոց	1968	1761,8		
	կաթսայատուն	1966	320,7		
	պարիսպ	1967	164,0		
	հիմնական միջոցներ, այդ թվում՝			164550	
	մեքենայի կշեռք (1հատ)	1978		70000	
	գրամեքենա (2հատ)	1970		1800	
	գրասեղան (3հատ)	1982		15000	
	գազօջախ (1հատ)	1979		1750	
	սառնարան «Կոդրա»(1հատ)	1981		2500	
	էլ.ենթակայան (1հատ)	1965		27500	
	կոնդենսատոր էլեկտրական (1հատ)	1976		7000	
	մազութի պոմպ (1հատ)	1970		3500	
	մազութի մաքրիչ (1հատ)	1972		3500	
	ջրի պոմպ (1հատ)	1987		4500	
	շոգեկաթսա (1հատ)	1988		27500	

Համաձայն լուծարման հանձնաժողովի որոշման, գնորդը պարտավոր է աճուրդի արձանագրությունը ստանալուց հետո սահմանված կարգով վճարել տվյալ անշարժ գույքի զբաղեցրած 10240 քմ. հողամասի կադաստրային արժեքը՝ 8294400 դրամ, որից հետո կնքել առուվաճառի պայմանագիր:

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքները, որոնք մինչև 2007թ. հոկտեմբերի 9-ը, ժամը17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է 4 768 230 դրամ, մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք՝ հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Վերը նշված փաստաթղթերի առկայության դեպքում աճուրդային հանձնաժողովը մասնակցին տրամադրում է մասնակցի վկայական:

Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Աճուրդի մասնակցի վկայականները տրամադրվում են «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ ք.Երևան Դ.Անհաղթի 23/4-րդ հարկ) մինչև 2007թ. հոկտեմբերի 9-ը, ժամը 17:00, իսկ դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները վաճառվող լոտին (գույքին) կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածը՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00): Գույքի պահպանումը իրականացվում է ընկերության հավատարմագրային կառավարչի կողմից:

Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, ներկայացված մասնակցի վկայականի համարին համապատասխան, տրամադրում է համար:

Աճուրդը վարում է աճուրդավարը: Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով:

Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից: Եթե մի քանի մասնակից միաժամանակ գնային հայտ են ներկայացրել հավասար չափով, որից հետո ավելի բարձր գնային հայտ չի ներկայացվել, ապա աճուրդի հաղթած մասնակից է համարվում վիճակահանության արդյունքներով ընտրված մասնակիցը:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնառագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և տվյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդին մասնակցելու իրավունքից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնառագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը:

Աճուրդում չհաղթած մասնակիցներին, գրավոր դիմումի առկայության դեպքում, մուծված նախավճարը վերադարձվում է աճուրդի ավարտից մեկ աշխատանքային օվա ընթացքում:

Վաճառվող լոտին (գույքին) ծանոթանալու համար զանգահարել՝ 091463025 հեռախոսահամարով Ս.Բախչյանին:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող են դիմել ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

ԱՃՈՒՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ԿՈՐԵԼ Է

Երևանի քաղաքապետարանի Ծրագրերի իրականացման տնօրինության և մշակութային հուշարձանների և պատմական կենտրոնի վերակառուցման «Երևան» ՊՁ-ի պետ. ռեգիստրի N011479 վկայականը (գրանցման N286.140. 01219) և կնիքը: Համարել անվավեր:

ԿՈՐԵԼ Է

Երևանի քաղաքապետարանի «Ե-1» ՊՁ-ի պետ. ռեգիստրի N012837 վկայականը (գրանցման N286.140. 01314) և կնիքը: Համարել անվավեր:

ԿՈՐԵԼ Է

«Երևանի խաղախաղտեսարանի շենքերի և շինությունների շահագործման» ՊՁ-ի «Շենգավիթի շրջանի բնակելի ֆոնդի նորոգման» ԴՁ-ի պետ. ռեգիստրի վկայականը (գրանցման N269.070.01331) և կնիքը: Համարել անվավեր:

ԿՈՐԵԼ Է

«Ինտերմարկետինգ» ՊՓԲԸ-ի պետ. ռեգիստրի N033834 վկայականը (գրանցման N286.140. 02730) և կնիքը: Համարել անվավեր:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

Մասնավորեցում

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ՝ 2007Թ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 25-ԻՆ, ԺԱՄԸ 14:00-ԻՆ, «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ, ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 17.10.02թ. N1833-Ա որոշմամբ լուծարվող «Գյումրի էլեկտրոն» ԴԶ-ի (հասցեն՝ Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի, Գործարանային 5) հաշվեկշռում գտնվող գույքը՝

N	Գույքի անվանումը	Շահ. ս/թ.	Քանակը	Մաշվ. %-ը	Մեկնարկ. գինը (ներառյալ ԱԱՀ-ն) դրամ
1	Հաստոց 3Պ641Ե	1988	1	75	10000
2	Հաստոց ճաղափի սղման	1988	1	75	10000
3	Հղկող հաստոց 3Կ822Վ	1988	1	75	10000
4	Չորացման վառարան ՊԳԳՕ	1987	1	100	10000
5	Հաստոց 1Ի140Պ	1988	1	75	10000
6	Դոզատոր ԿԱԱ 44612	1988	1	100	3000
7	Փոշեծծիչ ՉԻԼ 900	1987	1	100	3000
8	Դրամարկղի մեք. ՕԿԱ-4401	1987	3	100	3000
9	Լիցքավորման կայան 03ԱԱ	1988	1	75	500
10	Սարք ԳԳ ԱՅ 449004	1989	1	100	500
11	Սարք /ՊԱԿՈՒ 25/	1988	1	100	500
12	Սարք Ավիասպ 70/	1988	1	100	500
13	Սարք ԳԳԱ2339-003	1987	1	100	500
14	Լիցքավորման սարք 93Ա-150	1988	1	75	1500
15	Գնդային աղաց	1991	3	100	6000
16	Սնուցման բլոկ Բ5-49	1986	2	100	1000
17	Չորացման վառարան ՊՊՏՍ	1989	1	100	1500
18	Տրանս ՏԷԱ 349/175 4x8x25	1986	1	100	2500
19	Վառ. 2ԱԱՆ 34x8x24	1989	1	100	2500
20	Վառ. սնօ32.6.2.5	1989	1	100	2500
21	Ուղղող կտրող ապ. Ն6Լ9	1990	1	87	5000
22	ՊԱՍՄ ռասճ. ՖՏ66	1986	1	100	500
23	Լուսապատճ. հաստ. ՕՅx07-3	1986	1	100	500
24	ԷՌԱ ԷՐ 420	1986	1	100	500
25	Վոլտմետր Բ3-38	1985	1	100	500
26	Էլ. դիսպլեյներ ԵՊ90	1990	1	100	200
27	Չորաց. վառ.	1989	2	100	150
	Տրանսպորտային միջոցներ			100	5000
28	ՈւԱԶ ավտոմեքենայի թափք	1980	1	100	15000
29	Ֆուրգոն ԵՐԱԶ 762	1987	1	100	15000
	Մեքենաներ և սարքավորումներ				
30	Բաշխիչ կեռ. ՊՈ 2475	1988	4	100	800
31	Պոմպ Կ90-55ա	1988	3	100	600
32	Էլ. սարք ՇԱՈՒ 5ԱԱ-ՊՏՍ	1988	1	100	200
33	Էլ. սարք ՇԱՈՒ 700-2-1ՈՒԿԱ	1988	1	100	200
34	Մոտոր Ն43418	1988	1	100	1500
35	Էլ. սարքավորում	1988	2	100	400
36	Սարքավորում ՎԻՏ150	1988	5	100	1000
37	Դեկ. վահան ՇՈՒ5102-0363	1988	3	100	600

N	Գույքի անվանումը	Շահ. ս/թ.	Քանակը	Մեկնար. Մաշվ. %-ը ԱԱՀ-ն) դրամ	գինը (ներառյալ
38	Ազդանշանող ԱՏՆ10-000	1988	3	100	600
39	Մոտոր 8091-1-ՕՈ001	1987	1	100	200
40	Սեղմիչ 800 տեղ.	1988	1	100	200
41	Վահան ցածր լարմ. ՇՍՈՒ	1987	6	100	1200
42	Օդային չորացման պահարան	1988	2	100	3000
43	Սարք ԱՐԱԱ3	1988	2	100	3000
44	Փոփոխական հոսանքի էլ. սարք	1985	2	100	2000
45	Էլ. վահանակ	1988	2	100	1000
46	Հոսաչափ ԳԳԱ Գ254-001	1988	1	100	1500
47	Սարք ՏՏԱ-12Պ	1987	3	100	4500
48	Սարք ՈՒՏ-ստխ	1987	1	100	1500
49	Սեկցիա-սեղան ՍՕԷԱ-2	1988	1	100	2500
50	Գեներատոր ԳՏ-65	1989	1	87	5000
51	Հոսաչափ գգ-2-122	1988	1	100	2500
52	Գազանալիզատոր ՎՆ5106	1987	1	100	1500
53	Փաթաթող հաստոց ՄՆՏ-5Ա	1987	1	100	1000
54	Պահարան ՇՈՒ 102-3Կ2Կ	1987	1	100	1500
55	Վահան ՇՇ1000x600x500	1987	2	100	3000
56	Փոխարկիչ ՊԱԱԿ ԿԼ	1988	1	100	200
57	Փական ՌՌՒ64ՌՌՒ200	1985	2	100	400
58	Ազդանշան ՏՏԱ2Պ	1987	2	100	400
59	Պոմպ սարք ԽԱ3139	1986	7	85	10500
60	Պոմպ սարք 3105	1986	1	85	1500
61	Պոմպ Կ90-55ա	1986	3	100	1500
62	Փական 30Ա 65ՄԿ 200	1986	5	100	2500
63	Փոշեկուլ ՉԻԼ900	1987	2	100	400
64	Սնուցման բլոկ Բ5 48	1986	2	100	1000
65	Դեկ վահան 34ՕՏ 97-05	1986	1	100	1500
66	Տեստալ	1984	1	100	10000
67	Գումբեխնա «Ուկրաինա»	1983	1	100	2000
68	Գումբեխնա	1984	1	100	2000
69	Սարք Ամ- դրող-001	1986	1	100	1500
70	Ասիվ. սեղ. տող 1.25	1988	14	100	7000
71	Վոլտմետր Կ7-16	1986	1	100	200
72	Ցուցասարք ՎՈՒԱ 70/200	1987	1	100	200
73	Գեներատոր 400սալ	1987	1	100	500
74	Գեներատոր Գ5-56	1984	1	100	500
75	Ներկման կամերա	1988	1	100	1500
76	Ակնոսոպտատոր	1988	1	100	1200
77	Սարք ՈՒԿ 40	1986	2	100	1000

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքները, որոնք մինչև 2007թ. սեպտեմբերի 24-ը, ժամը17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է 150 դրամ, մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի թիվ 16000651014 դրամային հաշիվը: Նախավճարը կարող է վճարվել նաև կանխիկ «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Վերը նշված փաստաթղթերի առկայության դեպքում աճուրդային հանձնաժողովը մասնակցին տրամադրում է մասնակցի վկայական:

Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Աճուրդի մասնակցի վկայականները տրամադրվում են «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/) մինչև 2007թ սեպտեմբերի 24-ը, ժամը17:00, իսկ դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները վաճառվող լոտ(եր)ին (գույքին) կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածը՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00):

Գույքի ցուցադրումը իրականացվում է ընկերության հավատարմագրային կառավարչի կողմից:

Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, ներկայացված մասնակցի վկայականի համարին համապատասխան, տրամադրում է համար:

Աճուրդը վարում է աճուրդավարը:

Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը (լոտերի վաճառքը իրականացվում է վերը նշված հերթականությամբ): Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով:

Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից: Եթե մի քանի մասնակից միաժամանակ գնային հայտ են ներկայացրել հավասար չափով, որից հետո ավելի բարձր գնային հայտ չի ներկայացվել, ապա աճուրդի հաղթած մասնակից է համարվում վիճակահանության արդյունքներով ընտրված մասնակիցը:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ (մեկից ավելի լոտ ձեռք բերելու դեպքում նախավճարը հաշվարկվում է ամենաբարձր վաճառքի գին ունեցող լոտի վճարման ենթակա գումարի մեջ), իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և նշյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից, իսկ լոտի աճուրդը վերսկսվում է մեկնարկային գնից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը:

Աճուրդում վաճառված յուրաքանչյուր լոտի գոյացած գինը նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափը չգերազանցելու դեպքում հաղթող մասնակիցը աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը:

Աճուրդում չհաղթած մասնակիցներին, գրավոր դիմումի առկայության դեպքում, մուծված նախավճարը վերադարձվում է աճուրդի ավարտից մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում:

Վաճառվող լոտերին (գույքին) ծանոթանալու համար զանգահարել՝ (091) 41-86-59 հեռախոսահամարով:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

Հնարավոր փոփոխությունները ու լրացումները կհրապարակվեն այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

«Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ 2007Թ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 26-ԻՆ, ԺԱՄԸ 11:00-ԻՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ (ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք. ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23, 4-ՐԴ ՀԱՐԿ)

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 25.11.00թ.թիվ 770 որոշմամբ լուծարվող «Ալիմփեքս» պետական առևտրաարտադրական ձեռնարկության «Ախթալայի առևտրաարտադրական» ԴԶ-ի (հասցեն՝ Լոռու մարզ, ք.Ախթալա) հաշվեկշռում գտնվող գույքը՝

N	Գույքի անվանումը	Թողարկման թ/թ.	Քանակ	Մաշվածության %-ը	Գնահատված արժեքը (ներառյալ ԱԱՀ-ն) դրամ	Մեկնարկ. գինը (ներառյալ ԱԱՀ-ն) դրամ
	հիմնական միջոցներ					
1	Էլ.սարք/մարզիչ	1967	1	100	60114	60114
2	Սառնարան ցուցափեղկ	1976	1	100	165023	165023
3	Սառնարան ցուցափեղկ	1972	2	100	330624	330624
4	Սառնարան ցուցափեղկ	1967	1	100	144272	144272
5	Սառնարան ցուցափեղկ	1964	9	100	1223257	1223257
6	Սառնարան ցուցափեղկ	1967	2	100	294556	294556
7	Սառնարան ցուցափեղկ	1967	1	100	135272	135272
8	Սառնարան ցուցափեղկ	1967	1	100	31246	31246
9	Սառնարան ցուցափեղկ	1969	1	100	156295	156295
10	Էլեկտրական սալիկ	1974	1	100	111227	111227
11	Էլեկտրական սալիկ	1962	1	100	111227	111227
12	Էլ.կաթսա	1968	1	100	57125	57125
13	Էլ.կաթսա	1972	1	100	54102	54102
14	Սառնարան կամերա	1962	2	100	616180	616180
15	Սառնարան կամերա	1979	1	100	462874	462874
16	Սառնարան պահարան	1964	1	100	137921	137921
17	Սառնարան պահարան	1974	1	100	162306	162306
18	Սառնարան պահարան	1972	1	100	137378	137378
19	Սառնարան պահարան	1972	1	100	162306	162306
20	Սառնարան պահարան	1972	1	100	144272	144272
21	Սառնարան պահարան	1962	1	100	204385	204385
22	Սառնարան պահարան	1984	1	100	159318	159318
23	Սառնարան պահարան	1962	1	100	137921	137921
24	Սառնարան պահարան	1967	1	100	161118	161118
25	Ցուցափեղկ փայտյա	1976	10	100	368832	368832
26	Ցուցափեղկ կահույք	1972	15	100	889408	889408
27	Ցուցափեղկ կահույք	1982	8	100	310178	310178
28	Ցուցափեղկ	1979	9	100	434651	434651
29	Ցուցափեղկ կահույք	1979	1	100	62219	62219
	կառուցվածքներ և փոխանցող հարմարանքներ					
30	խանութ հավաքովի 54ք.մ.	1975	1	100	1834649	1834649
31	Ճաշարան հավաքովի 110 ք.մ.	1964	1	100	1629074	1629074
32	Կրպակ փայտյա 6 ք.մ.	1974	1	100	437334	437334
	տրանսպորտային միջոցներ					
33	ԳԱԶ-52	1989	1			
34	ԳԱԶ-53 հացի առաքման	1986	1		1142160	1142160
35	Զիլ 130	1986	1		1157196	1157196
					3378372	3378372

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով: Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքները, որոնք մինչև 2007թ. սեպտեմբերի 25-ը, ժամը17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է 31246 դրամ, մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» թիվ 16000651014 դրամային հաշիվը.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Վերը նշված փաստաթղթերի առկայության դեպքում աճուրդային հանձնաժողովը մասնակցին տրամադրում է մասնակցի վկայական:

Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Աճուրդի մասնակցի վկայականները տրամադրվում են «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ ք.Երևան Դ.Անհաղթի 23/4-րդ հարկ) մինչև 2007թ. սեպտեմբերի 25-ը, ժամը 17:00, իսկ դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները վաճառվող լոտին (գույքին) կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածը՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00):

Գույքի ցուցադրումը իրականացվում է ընկերության հանձնակատարի կողմից:

Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, ներկայացված մասնակցի վկայականի համարին համապատասխան, տրամադրում է համար:

Աճուրդը վարում է աճուրդավարը: Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով: Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից: Եթե մի քանի մասնակից միաժամանակ գնային հայտ են ներկայացրել հավասար չափով, որից հետո ավելի բարձր գնային հայտ չի ներկայացվել, ապա աճուրդի հաղթած մասնակից է համարվում վիճակահանության արդյունքներով ընտրված մասնակիցը: Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և նշյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդին մասնակցելու իրավունքից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը: Աճուրդում վաճառված յուրաքանչյուր լոտի գոյացած գինը նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափը չգերազանցելու դեպքում հաղթող մասնակիցը աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը: Աճուրդում չհաղթած մասնակիցներին, գրավոր դիմումի առկայության դեպքում, մուծված նախավճարը վերադարձվում է աճուրդի ավարտից մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում: Վաճառվող լոտին (գույքին) ծանոթանալու համար զանգահարել՝ 52-65-57 հեռախոսահամարով Տ.Հովհաննիսյանին:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

ԱՃՈՒՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱԿԱՌԱԿ ԿՈՂՄԸ

21-րդ դարի սկզբից մոլորակը ցնցող համընդհանուր աղետները եւ ահաբեկչությունը կործանարար կերպով աղճատում են մարդու ներաշխարհը: Ստեղծարար ուժի նկատմամբ ավերիչ ուժի գերակշռությունը, տարերքների անկանխատեսելիությունը, ապագայի հանդեպ վախն առաջ են բերում արժեքների նոր համակարգ եւ բարոյական նոր վարքականոն, մարդկային հարաբերությունների նոր հոգեբանություն:

Դրա հիմքում ընկած է սեփական անձի պաշտպանության սկզբունքը կամ, այլ կերպ ասած, անձնական փրկության եւ անձնական բարօրության ու շահի սկզբունքը: Մեքենայությունները, անդրկուլիսյան դավերը, զրպարտչական մատնությունները դառնում են ինքնապաշտպանության հուսալի զենք:

Ի դեպ, վարքագծի այս ձեւն աշխարհի չափ հին է: Երկրի վրա հումանիզմի նոր դարաշրջան բացած Աստվածահայտնությունը եւ Քրիստոսի զոհաբերման խաչելությունը մարդուն պետք է որ ներշնչեին հակառակը. իրեն փրկելով՝ չի կարելի մատնել ուրիշին: Բայց, ավա՜ղ, օրհասական ժամանակաշրջաններում omo sapien-ը վերստին ի հայտ էր բերում իր հակառակ կողմը. ինքնապահպանման բնազդը: Այժմ, երբ ճգնաժամը համաշխարհային ընդգրկում է ստացել, նման մարդկային տեսակներն ավելի ու ավելի են շատանում Երկրի բոլոր անկյուններում, ներառյալ Հայաստանը...

Հասարակություն՝ գիտություն եւ մշակույթ

Այսօրվա մեր հասարակությունը, թվում է, այնքան էլ չի դիմադրում բարոյական գիտակցության այդ համընդհանուր վերակառուցմանը: Մինչդեռ բացասական երեւույթների կուտակումը տեղի է ունենում այնքան ինտենսիվորեն, որ դրանց պասիվ, լուռ հանդուրժողությունը դառնում է անուղղելի սխալ, յուրօրինակ մեղք: Ինչպես 20-րդ դարի կեսերին իրավացիորեն նշում էր ավանդական ուսմունքի հետեւորդ Թեյար դը Շարդենը, «եթե քրիստոնյան ուզում է ամբողջ էությամբ ապրել իր հավատքով, ապա նա չպետք է խուսափի չարին դիմադրելու պարտականությունից»:

Ինձ, որպես հումանիտար գիտության ներկայացուցչի, հոգեհարազատ է հայր Թեյարի հորդորը, քանզի արվեստը, ինչպես եւ արվեստագիտությունը, կազմում են հասարակության դրական, բարոյական գործունեությունը: Եվ դրանք փոխկապակցված են. չի կարող առաջընթաց լինել այս գիտության մեջ, երբ արվեստի զարգացումը հետադիմում է: Խոսքը ոչ թե գիտության առարկայի, այլ բուն գիտական մտքի մակարդակի մասին է: Եվ երբ արդի երաժշտական արվեստը Հայաստանում ընդհանուր առմամբ ապրում է անկում, նորարարական մտածողության կորուստ, իսկ կոմպոզիտորական ստեղծագործության մեջ տեղի ունեցողը կարելի է բնորոշել «remake» (հայտնի գործի վերափոխում) մոդայիկ տերմինով, ապա համանման երեւույթ դիտվում է նաեւ երաժշտագիտության մեջ: Եվ այստեղ առկա է ոչ միայն վերափոխություն. հաճախ դա ուրիշի մտքերի եւ դրույթների պարզեցված (աղավաղված) փոխադրումն է, որոնք ժամանակակից շուկայի վաճառասեղանին են դրվում որպես սեփական գիտագործնական փորձ:

«Remake»-ը մեր երաժշտագիտության մեջ նորնոր է ուժ հավաքում: Ինչպես ասում են, սա դեռ սկիզբն է, վերջը դու տես: Առայժմ առանձին ձայներ են հնչում մամուլում (այդ թվում «Ազգ» թերթում), քննարկումներում, ամբիոններից, բայց հեռու չէ այն ժամը, երբ գիտության հակառակ կողմը (ասենք այլեւս չի կարելի «գիտություն» անվանել գիտելիքից եւ օբյեկտիվ ճշմարտությունից զուրկ այդ երեւույթը) կդառնա ոչ թե բարոյականությունը կամ հոգեւոր պահանջմունքը, այլ բիզնեսը եւ կարիերամոլությունը:

Գիտական կոչումներով պրագմատիկ շահագրգռությունը վերաբերում է ոչ միայն շարլատանին, գիտական առումով կասկածելի ատենախոսությունները միաձայն պաշտպանող «ատենախոսներին» (Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայում ձեւավորվել է աչքին թոզ փչելու համար երբեմն անմտորեն հայերեն թարգմանվող նման ատենախոսությունները մեխանիկորեն հաստատող մասնակիցների մի ամբողջ բրիգադ): Այս երեւույթին, պատվիրված «բանակային» ատենախոսություններով շահագրգռված է նաեւ պետությունը. հանրապետության Պաշտպանության նախարարությունը գիտական աստիճան ստանալը համարում է զինվորական ծառայությունից ազատվելու պայման: Իսկ շինծու ատենախոսությունների տերերը, միամտորեն հավատալով իրենց արժեքավորությանը (ինչում նրանց օգնում են նախ ատենախոսությունների պաշտպանության Մասնագիտական խորհուրդը, ապա հանրապետության ԲՈՀ-ը), շարունակում են ազգային գիտությունն աղտոտելու գործունեությունը, ի դեպ՝ նաեւ արտերկրում:

Զավեշտական է, որ ներկայումս ոմանց համար խորհրդային ժամանակների համեմատությամբ շատ ավելի հեշտ է (ճամփորդական հովանավորների առկայության դեպքում) ամեն տեսակ թեմաներով արտերկրում գործեր հրատարակել, դասախոսություններ ու զեկուցումներ կարդալ, ճարտկորեն տեքստեր բանաքաղելով խորհրդային (այդ թվում հայկական) հարուստ գիտական գրականությունից: Արտասահմանյան ամեն հրատարակություն չէ, որ ի վիճակի է «գիտական ակտիվության» հեղինակի սեփական խոսքը տարբերել գողացվածից: Նույնը տեղի է ունենում (եւ անցյալում էլ տեղի է ունեցել) հակառակ կարգով: Կարելի է գրքերից ամեն թեմայով ճարտկորեն արտագրել զեկուցումներ, հոդվածներ, ատենախոսություններ, քողարկման նպատակով դրանք «համեմելով» հայկական անվանումներով, ազգանուններով: Կարելի է նաեւ ամեն օտարը թարգմանել տեսական լեզվի. հարազատ մայրն էլ չի կռահի:

Նոր տեխնոլոգիաներ՝ կողմ եւ դեմ

Դրան ավելացնենք նոր տեխնոլոգիաների, մասնավորապես ինտերնետի լայն հնարավորությունները: Այժմ ընդամենը մի քանի ամսում ատենախոսություն կարելի է պատրաստել ինտերնետի միջոցով: Տեքստերն այստեղ անչափ շատ են, ամեն ճաշակի համար եւ տարբեր լեզուներով: Երբ ատենախոսը մի քիչ տիրապետում է օտար լեզվի, ավելի լավ է՝ անգլերենի, ապա ունի տարբեր տեքստերի զուգակցման ավելի մեծ հնարավորություններ: Երեւանում ինտերնետային տեքստերի մոնտաժման իր խնդիրը (առանց քրեագետ-տեքստաբանների էլ տեսանելի է, որ տեքստերը գրված են տարբեր հեղինակների կողմից եւ տարբեր ժամանակներում) հաջողությամբ կատարեց նորահայտ «գիտնականներից» մեկը, որը մի կերպ ատենախոսություն պաշտպանեց 20-րդ դարի երաժշտության մեջ (այդ թվում հայկական) ձեն-բուդդիզմի մասին: Հայաստանի ազգային բանակից շտապ կարգով փրկված 25-ամյա երիտասարդը (նրա մայրը կոնսերվատորիայում ինձ ասում էր, որ որդին մեծանում է առանց հոր, եւ որ ինքը չի կարող երկու տարի զրկված մնալ որդու խնամքից) որպես իր «գիտական» դիրքորոշման փաստարկներից մեկը վերցրել է կոմպոզիտորների կողմից չինացի եւ ճապոնացի բանաստեղծների գործերի օգտագործման փաստը... Իսկ գուցե դա նույնպես «պատվիրված» ատենախոսություն է, բայց պատվիրատուներն ինչ-որ տեղ Արեւմուտքում են, նրանց հարկավոր են սեփական կրոնի եւ հավատքի հանդեպ ժխտողականությունը խորացնող այդպիսի թեմաներ:

Այն, որ ինտերնետն արդեն ձեւավորել է խնամակալների մի ամբողջ սերունդ, խնդիր է դարձել հետազոտական ակտիվությանը լրջորեն վերաբերվող երկրներում: Օրինակ, այս տարի Լոնդոնում լույս տեսավ Էնդրյու Քինի «Սիրողի կուլտը» գիրքը (Andrew Keen. The Cult of the Amateur), որը նվիրված է կայքէջերի պատճենմանը, այսինքն ինտերնետային տեքստից կատարվող գրագողությանը: Մոսկվայում այդ խնդրի հետ է կապված 21-րդ դարում պաշտպանված ատենախոսությունների տեքստերի ստուգմանը վերաբերող ՌԴ կրթության նախարարության որոշումը: ՌԴ մշակույթի նախարար, արվեստագիտության դոկտոր, Մոսկվայի կոնսերվատորիայի ատենախոսությունների պաշտպանության Մասնագիտական խորհրդի նախագահ Ալեքսանդր Սոկոլովն ինտերնետն անվանում է «աղբանոց»: «Մինչդեռ» հաղորդաշարի մի հաղորդման ժամանակ («Կուլտուրա» ալիք, 20 մարտի 2007 թ., հաղորդավար Ալեքսանդր Արխանգելսկի) հրավիրյալ գիտնականները համաձայն էին, որ «ինտերնետի տեքստերի 90 տոկոսը երկրորդային գրական արտադրանք է», եւ որ դիլետանտային տեքստերի համար որոշակի միջավայր ստեղծելով՝ ինտերնետը հարուցում է անհատական ակտիվությունների հեղինակների երկյուղները, որոնք էլեկտրոնային տարբերակը համարում են իրենց հեղինակային իրավունքներին սպառնացող վտանգ:

Այսպիսով, հումանիտար գիտություններում տեխնոլոգիաների առաջընթացը կարող է վերածվել համընդհանուր չարիքի, քանզի ձեւավորում է գրագողություն, դիլետանտություն, ուրիշի տեղեկատվության նկատմամբ սպառողական վերաբերմունք: Արդի գրագողները, վարկաբեկելով հեղինակի մտավոր սեփականությունը, նպաստում են հասարակության բարոյական նշաձողի կտրուկ անկմանը:

Չէի ուզենա այնպես հասկացվել, թե յուրաքանչյուր հետազոտող պետք է վերստին «հեծանիվ հայտնագործի»: Ընդհակառակը, գիտությունը գիտելիքների համակարգ է, որը հիմնվում է գաղափարների, վարկածների, հայտնագործությունների, նվաճումների ժառանգորդության վրա: Գիտական ճշմարտությունը բնավ էլ ոչ միշտ է բացահայտվում պայծառացման պահին: Այն առավելապես դառնում է տեսական ու գործնական երկարատեւ աշխատանքի, ընդհանրական դարձած նախորդների փորձի քննադատական վերլուծության արդյունքը, վերլուծություն, որն անհատական դրոշմ է ծնում: Գիտական ճշմարտության օբյեկտիվությունը հաճախ ապացուցում է միաժամանակ տարբեր գիտնականների կողմից առաջադրվող կանխադրույթների ընդհանրությունը: Գիտական մտքերի գիտակցական եւ անգիտակցական գործընթացները հավասարապես կառավարում են գաղափարների շրջանառությունը գիտության տարբեր ճյուղերում, ապահովելով նրա ընդհանուր առաջընթացը:

Անցյալի փորձից

Ասվածը հիշեցման նպատակ ունի: Հարկ է նաեւ հիշել, որ երաժշտագիտությունը հատուկ հումանիտար բնագավառ է: Տրամաբանական-տեսական գիտելիքների համակարգը, օբյեկտիվ պատմական գործընթացների արձանագրումն ու նկարագրումն այստեղ հարեւանում են սուբյեկտիվ-կամայական դատողությունների եւ գիտականակերպ տեսաբանության հետ: Ուստի երաժշտագիտության մեջ որքան շատ են ակադեմիզմն ու ճշգրտությունը, այնքան նա մոտ է գիտության ընդհանուր նորմատիվներին:

Կոմիտաս-գիտնականի (Սողոմոն Սողոմոնյան) մեծությունն այն է, որ նրա պատմական-տեսական աշխատությունները (սկսած 1893 թ. Էջմիածնի Գեւորգյան ճեմարանն ավարտելիս ներկայացված «Շնորհալին, Նորա դարը եւ Նորա ժամանակ յուզուած կրօնական խնդիրները» ծավալուն դիպլոմային աշխատանքից), ակադեմիական դաստիարակությունը եւ ներքին կարգապահությունն օգնեցին նոր լույս սփռել հայկական երաժշտության պատմության վրա՝ դրա տարբեր ժանրերում ու բնագավառներում: Կոմիտասին բնորոշ ճշգրտության եւ համակարգման հակումը, Գերմանիայում կատարելագործվելու տարիներին հղկվելով՝ դարձավ ազգային երաժշտագիտության չափանիշը: Այսօր մենք իրավամբ կարող ենք հպարտանալ 20-րդ դարի հայ երաժշտագիտության մակարդակով:

Դրա հետ մեկտեղ վերջին հարյուրամյակի երաժշտագիտության պատմությունը բնավ էլ ոչ միշտ է հանդիսանում նվաճումների եւ պատվի շքերթ: 20-րդ դարի առաջին կեսի որոշ անհատների ավանդը տարբեր պատճառներով մնում է ստվերում: Այսպես, մեր երկրում մինչեւ վերջ չի գնահատված Արշակ Ադամյանի բացառիկ կարեւորությունը ինչպես ընդհանուր եւ երաժշտական գեղագիտության, այնպես էլ ընդհանուր առմամբ հայ երաժշտական մշակույթի համար: Հակոբ Հարությունյանի եւ Արամ Քոչարյանի՝ ազգի համար պատմական աշխատությունները բարեհաջող գրանցում են գտել մի շարք հայ երաժշտագետների հոդվածներում ու գրքերում, բնականաբար՝ առանց աղբյուրների նշման: Մինչեւ օրս հայերեն (նաեւ անգլերեն, ինչը, ի դեպ, պետք է անեին Անգլիայում Կուշնարյանի գործի նվիրյալները, բայց մտահղացումն այդպես էլ չիրականացրին) չի թարգմանվել եւ հայրենիքում համաժողովրդական սեփականություն չի դարձել Քրիստափոր Կուշնարյանի «Հայ մոնոդիկ երաժշտության պատմության եւ տեսության հարցեր» հիմնարար գիրքը (Լենինգրադ, 1958):

Ուղղակի փոխառության, այսինքն գրագողության (պլագիատի) խնդրին բախվել է ինքը՝ երիտասարդ Կոմիտասը, հայտնաբերելով, որ իր «Հայոց եկեղեցական եղանակները» հոդվածը (1894) Սահակ վարդապետ Ամատունու հոդվածի հետ մեկտեղ տարբերություններով (Կոմիտասը դրանք անվանում է «հոդված») նույնությամբ կամ փոփոխություններով արտագրված է, իր իսկ խոսքերով, երաժշտական օրենքներին անտեղյակ Դ. Խաչկոնցի կողմից՝ վերջինիս «Հայոց կրոնական բանաստեղծությունը» հրատարակման մեջ: 1901-ին «Արարատ» հանդեսում (Էջմիածին) Կոմիտասը հրատարակում է «Մի համեստ բանագող» պատասխան հոդվածը՝ զուգահեռաբար բերելով սեփական հոդվածի հատվածները եւ Խաչկոնցի «խմբագրած» հոդվածը: Կոմիտասի «Մի համեստ բանագող» հոդվածը 1941-ից սկսած արտատպվել է նրա հոդվածների բոլոր ժողովածուներում:

Բարեբախտաբար, հայկական երաժշտության հանճարը գիտեր դեռ իր կենդանության օրոք կատարված ոչ բոլոր գրագողությունների մասին: Կոմիտասի ողբերգական կենսագրության մեջ կա նաեւ այսպիսի փաստ. Թիֆլիսում «Կավկազսկի վեստնիկ» հանդեսի 1900-ի առաջին համարում գերմաներենից ազատ թարգմանությամբ հրատարակվեց Կոմիտասի «Հայկական հոգեւոր երաժշտությունը» հոդվածը՝ առանց հեղինակի անունը նշելու: Հրատարակման հեղինակը հանրահայտ երաժշտագետ Վ. Կորգանովն է, որն այդ հրատարակումը ներառեց իր «Կովկասյան երաժշտություն» հոդվածների ժողովածուի մեջ (Թիֆլիս, 1908): Միայն տասնամյակներ անց Կոմիտասի այդ հոդվածը գերմաներենից կրկին ռուսերեն թարգմանած Նիկողոս Թահմիզյանը «Սովետսկայա մուզիկա» ամսագրի 1969-ի 10-րդ համարում «Կոմիտասի գրական ժառանգությունից» նախաբանում հայտնում է Վ. Կորգանովի արարքի մասին (տես էջ 85):

Ազատություն՝ կամայականությանը հպատակ

Պատմությունն ամեն ինչ դնում է իր տեղը, քանզի, ինչպես հայտնի է, «չկա անհայտ բան, որը հայտնի չդառնա»: Ներկայումս ապրողներից յուրաքանչյուրը պետք է պատասխան տա իր երկրային գործունեության, հանուն կամ ընդդեմ մարդու կատարած յուրաքանչյուր արարքի համար: Շահավետ գործարքի կամ հաջող խաբեության պատճառած հրճվանքը ժամանակի ընթացքում վերածվում է խայտառակության: Ուզում եմ պատմել նման փաստերից մեկի մասին:

Խոսքը մինչեւ 2005 տարբեր քաղաքներում 5 անգամ հրատարակված իմ «Ավետ Տերտերյանը եւ Գերմանիան» հոդվածի մասին է, որը «համեստ բանագող» Նարեկ Թովմասյանը որպես հիմք է օգտագործել առեւտրային եւ կարիերիստական շահի համար: Գերմանական DAAD կազմակերպությունից (մասնաճյուղ ունի Երեւանում) 5520 եվրո թոշակ ստանալով Գերմանիայում եռամսյա կեցության եւ Ա. Տերտերյանի ստեղծագործության հետազոտման համար, նա, որպես կատարված աշխատանքի արդյունք, «Գերմանիան Ավետ Տերտերյանի ստեղծագործություններում եւ Ավետ Տերտերյանի ստեղծագործությունները Գերմանիայում» հոդվածը հրատարակեց Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական առաջին նստաշրջանի նյութերում: Ժողովածուն լույս տեսավ 2006 նոյեմբերի 16-17-ը կայացած բուն գիտաժողովից մեկ շաբաթ առաջ (Հայաստանի ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտ):

Բայց ավելի լավ է ամեն ինչ պատմել հերթականությամբ: 1994 դեկտեմբերի 11-ին Եկատերինբուրգում հայ ականավոր կոմպոզիտոր Ավետ Տերտերյանի (որի հետ կապված էի երկարատեւ ստեղծագործական բարեկամությամբ) հանկարծահաս վախճանից հետո նրան նվիրված իմ առաջին հոդվածը դարձավ «Ա. Տերտերյանի խաղաղ ապաստանը» («Ռեսպուբլիկա Արմենիա», 8 փետրվար 1995): Կարճ ժամանակ անց ինձ դիմեց Հայ-գերմանական ընկերության նախագահ Էդուարդ Սարդյանը՝ առաջարկելով հայկական երաժշտության մասին ինչ-որ բան գրել Երեւանում պատրաստվող, բայց Բեռլինում հրատարակվող «Armenien Aktuell» նոր հանդեսի համար: Ես գրեցի «Ավետ Տերտերյանը եւ Գերմանիան», հաշվի առնելով հանդեսի առանձնահատկությունը: Բացի այդ, դա համապատասխանում էր կոմպոզիտորի կենսագործունեությանը, որը մասամբ կապված է եղել Գերմանիայի, գերմանական մշակութային ավանդույթի հետ:

Հոդվածը փոքր էր, բայց հայեցակարգային: Գրելն ինձ համար դժվարություն չէր ներկայացնում, քանի որ 1960-ական թթ. հայկական երաժշտությանը նվիրված թեկնածուական ատենախոսությունից հետո (1974 թ., պաշտպանությունը 1975 թ. հունիսի 10-ին Լենինգրադի կոնսերվատորիայում), որտեղ «Կրակե օղակ» օպերայի վերլուծությունը եւ թատերական տարբեր զուգահեռները (հատկապես՝ Բ. Բրեխտի գեղագիտական հայացքների հետ) զբաղեցնում էին աշխատության 1/4-ը, եւ ապա Լենինգրադում (1977), Երեւանում (1982), Մոսկվայում (1990), Լոնդոնում (1992) Տերտերյանի թատերական ստեղծագործություններին վերաբերող հոդվածների հրատարակումից հետո Տերտերյանի կյանքում «գերմանական գծի» խնդիրն ակնհայտ էր: Դրան ավելացրեք Գերմանիայի, օրինակ, Դույսբուրգի (1990) իմ հրատարակումները, ծանոթությունն ու նամակագրությունը կոմպոզիտորին նվիրված մի քանի հոդվածների հեղինակ, երաժշտագետ Հանելորա Գերլահի, Տերտերյանի երաժշտության գնահատող, դոկտոր, պրոֆեսոր Հելգա դե լա Մոթ-Հաբերի եւ այլոց հետ: Այդուհանդերձ ես Տերտերյանի այրուն՝ Երեւանի կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր Իրինա Տիգրանովային խնդրեցի ինձ տակառող

Տես էջ 9

Բարքեր

Ե էջից

տեղեկատվությունը հայտնել Գերմանիայում սիմֆոնիաների կատարման մասին (մի շարք փաստեր արդեն հրապարակվել էին)։ Տիգրանովան ինձ տրամադրեց մի քանի տարեթիվ եւ խաղացանկեր երկու նամակից՝ ոչ ավելի եւ ոչ պակաս...

Մինչ տպագրության էր պատրաստվում գերմաներեն հոդվածը (լույս տեսավ «Armenien Aktuell» հանդեսի 1996 թիվ 1-ում), ես նրա մահվան տարելիցի առիթով այն հրապարակեցի «Հայք» թերթի 1995 դեկտեմբերի 13-ի համարում։ Ինչպես սովորաբար լինում էր, այդ հոդվածն արտատպեց «Ազդակը» (13 հունվար 1996), որի մասին տեղեկացա Բեյրութից եկած գործընկեր Աննա Արեւշատյանից։

Հաջորդ հրապարակումը՝ «Ավետ Տերտերյանը եւ Գերմանիան» հոդվածը, արդեն ընդլայնված տեսքով էր, քանի որ նախատեսված էր «Ա. Տերտերյան։ Հոգեւոր միավորման ճանապարհին» ժողովածուի համար (Նիժնի Նովգորոդ, 2000)։ Ես հոդվածը համալրեցի գիտական ապարատով, այսինքն հղումներով, այդ թվում՝ Երեւանում արդեն հրատարակված իմ թեկնածուական թեզի տեքստից։ («Արդի հայ երաժշտության հարցեր: 60-ական թվականներ», 1983, էջ 62-100)։ Հոդվածի այդ տարբերակում շեշտվում է «էպիկական թատրոնի» (թատերագիր Բրեխտի արտահայտությունն է) գաղափարների կարեւորությունը Տերտերյանի առաջին օպերային հաջորդած բեմական երկերի համար։

Հենց այդ հրապարակման պատճենը 2001-ին անձամբ նվիրել եմ Նարեկ Թովմասյանին, որին այդ ժամանակահատվածում զգալի չափով օգնել եմ Հայաստանի սիմֆոնիկ նվագախմբի պատմությանն առնչվող նյութով, իսկ 2002 թ. հուլիսին այդ թեմային նվիրված նրա ատենախոսության ընդդիմախոսն էի։ Վերջապես, Թովմասյանի Գերմանիա ուղեւորությանը նախորդած վերջին հրապարակումը լույս տեսավ Մյունխենում 2003 թ. մարտին «Երկրաշարժ» օպերայի պրեմիերայի ծրագրային գրքույկում... Այդ գրքույկը Թովմասյանին նվիրեց ներկայացման դիրիժոր Է. Կլեմը։ Իմ բոլոր հոդվածներն ավարտվում էին հետեւյալ բառերով. «Տերտերյանը եւ Գերմանիան» թեման մնում է բաց, այն կլրացնի պատմություն դարձող կյանքը»։ Ըստ էության այդպես էլ լինում է։ Միայն թե չպետք է շրջանցել առաջին հեղինակին, նամանավանդ եթե նա ինչ-որ ժամանակ եղել է քո ուսուցիչը։

Հարկ է ասել, որ Ն. Թովմասյանի հոդվածը տեսնելով (գիտաժողովում նա ելույթ չունեցավ, քանի որ այդ ժամանակ հերթական արտասահմանյան «ճամփորդության» մեջ էր), ես խոր ցնցում ապրեցի տվյալ անձի լկտիությունից։ Ինչպե՞ս կարելի է պատճենել պատումի ամբողջ սյուժետային գիծը եւ թեմայի հայեցակարգը, կրկնել միեւնույն խոսքերը, ձեւակերպումները, շեշտադրումները, գերմանական աղբյուրները, նույնիսկ կոմպոզիտորի ոճի բնութագիրը, ոչ մի անգամ չհիշատակելով իմ անունը։ Ինչի՞ վրա էր հույս դրել այդ գրագողը. որ ես չեմ կարդա կամ չեմ հասկանա։ Մի՞թե նա այդքան շուտ մոռացել է հայերեն գրված իր ատենախոսության մեջ արածս բոլոր ուղղումները։

Մտավոր սեփականությունը առանց հեղինակային իրավունքի

Ես դիմեցի «Հայ հեղինակի» տնօրեն Սուսաննա Ներսիսյանին եւ խնդրեցի փաստաբան գտնել։ Վիճակն ընկավ երիտասարդ, սկսնակ Սասուն Շահնազարյանի վրա, որը համեստ վճարով պիտի վարեր գործը։ Բոլոր հոդվածները զննելով՝ Սասունը հաստատեց գրագողության փաստը։ Բայց մեկ ամիս անց, երբ գործը հասավ DAAD կազմակերպությանը, նա հանկարծ հրաժարվեց առանց պատճառաբանելու։

Այդ ժամանակ իմ ներկայացուցիչը դարձավ Իզաբելլա Մուրադյանը, որը Երեւանի Կենտրոն-Նորք Մարաշի 1-ին ատյանի դատարան դիմեց 2006 թ. մարտի 10-ին։ Առաջին ատյանի դատավոր պրն Ռուբեն Ներսիսյանին իմ գործն ակնհայտորեն դուր չեկավ, եւ նա պահանջեց անհնարին, ՀՀ օրենսդրությամբ դեռ չնախատեսված մի բան. հարկավոր էր նոտարական կարգով վավերացնել արդեն հրատարակված հոդվածների թարգմանությունը (չէ որ հարկավոր է ամեն ինչ դատարանին ներկայացնել բացառապես հայերեն լեզվով)։ Չստանալով այդ փաստաթղթերը ու նաեւ չուզենալով գլուխը հոգնեցնել՝ Ռ. Ներսիսյանը մերժեց։

Հրատարակված հոդվածների նոտարական վավերացման թույլտվություն ստանալու համար հարկ եղավ դիմել արդարադատության նախարարությանը։ Անհրաժեշտ փաստաթղթերը պատրաստելով՝ ես 2006 թ. հուլիսի 6-ին դիմեցի Երեւանի վերաքննիչ դատարանին։

Այստեղ անհրաժեշտ է շեղում կատարել։ Իրենից ինչ է ներկայացնում Թովմասյանի հոդվածը։ Կրճատ ձեւով դա իմ հոդվածի շատ անհաջող թարգմանությունն է։ Կրճատումները հիմնականում վերաբերում են ընդհանրացված բնութագրումներին։ Մի քանից Թովմասյանն այնուամենայնիվ չի ուզեցել հրաժարվել։ Նրա բախտը չբերեց, որ չգիտեր «Հայք» թերթում 1995 թ. իմ հոդվածի գոյության մասին։ Համեմատության համար ուզում եմ առաջարկել մեկ պարբերություն ռուսերեն բնագրով, «Հայքում» Շ. Մկրտչյանի թարգմանությամբ եւ Ն. Թովմասյանի անվարժ թարգմանությամբ. «Музыка для Тертеряна была искусством не столько психических состояний, сколько интеллектуального познания. И это близко австро-немецкой традиции, где мыслительная энергия словно вбирает в себя звуко-акустические свойства музыкальной материи» (с. 34)։

«Հայք» թերթ. «Տերտերյանի համար երաժշտությունը ոչ այնքան հոգեվիճակների արվեստ է եղել, որքան բանական ճանաչման։ Եվ դա հարազատ է գերմանա-ավստրիական ավանդույթին, որտեղ մտածողական էներգիան ասես իր մեջ է կլանում երաժշտական նյութի հնչյունային-ակուստիկ հատկությունները»։

Թովմասյանի հոդվածը. «Տերտերյանի երաժշտությունը հոգեկան վիճակ չէ միայն, այլեւ մտավոր բացահայտում. սա էլ հենց գերմանական ավանդականին հարող երեւույթ է, ուր մտավոր էներգիան կարծես թե իր մեջ ներառում է երաժշտական նյութի ձայնահնչողական հատկությունները» (էջ 83)։

Իր անազնիվ «աշխատանքը» ստեղծելով «սույն ուսումնասիրությունն իրականացվել է DAAD-ի գիտնականների երկկողմանի փոխանակման ծրագրի շրջանակում» հավելագրումով, Թովմասյանը, իմ տեքստով ճարպկորեն ձեռնածություն անելով, այդտեղ-այնտեղ անտեղի ներառում է իր միամիտ եզրահանգումները եւ նույնիսկ վկայակոչում Մ. Ռուխկյանի՝ Տերտերյանին նվիրված մենագրությունը (2002)։ Ինձանից արտագրելով գերմանական աղբյուրների հղումները, որոնցից մի քանիսը նշված են բուն տեքստում, Թովմասյանը մատնեց իրեն, երբ չնշեց ժողովածուի եւ մեկ հրապարակում Տերտերյանի մասին, որը ես բաց էի թողել։ Այլ կերպ չէր կարող լինել. չէ որ «գիտնականը» գիրքը ձեռքն անգամ չէր առել։ Ճիշտ է, նա նշում է երաժշտագետ չհանդիսացող գերմանացիների մի քանի փոքր հոդվածներ։ Դրանք Հ. Ե. Գյոդեկեի եւ Կ. Կունի հոդվածներն են 2000 թվականից, այսինքն Նովգորոդյան ժողովածուից հետո։ Բայց Թովմասյանն ամենուրեք նշում է «Deutsch-Armenische Korrespondenz» հանդեսը, մինչդեռ դա «Armenisch-Dentsche Korrespondenz»-ն է։ Ի դեպ, այդ հանդեսի 2006 թ. թիվ 1-2-ում հեղինակային իրավունքի հաստատման նպատակով ես կրկնել եմ իմ հոդվածը։ Այն հրապարակել է խմբագիր Պետեր Հալֆթերը, որի հետ Թովմասյանն իբր շփվել է...

Փոխարենը Թովմասյանը 2005 թ. հուլիսի 8-ին Մյունխենում ազնվորեն ունկնդրել է Տերտերյանի 8-րդ սիմֆոնիան, քանի որ այդ կապակցությամբ խորամտորեն եզրակացնում է. «Հայտնվում ես հավերժական էնիգմայի առջեւ» (էջ 86)։ Թե որտեղից են առնված այդ տողերը, չգիտեմ, բայց չթարգմանված «էնիգման» մատնում է Թովմասյանին։

Այժմ եւ մեկ սադրանք՝ դոկտոր Նարեկ Թովմասյանի հաշվետվությունը «էկկեհարդ Կլեմի գործընկերությամբ», որի մասին դիրիժորը չէր էլ ենթադրում (եւ այդ մասին ինձ գրել է Դրեզդենից 2006 թ. հունիսի 11-ին)։ Հաշվետվությունն անգլերեն է, կազմված 19 էջից եւ երկու հավելվածից՝ հոդվածի պատճենից եւ Տերտերյանի վերաբերյալ երաժիշտների հետ անցկացված հարցազրույցներից։ Դրանք հրապարակված են մի հանդեսում, որտեղ խմբագիրներից մեկը գիտնականի հայրն է։ Դա 2004 թ. համարներից է, բայց իր պատճենի վրա Ն. Թովմասյանը ջանացել է վերջին թիվն անփութորեն տեղաշարժել, որպեսզի նման լինի 2005-ի։

Տիտղոսաթերթից եւ 3-րդ էջի վերնագրից հետո կա կենսագրական տեղեկանք Տերտերյանի վերաբերյալ։ Դրան հաջորդում է կոմպոզիտորի՝ Գերմանիայի հետ կապված երկու օպերաների բնութագիրը։ Այստեղ Թովմասյանը բառ առ բառ (դա հաստատեց նաեւ ներկայիս գլխավոր խմբագիր Լոռա Մեյսին) կրկնում է մի քանի նախադասություն իմ «Տերտերյան Ավետ» հոդվածից, որը հրապարակված է The Ntew Grove Dictionary of Opera-ում (Լոնդոն, 1992 թ. հ. 4, էջ 700-701) եւ ունի 6 անվանում մատենագրություն, այդ թվում Գերմանիայում հրատարակված Ն. Պառնյանի հոդվածը։

Ապա 4-10-րդ էջերում Թովմասյանը բերում է Գերմանիայում Տերտերյանի եւ նրա երաժշտության, ինչպես նաեւ Հայաստանում նրա գործերը տարածողների փոխադարձ շփումների ժամանակագրությունը, բնականաբար, չհիշատակելով իմ՝ այդ նյութն առաջինն ամփոփածիս անունը։ Այստեղ Թովմասյանն օգտագործում է տարբեր աղբյուրներ, հատկապես ակտիվորեն՝ ինտերնետի բազմաթիվ կայքեր։ Հաջորդ՝ 11-16-րդ էջերում բերվում է կոմպոզիտորի բոլոր ստեղծագործությունների ցանկը՝ բոլոր տվյալներով. այստեղ Թովմասյանն ազնվորեն հայտնում է, որ օգտագործել է «Հանս Սիկորսկի» հրատարակչության անվանական կայքը։

Վերջապես, 17-18-րդ էջերում նշված են այն անձինք ու կազմակերպությունները, որոնց հետ Թովմասյանը շփվել է, ինչպես նաեւ երկու գիտաժողովներ (24-28-ը օգոստոսի, Քյոլն եւ 9-11-ը սեպտեմբերի, Դրեզդեն), որոնց իբր ներկա է եղել։

«Տերտերյանը եւ Գերմանիան» թեմայի վրա աշխատելու համար DAAD-ի թոշակ ստանալու իր հայտի պատասխանը Ն. Թովմասյանն ստացել է 2005 թ. հունիսի 5-ին։ Գերմանիայում մնալու ժամկետը 2005 թ. հուլիսի 1-ից մինչեւ սեպտեմբերի 30-ն էր։ Թովմասյանը, ինչպես եւ հայ երիտասարդ արվեստաբանների երեւանյան Առաջին նստաշրջանի բոլոր մասնակիցները, պետք է նյութը հանձներ 2005 թ. օգոստոսի առաջին կեսին։ Այդ փաստը եւս վկայում է Թովմասյանի դեմ. նա արդեն ուղարկելու բան ուներ։

Քաղաքացիական օրենսգիրքը անկա՞խ է բարոյական նորմերից

Այժմ դատավարության շարունակության մասին։ Վերաքննիչ դատարանում ինձ կարծես արդեն սպասում էին եւ կտրականապես չէին ուզում 2006 թ. հուլիսի 6-ի դիմումի հետ մեկտեղ վերցնել սահմանված պետական տուրքը։ Հիմնվելով տուրքի բացակայության վրա, շուտով գործը քննող Ո՞ դատավորները՝ Կարինե Հակոբյանը (նախագահ), Վ. Ավանեսյանը եւ Ա. Խառատյանը ինձ ծանուցում ուղարկեցին, որ իմ հայցը մերժված է։ Բայց տուրքը վճարված էր, իսկ ժամանակը ձգվում էր։ Դատավորների կազմը փոխվեց. Կ. Հակոբյանն սկսեց նախագահել Լեւոն Գրիգորյան-Լարիսա Սոսյան կազմում, որը, դատելով ամեն ինչից, չէր ուզում խորամուխ լինել խնդրին։

Այդ ժամանակ իմ ներկայացուցիչ Ի. Մուրադյանն առաջարկեց անկախ փորձաքննության նպատակով դիմել Արվեստի ինստիտուտին, վստահ լինելով, որ իսկական գիտնականները չեն կարող հաշիվներ մաքրել։ Ինստիտուտի գիտաշխատողներ Կ. Խուդաբաշյանը, Մ. Ռուխկյանը, Ա. Արեւշատյանը քանիցս դիմել են Տերտերյանի ստեղծագործությանը։ Ինստիտուտի տնօրեն Արարատ Աղասյանը Ի. Մուրադյանին ակնարկեց. «Խուդաբաշյանը Սարգսյանին լավ է վերաբերվում, ուստի նրան չենք ընդգրկի փորձագիտական հանձնաժողովի կազմում»։ Բայց գործն ամիսներով տեղից չէր շարժվում։ Ա. Արեւշատյանը տեւականորեն բացակայում էր։ Այդ ժամանակ հանձնաժողով կազմվեց ստալինյան վարչակարգի ոգով, ինձ հալածող հատկապես չարամիտ անձանցից. Աննա Ասատրյան (նախագահ), Մարգարիտ Ռուխկյան եւ Արթուր Ավանեսով։

Ս. թ. հուլիսի 11-ի դատական նիստում Ի. Մուրադյանը հայտարարեց, որ Ա. Ասատրյանը, որպես գիտաժողովի նյութերի ժողովածուի խմբակոլեգիայի անդամ եւ հետեւաբար պատասխանատու անձ, չի կարող անաչառ լինել։ Դատավոր Կ. Հակոբյանն այդ հայտարարությունը չլսելու տվեց։ Ապա Ի. Մուրադյանը հայտարարեց, որ Ա. Ավանեսովը եւս աչառու է, քանզի Սարգսյանը բացահայտորեն դեմ է եղել ձեն-բուդդիզմին վերաբերող նրա ատենախոսությանը, եւ հաստատելու համար ներկայացրեց ՀՀ ԲՈՀ-ի փաստաթուղթը։ Դատավորը, զայրույթը չթաքցնելով՝ չընդունեց փաստաթուղթը։

Նկատենք, որ 27-ամյա Ավանեսովը թե դաշնակահար է, թե երկրորդային մտածողությամբ կոմպոզիտոր, եւ թե երաժշտագետ, որն ատենախոսությունը գրել (եւ ինտերնետից արտագրել) է բանակից ազատվելու համար։ Հիմա նա արդեն «գիտնական» է, որը համարձակվում է լկտի տոնով, դատարանում ձեռքերը թափահարելով դասել ինձ։ Նրա անպարկեշտ տոնը եւ դատավորների լուռ հավանությունը ձայնագրված են դատական նիստի ձայներիզի վրա։

Ինչ վերաբերում է Մ. Ռուխկյանին, նա որեւէ մեկից ավելի լավ գիտե Տերտերյանին վերաբերող գրականությունը։ Նաեւ գիտե, որ նրա ստեղծագործության վերլուծությունը ես գիտական շրջանառության մեջ եմ մտցրել Լենինգրադի ասպիրանտուրայում իմ ատենախոսության մեջ (1971-1974), այսինքն հենց Ռուխկյանից առաջ, որը 1972 թ. թեզ պաշտպանեց առանց Տերտերյանի անունը հիշատակելու։ Միայն 1980 թ. հայկական սիմֆոնիային նվիրված գրքում Ռուխկյանը նրան հատկացնում է իրեն արժանի տեղը... Իմ հանդեպ բազմամյա թշնամություն ունենալով (ինստիտուտի տնօրենը դա հիանալի գիտենալով՝ նրան այնուամենայնիվ ընդգրկեց «փորձագետների» կազմում)՝ Ռուխկյանը նաեւ ծանոթ էր իմ «Ա. Տերտերյանը եւ Գերմանիան» հոդվածին. նույն Նովգորոդյան ժողովածուի մեջ նա ունի Տերտերյանին նվիրված երկու հոդված։ Բայց հայերենով լրիվ կարդացե՞լ է արդյոք Թովմասյանի հոդվածը։ Եվ առհասարակ «փորձագետները» համեմատության համար կարդացե՞լ են արդյոք երկու հոդվածները, թե՞ միայն դատարանի ուղարկած տեքստի առանձին հատվածները։ Եթե այո, ապա անհասկանալի է.

1) Ինչո՞ւ Ն. Թովմասյանի հոդվածը հորջորջվում է այլ կերպ, քան հրատարակված ժողովածուի մեջ է, 2) «Փոխառությունների» հարցում մեր բողոքներն ուղղված են ոչ թե քիչ թե շատ հանրահայտ կենսագրական փաստերի, այլ Թովմասյանի բուն հոդվածի ձեւի ու բովանդակության դեմ, հոդված, որը համանման բառային արտահայտություններով կրկնում է Սարգսյանի հոդվածը, 3) Ինչպե՞ս բացատրենք բրեխտյան թատրոնի կապակցությամբ Կ. Խուդաբաշյանի, Ն. Շահնազարովի, Գ. Տիգրանովի եւ Մ. Ռուխկյանի անունների բացակայությանն առնչվող զրպարտչությունը։ Նախ եւ առաջ, առկա է հղում 1977 թ. լենինգրադյան ժողովածուի հոդվածին՝ նվիրված «Կրակե օղակ» օպերային, որտեղ նշվում են առաջին բոլոր երեք հեղինակները։ Երկրորդ, Խուդաբաշյանը նշել է կապը ոչ թե Բրեխտի, այլ անտիկ ողբերգության հետ։ Երրորդ, Ռուխկյանն իր «Հայկական սիմֆոնիայում» հպանցիկորեն խոսելով Բրեխտի մասին (էջ 97-98), չի հիշում նախորդ հետազոտողներին, այդ թվում ինձ, որ ավելի, քան որեւէ մեկը, գրել եմ «Կրակե օղակ» օպերայի մասին։

Չորրորդ, իմ թեկնածուական թեզը վկայակոչում է հենց Տիգրանովը «Հայկական երաժշտական թատրոնի» երրորդ հատորում (էջք 37-38 եւ 174), որը լույս տեսավ թեզի պաշտպանությունից կես տարի անց (տե՛ս էջ 252), որտեղ նշվում է, որ գիրքը ստորագրված է տպագրության դեկտեմբեր 11, 1975 թ.։ Թեզի ավարտման տարեթիվը (1974) առկա է գրքի տեքստով դրա հրատարակման վերջում (Երեւան, 1983)։

«Կրակե օղակ» օպերայում բրեխտյան կապերի վկայակոչմանն առնչվող այդ ամբողջ մկնային իրարանցման նպատակն էր ազատել Թովմասյանին մեր հասցեագրած միանգամայն ուղիղ բողոքից. Բրեխտի գեղագիտության նշանակությունը կոմպոզիտորի երաժշտաթատերական հետագա ստեղծագործությունների համար։ Հասկանալի դարձնելու նպատակով մեջբերենք երկու տեքստերը.

Սարգսյան. «Замысел, к сожалению, не осуществился, однако Брехт с его идеями эпического театра остался жить в сознании Тертеряна на долгие годы» (էջ 33)։ Թովմասյան (ի դեպ, նա գրում է Բերտոլդ Բրեխտ եւ ոչ թե Բերտոլտ). «Մտահղացումը մնաց չիրականացված, սակայն դրամատուրգության (Բրեխտի մոտ էպիկական դրամատուրգության հետ կապ չունի. Ս. Ս.) գաղափարը չէր լքում կոմպոզիտորին» (էջ 82)։ Սարգսյան. «В последующих сценических опусах Тертеряна- балетеа §Монологи Ричарда III: (по трагедии Шекспира)и особенно опере «Землетрясение: по новелле Г. фон Клейста следы брехтовских идей также очевидны» (էջ 34)։ Թովմասյան. «Նրան պատկանող գաղափարները հետագայում արտահայտվեցին «Ռիչարդ Երրորդ» բալետում՝ ըստ Շեքսպիրի եւ հատկապես «Երկրաշարժ» օպերայում՝ ըստ Հենրիխ ֆոն Քլայսթի «Երկրաշարժը Չիլիում» նովելի» (էջ 32)։

Սարգսյան. «Авет Тертерян в своих операх и балете также исходит из прогрессивности §постановочных: для драматургии музыкально-театральных произведений. Во второй опере он, по сути, является незримым режиссером: партитура пестрит режиссерским ремарками не случайно, что авторами либретто на немецком языке были Герта Штехер из Галле и сам композитор» (էջ 34)։ Թովմասյան. «Վերջինիս լիբրետոն գրել են Գերտա Շտեխերը եւ Ավետ Տերտերյանը, որին բնորոշ էին բեմադրական արվեստի վառ եւ ինքնատիպ մեկնություններ» (էջ 82)։

«Փորձագետները» ձեւացրին, թե դա չեն նկատել, եւ առհասարակ գործի նկատմամբ նրանց անփույթ վերաբերմունքն արտահայտվեց նաեւ նրանում, որ Խուդաբաշյանի եւ Շահնազարովայի հոդվածները սխալ անվանումներ ստացան։ Գուցե եզրակացությունը գրվել է փչացած հեռախոսով։ Մի բան անվիճելի է. բոլոր երեքը հիանալի որին լրացնում էին միմյանց եւ Ն. Թովմասյանի հետ կազմում ներդաշնակ ամբողջություն։ Այս առիթով արվեստի ինստիտուտի տնօրենին իրոք կարելի է շնորհավորել...

Անշուշտ, դատավոր Կ. Հակոբյանը ցանկության դեպքում կարող էր խնդրել, որ ներկայացվեն «փորձաքննության» գրավոր հերքումներ։ Կարող էր, եթե շահագրգռված լիներ ճշմարտությամբ եւ արդարությամբ։ Ընդհակառակը, նրա դեմքին արտացոլվում էր պատասխանողի եւ վերջինիս փողոցային առեւտրականների պես ստոր պաշտպանների տրամադրությունը։

Մի՞թե մեր ազատությունը պետք է արժենա բարոյականության, մարդու արժանապատվության կորուստ, գիտնականի կորուստ։ Բայց ո՞ւմ ենք խաբում։ Ո՞ւմ ենք պաշտպանում։ Ո՞ւմ ենք կործանում։ Հանուն ինչի՝ սեփական փրկությա՞ն, թե՞ փառքի։ Կամ հանուն շահառությա՞ն։ Եվ մոռանում ենք, որ «մեր գլխավերեւի աստղային երկինքը» (Ի. Կանտ) Երկիրը ողողում է լույսով՝ ճշմարտության լույսով։

Արվեստագիտության դոկտոր, Երեւանի պետական կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Հանդիպում

«Իմ հոգու տունը բեմն է...»

14 տարի անց Նորա Արմանին Երեւանում

Ամենահատկանշականը նրա բաց շագանակագույն աչքերի արտասովոր փայլն է: Նորա Արմանին ներքին մեծ հմայքով օժտված կին է, խառնվածքի անմիջականությունը, արտակարգ գեղեցիկ ժպիտը՝ լայն ճառագայթումով, շատ հաղորդական են իրեն դարձնում առաջին իսկ հայացքից: Որոնող-հետաքրքրասերի մի անհանգիստ բան թրթռում է աչքերում. այնպիսի զգացողություն ես ունենում, թե դիմացինին արագորեն ներքին երկխոսության մեջ ներքաշելու հատկություն ունի: Հաճելի, աշխույժ զրուցակից է, կյանքի բուռն ակտիվությամբ: Բեմում իր համար գլխավորն անկեղծությունն է. «Կա դերասան, որ չի սիրում իր ներաշխարհը մերկացնել, կնախընտրե պահվել իր պերսոնաժի տակ, կամ՝ հակառակը»: Ինքն այդ հակառակ կողմից է: Թատրոնի եւ կինոյի միջազգային շրջանակների՝ Նորմա Արմանիի երկարատեւ շփումները բավական փորձառություն են բերել դերասանուհուն: Գրեթե նույն հաջողությամբ աշխատել է թե՛ թատրոնի, թե՛ կինոյի ասպարեզներում. նույն խանդավառությունն է ապրում եւ հանդիսականի վարակիչ ընչաությամբ, եւ օբյեկտիվի զգայուն աչքի առաջ:

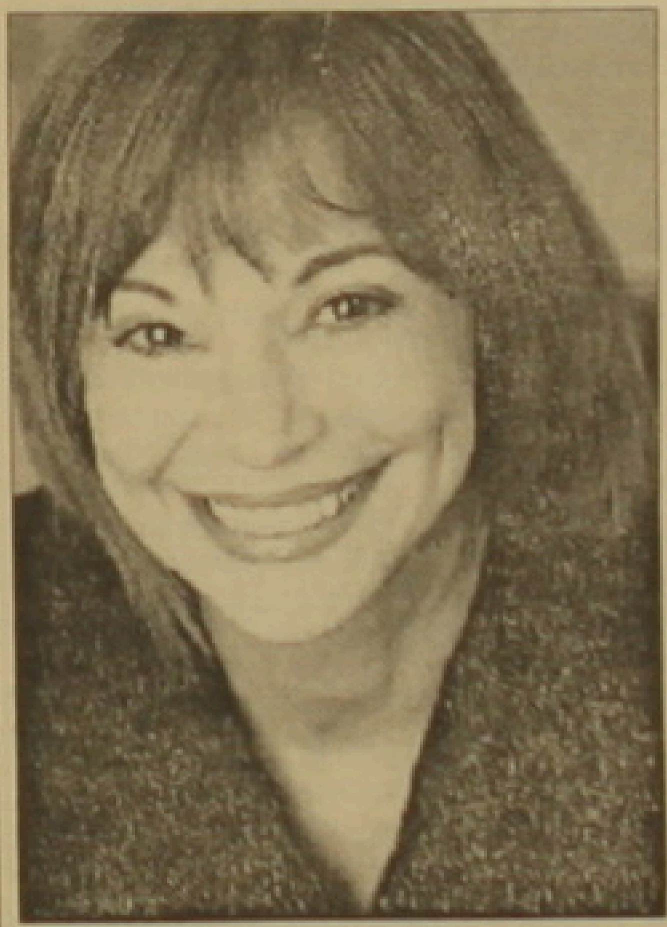

Համագործակցել է ամերիկյան եւ եվրոպական շատ բեմադրիչների հետ, բազմաթիվ դերերով մասնակցել հոլիվուդյան կինոարտադրությանը, խաղացել մի շարք հեռուստասերիալներում: Արտիստուհու ինչպես խաղացանկը («Խորգոմի պարտեզը», «Հետ նայիր, զայրույթով», «Արի ու գնա», «Մեծ աղմուկ ոչնչից», «Տենչանքի ինը մասերը», «Նանթո, նանթո», «Կաֆկա եւ Միլենա»), այնպես էլ բեմական լեզուն հարուստ է (անգլերեն, ֆրանսերեն, իտալերեն, արաբերեն, հայերեն): Արվեստի միջազգային շուկայի անողոք մրցապայքարի արդի պայմաններում հայ արտիստուհին բավականին հաջողություններ է արձանագրել. կարեւոր լրատվամիջոցների արձագանքներով («Լոս Անջելես թայմս», «Դը Սթեյջ, «Թոքին Բրոդվեյ», «Լը Մոնդ», «Բոստոն Գլոբ», «Լը Պրովանս» եւ այլն):

Ընտրած նախնական մասնագիտությունը սոցիոլոգիան է, սակայն ուսանելուն զուգահեռ է դերասանական կրթությունը՝ նախ Լոնդոնի RADA-ում, ապա Կալիֆոռնիայի UCLA-ի համալսարանի թատերական բաժնում: Սոցիոլոգիան օգնե՞լ է, թե ոչ իրեն արվեստում՝ դժվարանում է ասել, բայց իր տեղը կյանքում ճիշտ է ընտրել՝ բեմը: Նորա Արմանին եգիպտահայ է ծնունդով (Կահիրե), արմատներով՝ Էրզրումից: Շատ ինքնահատուկ է նրա հայերենը. գոնե մեր զրույցի ընթացքում հետաքրքրական ազատ ոճ ընտրեց՝ արեւմտահայերենի ու արեւելահայերենի, հատկապես վերջինի մի յուրօրինակ համադրվածքով: Երբ թվում էր սփյուռքահայերին բնորոշ անգլերեն կամ ֆրանսերեն բառեր պիտի խոսքի մեջ սպրդեին, հանկարծ որտեղից որտեղ ռուսերենն ու երեւանյան մեր խոսվածքն էր հայտնվում՝ ռուսականին հատուկ հնչերանգով: Աննա Ախմատովա էր արտասանում ռուսերեն (դերից մի կտոր): Պարզվում է՝ Նորայի մեծ հայրիկի հոր մայրը ազնվական ծագումով ռուս կին է եղել, որ հայի հետ ամուսնանալու պատճառով ընտանիքի նախատինքին է արժանացել: Եվ որովհետեւ եւ մանավանդ արտիստների պարագայում, բանավոր խոսքի բնականությունը պահպանելն ավելի անկեղծ է, փորձեցի այս զրույցը ներկայացնել լեզվական մթնոլորտի հարազատությամբ:

Նորայի ձեռքին «On the couch with Nora Armani («Բազմոցին՝ Նորա Արմանիի հետ») վերտառությամբ DVD-ն էր: «Ի՞նչ է սա»,- հարցրի:

- Իմ մենակատարումն է, որ 6-7 տարի առաջ սկսեցի Անգլիո մեջ՝ մի զուգադիպության արդյունք էր: Հանդիպեցի մի անգլիացի պրոդյուսերի հետ, որն ինձ ասաց՝ ունե՞ս մի հոգանոց ներկայացում: Ասացի՝ այո, սակայն պատրաստի որեւէ բան չունենի, մտածեցի՝ մի բան կանեմ: Դրանից առաջ «Արարատյան կայանը» արել էինք Ժիրայրի (Փափազյան) հետ, որ հիմնված է հայկական բանաստեղծության շարքի մը վրա. ճապոնուհի թավջութակ նվագող մի արտիստուհու հետ ես մեկ ներկայացում էինք համադրել:

Երբ տուն հասա, մտածեցի՝ ինչո՞ւ պիտի ուրիշներու գրածներու ետեւ պահվիմ, իսկ եթե ես գրեմ իմ պատմությունը. բայց ո՞ւմ է դա հետաքրքրելու: Հետո ուրիշ միտք եկավ. եթե անկեղծ ես քեզ հետ եւ եղելություններն ես ներկայացնում, ինչպե՞ս կարող է ուրիշների զգացումները չշարժել: Սկսա գրել:

- Ինքնակենսագրակա՞ն է:

- Ոչ այնքան, բայց ընտանեկան, ազգային, հայության, սփյուռքի, տարբեր երկրներում ապրած ըլլալու, արմատախիլ եղած ըլլալու, ինքնության հարցերու հետ կապված ներկայացում է: Եղան դեպքեր, որ եգիպտացի կամ ուրիշ մեկը, ոչ հայեր կմոտենային ինձ ու կասեին, որ իրենց հետ էլ էդպես է պատահել: Անկեղծորեն եթե պատմում ես, դա չի կարող միայն քո պատմությունը լինել: Քաջալերվեցա:

▼▼▼

«Բազմոցին՝ Նորա Արմանիի հետ» մենակատարումը ավելի ուշ դերասանուհին ներկայացրեց նաեւ ֆրանսերեն՝ Փարիզում, Լիոնում, Ժնեւում, Մոնրեալում: Ստուդիական ձայնագրությամբ փոխադրվել է նաեւ DVD-ի վրա:

Գրական հորինվածքի հենքը դահլիճում մի շոտլանդացու հետ, որի ազնվական տոհմի շառավիղը 900 տարվա պատմություն ունի, իրեն զուգադրելու դիպվածն է. շոտլանդացու իրազեկությունն իր արմատներին եւ հերոսուհու անտեղյակությունը, միայն այն գիտի, որ իր մեծ հայրը Էրզրումից Ստամբուլ է գնացել, այնտեղից Եգիպտոս, իսկ մեծ մայրը ջարդերից վերապրած, կորցրած ամուսնուն հրաշքով վերագտել ու կյանքը վերընձյուղվել է կրկին...

- Այդպես հերոսուհին մտնում է իր ընտանեկան պատմություններու մեջ, Եգիպտոսի մեջ՝ մանկությունս, էմիգրացիաները, վերջում Աննա Ախմատովայից մի կտոր եմ ասում, որի մոտավոր իմաստն այս է՝ «Ես շատ չեմ գնում դեպի անցյալը, բայց ամեն անգամ երբ անցյալի նկուղների մեջ եմ իջնում, անցյալն իմ վրա խնդում է, բայց ես այդ մթության մեջ տեսա, որ վառարանը վառված է, պատերի վրայի ներկը թարմ է: Այդ մթության մեջ երկու բան փայլեց, կատուն մլավեց ու ցատկեց»: Հետո կենում է մի պահ ու ասում. «Բա որտե՞ղ է իմ տունը, որտե՞ղ է իմ հոգին»:

- Քանի ստեղծագործական աշխարհագրությունդ շատ ընդգրկուն է, իսկ որտե՞ղ է քո տունը:

- Ես շատ եմ մտածել այդ մասին եւ շատ դժվար է այդ հարցին պատասխանել: Որովհետեւ երբ երեխա ես, քո տունդ երեխայությանդ վայրն է, այն երկիրը, այն քաղաքը, ուր ապրել ես քո մանկության ամենակարեւոր՝ ձեւավորման տարիները: Ինձ համար դա եղել է Կահիրեն, Եգիպտոսի իմ ընտանեկան հարկը: Հիմա եթե վերադառնայի Եգիպտոս, չէի գտնի իմ տունը: Բնակավայրը փոխվել է, ես էլ փոխվել եմ, այն Նորան չեմ այլեւս: Բոլոր երկրներից, մշակույթներից, կյանքի փորձառություններից, որոնցով մենք անցնում ենք, մի խավ ավելացնում ենք մեր վրա: Ճիշտ է, եթե այդ խավերը հանենք, կմնա մեր մանկության մասը, բայց մենք այդ բոլորի ամբողջությունն ենք: Ուրեմն եթե մտածեմ, թե ուր է իմ տունը՝ Լոս Անջելե՞սն է՝ ոչ, Նյու Յո՞րքն է, որտեղ ես հիմա կապրեմ, բայց տո՞ւն է դա: Փարիզ՝ միգուցե- այստեղ բավական երկար եմ ապրել: Բայց դա երկիր է, տեղ է, վայր է: Տունը այն տեղն է, ուր քեզ հետ անկեղծ ես, ուր հանգիստ ես զգում:

- Այդ մասին էի մտածում՝ հարցը տալիս: Որտե՞ղ է հոգուդ բնակավայրը:

- Իմ հոգու տունը բեմում է՝ որտեղ ես խաղում եմ՝ կամերայի առաջ կլինի, թե մանավանդ բեմում, այստեղ որովհետեւ անմիջական հաղորդակցության մեջ եմ ժողովրդի հետ:

▼▼▼

Նորա Արմանիի վերջին այցը Հայաստան 1993-ի սեպտեմբերին էր: Այդ ընթացքը իր կյանքում փոփոխությունների, ստեղծագործական նոր կազմավորումների տարիներ էին: Ամերիկայից տեղափոխություն Ֆրանսիա, պրոդյուսերական ընկերության բացում, ֆիլմարտադրության սկզբնավորում, համագործակցություն ֆրանսիական թատերական ընկերությունների հետ: 1998-99 թվականներից առավել կենտրոնացում թատերական, դերասանական ասպարեզում, նկարահանումներ կինոյում, հեռուստասերիալ ֆիլմերում, 1999-ից՝ աշխատանքներ Անգլիայում, 2001-ին Լոնդոնում Գունտեր Գրասի «Աշխատավորները փորձ են անում» բազմապերսոնաժային ներկայացման մեջ՝ գլխավոր դեր, միաժամանակ մոնոներկայացումներ:

- Մեծ կոնստրուկցիա էր՝ 23 հոգով բեմ գնալ եւ մինակ: Բայց ես երբեք մինակ չեմ բեմում, որովհետեւ երբ պատմում եմ իմ մեծ մոր, հոր ընտանիքի մասին, այդ 1,5 ժամում նրանց կենդանացնում եմ, ես իրենց հետ եմ ապրում, իրենք բեմում են, եւ դա է, որ ինձ երջանկացնում է, դրա համար բեմում եմ գտնում իմ տունը:

▼▼▼

2003-ին Արմանին կրկին փոխադրվում է Նյու Յորք, խորապես ցնցում ապրում ընտանեկան ողբերգությունից՝ հորեղբոր եւ դստեր սպանությունից՝ Եգիպտոսում:

Եվս մեկ ներկայացում Նյու Յորքում՝ «Տենչանքի 9 մասերը»՝ մուսուլման կանանց ապրելակերպի, ամուսնական հարցերի շուրջ: «Հայաստանի տարվա» առիթով «Արարատյան կայանի» ֆրանսերենով ներկայացումներ Ժիրայր Փափազյանի հետ՝ Փարիզում, Մարսելում, Բորդոյում՝ CD ձայնագրություն, Լոս Անջելեսում ամառային հայկական փառատոնին նույն ներկայացման հեղինակային բեմականացում՝ երկու տարբեր դերասաններով: Բոստոնում մեկ այլ ֆիլմ՝ «Ձմեռ պապին Բաղդադում»՝ տրագիկոմեդիա հետաքրքրական սյուժեով, վերջերս գլխավոր դերակատարում Լոս Անջելեսում՝ Հարոլդ Փինտերի «Սիրեկանը» պիեսում:

Հայաստանում մասնակցել է մի քանի ֆիլմերի նկարահանումներին, առաջինը 1991-ին՝ Արա Երնջակյանի «Վերջնաժամկետը 7 օր» ֆիլմում, ապա Դովլաթյանի «Լաբիրինթոսում», Սյունիքի փառատոնում արժանացել է լավագույն դերասանուհու մրցանակի: «Արարատյան կայանը» ներկայացվել է նաեւ Սունդուկյանի անվ. թատրոնի բեմում, որի հիման վրա Հարություն Խաչատրյանի հետ նկարահանել է «Վերջին կայան»-ը:

Արամազդ Ստեփանյանը եւ Նորա Արմանին «Սիրեկանը» ներկայացման մեջ

- Արեւմտյան կինեմատոգրաֆիայի ներկա զարգացումների, տեխնիկական հզոր միջոցների, ֆինանսական մեծ հնարավորությունների զուգահեռումներում հայկական կինոյի վիճակը ինչպե՞ս եք գնահատում:

- Շատ ավելի մեծ երկիրներ, որոնք հինեն սկսած պատմական ավանդույթներ ունեն՝ Իտալիա, Գերմանիա, Ֆրանսիա, կբողոքեն, որ ամերիկյան colonisation-ը կուլ է տալիս իրենց: Այս օրերին ԱՄՆ-ում սկսվելու է սցենարիստների գործադուլ. նրանք բողոքելու են հեռուստատեսությունը նվաճած ռեալիթի շոուների դեմ:

Իր մտածողությամբ հայը շատ ավելի եվրոպացու կնմանի, բայց աշխարհագրական տեղը Հայաստանի Ասիո մեջ է, մենք պետք է մեր շրջապատի հայելին դառնանք, ունենք եվրոպական կարելիությունը եւ պետք է կարենանք դառնալ այդ կամուրջը Ասիո եւ Եվրոպայի միջեւ: Նկատի ունիմ մանավանդ պարսկական սինեման, իրենց ֆիլմերով այսօր աշխարհում գոյություն ունեն եւ արտադրություն են գրավել: Որովհետեւ տեղվույն հետ կապված պատմություններ են, որ ոչ մեկ ուրիշը չի կրնար ընել: Եթե մենք փորձենք նկարել պատմական չգիտեմ ինչ՝ հազարավոր ձիեր, տանկեր մեջտեղ բերենք speciol էֆեկտներ, չենք կարող մրցել ինչ էլ որ անենք ո՛չ Ամերիկայի, ո՛չ Եվրոպայի, ո՛չ ալ ուրիշ մեկու հետ, այդտեղ կընկնենք ծուղակը: Բայց պետք է գնահատել օրինակ Վիգեն Չալդրանյանի աշխատանքները, որի նյութը կապված է տեղվույն հետ («Քրմուհին») եւ միջոցներն ալ այսօրվա մոդեռն միջազգային կինեմատոգրաֆի լեզուն է: Բայց մեկ Վիգենով գարուն չի գար:

- Հայկական կինոյի ներկան հուսադրո՞ղ չէ:

- Վախնալի է: Մեղք, որ վախնալի է: Ես որպես դերասան շատ պիտի փափագեի նկարահանվել, վերադառնալ, ֆիլմ անել, բայց տարիներն անցնում են. ոչ մի բան էլ չի պատահում:

- Ինչո՞ւ: «Ոսկե ծիրան» փառատոնն է պատահում:

- «Ոսկե ծիրանը» չգիտեմ, չեմ մասնակցել, չեն հրավիրել: Չգիտեմ, միգուցե լավ նախաձեռնություն է, պետք է քաջալերել, բայց քանի չեմ եղել, չեմ կարող ոչ մի բան ասել:

- Միջազգային ասպարեզում ծագումնաբանական գործոնը (հայկականությունը) որեւէ դեր ունի՞:

- Ոչ մի նշանակություն չունի, բացի՝ եթե ես ուզենամ դա ընդգծել, որովհետեւ եթե միջազգային ասպարեզի մեջն ես, ծագումնաբանությունդ երկրորդական գետնի վրա է: Ո՞ւմ ինչ պետք է, թե ով եմ: Կարեւորը դերասան եմ եւ խաղում եմ: Հայ լինելս միայն ինձ կվերաբերի: Իմ փորձառությունները, իմ պատմությունները, այն, ինչ տվել են իմ նախնիները, այդ ամենը իմ հարստություններն են, եւ ես այդ հարստությամբ երբ ներկայանում եմ, իհարկե, ամերիկյան մի դերասանուհուց շատ ավելի հարուստ ու խորունկ եմ երեւում. երբեմն դա պետք է իրենց, երբեմն ալ ընդհակառակը՝ խանգարում է: Ես պետք է լինեմ ամերիկացի դերասանուհու պես, որպեսզի կարողանամ մրցակցել: Բայց ես չեմ էլ ուզում այլեւս այդպիսի դերեր, այնպես որ պետքս չի: Այդ իմ փորձառություններս ես օգտագործում եմ ըստ հարկի: Իսկ եթե մի ոմն հայ մտածի, որ պիտի ուրանա իր հայությունը օտարության մեջ շատ առաջ գնալու համար, շատ սխալ է: Երբ հանում ենք մեր միջից այն բոլոր էլեմենտները, որ մեզ յուրահատուկ ինքնություն են տալիս որպես հայ եւ որպես անհատ, վերածվում ենք աղքատ, դիմազուրկ, որեւէ բան չներկայացնող մի անգոյության:

Շփվելով միջազգային իսկական աստղերու հետ՝ անդրադառնում ես, որ իրենց պարզությունը, մատչելիությունն ու անմիջականությունն է իրենց star դարձրել: Եվ այդպես կյանքի դասեր ես սովորում: Հոլիվուդում կամ որեւէ տեղ հայեր կտեսնես, որ մի այնպիսի հովեր կառնեն, կարծես Անգլիո թագուհին են: Ուզում ես ասել՝ վա՜յ ախպեր ջան, քեզ ի՞նչ է պատահել:

Մեկ ուրիշ հանգամանք էլ կա: Եթե դերասանական մարզի մեջն ես եւ ուզում ես առաջանալ, շփումներ ունենալ, դու պետք է առաջ մղես քեզ, անշուշտ, ամեն ինչ իր սահմանները ունի: Մենք կոմպլեքսավոր ենք այդ առումով, սպասում ենք մի անկյունում, թե ով կգա՝ մեր ձեռքից կբռնի, կտանի մեր անկյունից: Ոչ մեկն էլ չի գա:

- Ունե՞ս դերեր, որ ավելի սիրելի են:

- Վերջերս Լոս Անջելեսի Գլենդեյլի «Լունա» թատրոնում խաղացի Հարոլդ Փինտերի «Սիրեկանը» ներկայացման մեջ: Հոլիվուդյան թատերական հանդեսներում շատ լավ արձագանքներ եղան: Արտիս շատ խոսեց այդ դերը:

Գունտեր Գրասի «Պլեբեյները փորձում են ըմբոստությունը» պիեսում 2001-ին խաղում էի Հելեն Վայգելի՝ Բերտոլդ Բրեխտի կնոջ դերը (ծննդյան 100-ամյակի առթիվ): Ամեն գիշեր երբ գրիմ էի անում, աղոթում էի (հուզվում է, աչքերում արցունքներ են հայտնվում), իրեն ասում էի՝ սա քո առիթն է, որ իմ միջոցով վերապրես եւ դա գալիս էր: Իսկապես եմ ասում: Պրոֆ. Հովհաննես Փիլիկյանը Լոնդոնում, որ տեսել էր Հելեն Վայգելին, ինձ ասաց. «Դուն որ բեմ մտար, ես փուշ-փուշ եղա, փշաքաղվեցա, կարծես ինքը ըլլայիր»: Այնպես չի, որ մազերս իր նման սարքեի, որ նմանվեի, էդ չի կարեւորը, հոգեպես նմանվելն է:

Պիտեր Բրուկի, Արիան Մնուշկինի, անգլիական, ֆրանսիական շատ թատրոնների հետ

Տես էջ C

CALLAS
LA DIVINA

Դ էջից

գիշերվա մեջ չի լինում: Հետեւաբար հանդիսատեսը պիտի վերադառնա իսկականին: Առաջին անգամ կարող են չհավանել քեզ, սակայն հաջորդին պիտի ընդունեն: Այլ խոսքով մենք պիտի սովորեցնենք այն, ինչը հետագայում նրան հաճույք է պատճառելու:

- Այլ խոսքով դուք մի նոր էջ եք բացում հայտնի դերերգերի ու ծանոթ օպերաների...

- Սակայն դա անելիս բնականաբար պիտի հանդիպես մարդկանց, ովքեր չեն հավանում քեզ, անգամ գործընկերների, ովքեր պիտի ասեն՝ նախապես մենք հրաշալի էինք զգում մեզ, իսկ հիմա, նրա գալուց հետո, ստիպված ենք կրկնակի աշխատել: Պետք է խոստովանել սակայն, որ ներկայիս վերաբերմունքը որոշ չափով փոխվել է եւ հույս ունեմ, որ ավելի կփոխվի հետագայում: Եվ պետք է: Եթե պատկերացնենք մի կին, ինչպիսին է Իզոլդան, գիտեք պատմությունը, շատ երիտասարդ մի կին, շատ գեղեցիկ մի կին, ընդամենը 17 տարեկան, այդպիսին է նաեւ Տրիստանը՝ կրքոտ, տեմպերամենտով, գժի նման սիրահարված, խորապես վիրավոր արժանապատվությամբ: Պետք է պատկերել այդ բոլորը շատ կենդանի ձեւով:

- Եվ Դուք մի՞շտ կարող եք դա անել բել կանտո ոճով:

- Բել կանտոն երգելու ձեւ է, դա ուսումնառություն ու դպրոց է, երգեցողության հիմքը, դա լինի Վագներ, Մոցարտ, Վերդի թե Պուչչինի: Պետք է իմանաս ինչպես երգել: Այլ օրինակով, երբ գիրք եք գրում, պետք է իմանաք ինչպես գրել, եւ մի քիչ ավելին՝ քան այդ: Բել կանտո նշանակում է ինչպես կարդալ ու գրել, որպեսզի դառնաս մեծ գրող: Սովորիր կարդալ ու գրել, սովորիր ինչպես կառուցել նախադասությունները, հետո այս եւ հետո այն. մի ամբողջ գիտություն: Նույնը՝ երգարվեստում: Բել կանտո նշանակում է մեծ ուսումնառություն, մեծ դպրոց, ճշգրիտ ուսուցում, այդ ճշգրիտ կրթության միջով պիտի անցնի նաեւ ջութակահարը, դաշնակահարը, բոլոր նվագողները: Ճիշտ միեւնույնն անում ենք մենք՝ երգիչներս, անկախ այն բանից, թե որքան դրամատիկ ենք երգում, բել կանտոն միշտ պետք է առկա լինի, դա դպրոց է: Դա գեղեցիկ երգելը չէ, դա երգելու ձեւն է, մոտեցումը, հարձակումը ձայնանիշի վրա, որը սակայն պետք է հարձակման ենթարկվի մաքուր կերպով, առանց որեւէ անպարկեշտության, առանց խորամանկելու: Եթե կոմպոզիտորը ցանկացել է lessanto, legato, մենք չպետք է նույնիսկ դիպչենք դրան, քանի որ դա մի ողջ գիտություն է: Յուրաքանչյուր նոտա գոյության իր պատճառն ունի, արտահայտվելու մի ձեւ, որին, սակայն, չպետք է դիպչել ենթաձայնով: Միայն մաքուր հարձակում: Սա՛ է հիմքը բել կանտոյի: Legato ֆրազը պետք է լինի legato: Այս ասելով չեմ ուզում սահմանք հանձնարարել: Տարբերություն կա legato-ի, portato-ի եւ portamento-ի միջեւ, ու հազարավոր այլ նրբություններ, արտահայտություններ: Անշուշտ ծանր աշխատանք է, պահանջում է տարիների ուսումնառություն: Տիրապետել ձայնին, որպեսզի անի այն, ինչը ուզում ես, ինչպես գործիքն է անում, ինչպես ջութակահարն է անում: Նույնը պիտի անես ձայնով, բացարձակորեն, անկախ այն բանից, թե Վագներ ես երգում, թե արեւի տակ որեւէ այլ բան: Սա ուսումնառություն, դպրոց է:

- Ենթադրում եմ, որ կան երգիչներ, ովքեր դադարում են սովորելուց, մինչդեռ դուք ասացիք, որ բազում տարիներ շարունակել եւ շարունակում եք ուսումնառությունը:

- Այո, այո, քանի որ պետք է կատարելագործենք, փայլեցնենք (մեր արվեստը): Յաշա Հայֆեցը երազում անգամ չէր մտածի իր փորձերը դադարեցնելու մասին, դադարել նրբացնելուց, նոր բաներ հայտնաբերելուց, օրվա բոլոր վայրկյաններին: Նաեւ հիշել է պետք, որ մենք բեմի վրա ձեռք ենք բերում սարսափելի սովորություններ, վատ սովորույթներ: Օրինակ՝ վերջին վանկը երկար պահելը, որը շատ վատ սովորույթ է, հակառակ է երաժշտության, երգեցողության կանոններին: Եվ ուրիշ բազմաթիվ սխալներ:

- Վրիպումներ...

- Վրիպումներ բեմի վրա: Ներքեւում միշտ մեկին պետք է ունենալ, կամ էլ մաեստրոն, որը վերջում համբերատար պետք է տեսնի՝ սա պետք է անես, այն պետք է անես, իսկ մնացած բոլորը թափես, ավելորդ են, լավը չեն, վատ սովորություններ ես ձեռք բերել, ժամանակն է, որ մաքրես դրանք: 24-ժամյա, շուրջօրյա աշխատանք է, հավատացեք ինձ:

- Հավատում եմ:

- Դրա համար էլ անընդհատ աշխատում ես, ուսումնասիրում: Նաեւ՝ հանկարծ գլխի ես ընկնում, որ տվյալ ֆրազը կարելի է նաեւ այլ ձեւով երգել: Եվ բոլորովին ուրիշ որակ ես ձեռք բերում: Օրինակ, ես ունեմ իմ առաջին Լուչիան եւ վերջինը: Առաջինը Մեքսիկայի ձայնագրությունն է, որն իմ դեբյուտն էր: Բավական տարբեր են այդ կատարումները իրարից:

- Հետաքրքրական է...

- Մեքսիկայի իմ կատարումը շատ է ինքնավստահ, բացարձակապես վստահ, գեղեցիկ վերին նոտաներով եւ այլն: Բայց դա դեռ

իսկական դերերգը չէ: Սիրուն է, բայց... Հիշեցնեմ, որ Լուչիան այն միեւնույն երգչուհին է, որը Նորմա է երգում, նաեւ Իրոտա, նաեւ Սոնամբլ եւ այլն: Դա թեթեւ դերերգ չէ: Դրամատիկ կոլորատուրա է: Փաստորեն Լուչիան ցածր երգեցողություն է պահանջում, եւ թեթեւ սոպրանոները պետք է խիստ զգույշ լինեն: Այն սարսափելիորեն centrale է, ինչպես ասում են: Դրամատիկ սոպրանո դերերգ է:

- Ուրեմն Դուք գտաք, որ ձեր մեկնաբանությունը փոփոխություններ է կրել, խորացել է զգացմունքային տեսակետով, երաժշտականորեն...

- Ավելի շուտ փայլեցրել եմ: Երաժշտականորեն այժմ հրաժարվել եմ որոշակի բաներից: Օրինակ՝ առաջին կատարումների մեջ ես որոշ ֆրազներից առաջ պաուզա եմ տվել՝ հանգստանալու, հետո ավելի բարձր նոտաները վերցնելու համար: Հետագայում նման բաներ չեմ արել: Դու քեզ թույլ չես տա նման բազմաթիվ արտահայտություններ, եթե լավ ենթագիտակցություն ունես: Երաժշտությունը պետք է լավ կատարվի: Տեսնո՞ւմ եք, դուք ձեզ համար ստանդարտներ պետք է հաստատեք եւ ձգեք ձեզ ինչպես զինվորը: Տեղում պիտի լինես, միշտ պատրաստ:

- Հետաքրքրական է, դուք միշտ փորձում եք կատարելագործել...

- Այո՛, քանզի դա մեր պարտավորությունն է դեպի մեր անձը, դեպի երաժշտությունը հասկապես: Մենք ծառայում ենք շատ գեղեցիկ մի բանի՝ բարձր արվեստին, գեղեցիկ արվեստներից մեկին: Դրա համար եմ ասում՝ դժվար, ծանր աշխատանք է: Եվ մեր երիտասարդները կարող եմ ասել սա- այս իմաստով դժբախտ են. ներկայումս երգելու պատրաստ շատ քիչ ձայներ կան: Չեմ ասում՝ գեղեցիկ ձայներ քիչ կան, այլ՝ շատ քիչ ձայներ գերազանց ուսումնառությամբ, կրթությամբ, փորձառությամբ՝ պատրաստ ստանձնելու այդ բոլոր դերերգերը:

Եվ այդ փորձառությունը չես կարող ձեռք բերել սկսելով Լա Սկալայից կամ Մետրոպոլիտենից: Մեր փորձառությունը ձեռք բերվեց սկսելով փոքր թատրոններից, անցնելով վերելքի դժվարին ճանապարհ, ինչը ոչ բոլորն են սիրում անցնել: Դա կամ կոտրում, կամ շինում է քեզ: Ու երբ ժամանակը գալիս է Լա Սկալայում կամ Մետրոպոլիտենում երգելու, դու արդեն հասուն երգիչ ես: Քանի որ Սկալան կամ Մետրոպոլիտենը տեղ չունեն amateur-ների համար: Դրանք մեծ բեմեր են, դրանք ունեն ավանդույթներ, որոնք պետք է հարգել: Երիտասարդ երգիչները կոտրվում են նաեւ այն պատճառով, որ հեշտ ծափահարություններին են արժանանում: Եվ մտածում են՝ ինչ կարիք կա ծանր աշխատանքի, հրաշալի հաջողություն ունենք արդեն, ու դադարում են աշխատել: Նրանք երգում են ամեն տեղ, երգում են ամեն ինչ, ծանր դերերգեր, թեթեւ դերերգեր:

- Եվ հենց թույլ են տալիս մղվելու, հրվելու...

- Ճիշտ է, չես կարող այդ բանն անել սկզբից, կարող ես անել միայն այն դեպքում, երբ դժվար, լուրջ կրթություն ես ստացել, ունես մեծ փորձառություն, գիտես՝ որտեղ ես գտնվում:

Հին երգիչներն ինձ ասել են, եւ ես այժմ եմ գիտակցում, որ երբեք չպետք է գործածես քո կապիտալը, որը ձայնն է. միշտ օգտագործիր տոկոսները: Դա՛ է սովորեցնում մեզ բել կանտոն: Զարմանալի չէ՞:

- Այո, այո:

- Այլ խոսքով՝ բնավ մի օգտագործիր ձայնդ ամբողջությամբ: Միշտ օգտագործիր երգելու վարպետությամբ:

- Մեծ վարպետությամբ...

- Տոկոսները: Բնավ չես օգտագործում քո ամբողջ հարստությունը, չէ՞: Մի տեղ ես դնում, որպեսզի քեզ տոկոսներ տա: Նույնն է նաեւ երգարվեստում:

- Հույս ունեմ, որ երիտասարդ արվեստագետները մեզ կլսեն ու կփորձեն օգտվել Ձեզնից, որը մեծ, շատ մեծ արվեստագետ է, մեծ անհատականությամբ:

- Ճշմարտությունն այն է, որ մենք բոլորս արվեստի ծառաներն ենք, ստրուկները: Մենք ծառայում ենք արվեստին, եւ դա մեր առաջին նպատակն է: Եթե անես դա, ապա ամեն ինչ կգա ինքնաբերաբար՝ մեծ ես, հռչակավոր, փող ունես: Սակայն աշխատանքը ծանր է սկզբում, ընթացքում եւ հետո: Երբ քեզ ծափահարում են, ողջունում, տուն դարձիր, ինչպես քիչ առաջ ասացի, պետք է քեզ հաշիվ տաս արածներիդ մասին՝ ինչը չպետք է անեիր, որից հետո դու քեզ պիտի ասես՝ լավ, վաղը մեկ ուրիշ օր է սկսվում: Տեսնո՞ւմ եք, դա ես եմ, դա է, որի համար հասունացել եմ: Այդ է միակ ձեւը մեծ արվեստագետների:

- Եվ դա տալիս է հրաշալի արդյունք:

- Լավ, շնորհակալություն:

- Շնորհակալություն, շատ շատ, տիկին Կալլաս:

Անգլերենից նյութը հրապարակման պատրաստեց
ՏԱԹԵՎ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

«Իմ հոգու տունը բեմն է...»

Է էջից

շփումներս արվեստի մեծ դպրոց եղան ինձ համար: Եթե որեւէ դեր եմ պատրաստում, մի սիստեմով չեմ շարժվում: Եթե ես, օրինակ, մտնեմ պերսոնաժիս մորթի տակ, բայց չունենամ իմ փորձառություններս, չգնամ իմ հոգու խորքը, չեմ կարող այդ կնոջն իսկական կյանք տալ: Սակայն եթե ես՝ որպես դերասանուհի Նորա, շատ եմ ինձնով լցված, ես դերի առաջն եմ կանգնում ու չեմ թողնում պերսոնաժս շնչի: Ես պիտի չլինեմ, որ մյուսն ապրի:

- Հետաքրքրական է: Իսկ կա՞ն դերեր, որ կուզենայիր խաղալ:

- Օ՜, ինչե՜ր չէի ուզենա խաղալ... Լեդի Մակբեթ, առհասարակ Շեքսպիր, Չեխովը ինձ շատ կհետաքրքրի:

- Ժիրայր Փափազյանի հետ ձեր ամուսնական կապը խզվել է, իսկ ստեղծագործակա՞նը:

- Այո, մենք այլեւս ամուսիններ չենք, բայց կմնանք գործընկերներ, կսիրենք աշխատել միասին, որովհետեւ լավ է ստացվում: Ինչու ստեղծագործականը զոհենք անձնականին:

- Հավասարապես թատրոնում ես եւ կինոյում, ո՞րն է նախընտրելին:

- Առաջին քայլերս թատրոնում եմ արել, վերջը սինեմայի մեջ ինքզինքս լավ զգացի: Երկուսն ալ ունին իրենց լավ երեւույթները. թատրոնում ժողովուրդի հետ անմիջական կապը կսիրեմ, թատրոնը արդեն դերասանի ասպարեզն է, ֆիլմը՝ ռեժիսորի: Ֆիլմն այն առավելությունն ունի, որ շատ խորունկ կթափանցե մեջդ: Կամերան, երբ այդքան մոտ է, չես կարող սուտ բան ընել, կզգա, որ սուտ ես խաղում, ճիշտ եւ անկեղծ պիտի լինես, խորը մտնես ինքնության մեջը:

- 14 տարի անց կրկին Հայաստանում ես, ի՞նչ փոփոխություններ ես նկատում, ինչպե՞ս տեսար Հայաստանը:

- Շատ փոխված, որ արդեն ակնկալում էի: Բոլորն ասում էին կաֆենե՜ր կան, ռեստորաննե՜ր կան: Այո, իհարկե, դա փոփոխության մեկ կարեւոր մասն է, բայց դրանով չի վերջանում երկրի կառուցումը: Որ 10 հատ ալ կաֆե բանանք՝ կլինենք շատ հրաշալի երկի՞ր: Բայց խանութները, գեղեցկության սալոնները, սարքավորումները, ռեկլամային ձեւերը, ինձ շատ Իտալիա կհիշեցնեն: Իհարկե, Հռոմի հետ չեմ բաղդատեր: Իտալիո փոքր քաղաքների կնմանին: Գեղեցկության հասկացողություն, ճաշակ կա, բայց կողքը անճաշակություններ ալ կան: Նայում ես՝ շատ գեղեցիկ շենքեր՝ մուտքերը՝ անխնամ, թափթփված, ջարդոտված: Մե՞կ պիտի մաքրի: Ինքներս պիտի անենք:

Այո 14 տարի բացակայեցի Հայաստանից: Այդ տարիներին չկարողացա Երեւան գալ, ոչ թե որ ամենադժվարին տարիներն էին: Ես Հայաստան եղա 1991-92-93 ամենածանր ժամանակներին: Եվ առաջին ֆիլմը Արա Երնջակյանի հետ 1991-ին էր՝ ոչ ջեռուցում կար, ոչ մի բան: Պաժարնիկների սարքած սուտ անձրեւի ջուրերով թրջած վերարկույով կանգնած էի: Կրակ արին՝ թե գնա կրակի մոտ կանգնիր, չորցուր: Հաղթանակի այգում՝ վերեւը կանգնած եմ այդպես, գոլորշի էր գնում վրայիցս: Բայց այնպե՜ս երջանիկ էի: Առաջին անգամ էր, որ աշխատում էի Հայաստանում, տուրիստ չէի եկած եւ շատ հետաքրքրական շրջան էր: Օրագիր եմ պահել, մի օր պիտի հրատարակեմ՝ առաջին օրից սկսած՝ պարետային ժամ էր, մութ էր...

Վերջին այցս 1993-ի սեպտեմբերին էր: Այդ դժվարին տարիներին շատերը գնացին Հայաստանից՝ ափսո՜ս: Բայց հիմա լավ երիտասարդներ կան: Կնմանեցնեմ ցորենին, որ օդ են գցում, վատը գնում, լավն է մնում, էդ լավն է, որ պիտի բազմանա...

- Եվ վերաբերմունքի արժանանա:

Զրուցեց
ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱՂԱԼՅԱՆԸ

Ինչո՞ւ Հալաչօղլուն որոշեց հիշատակել կրոնափոխ հայերի 1936-37 թթ. կազմված ցուցակի մասին

Մի՞թե դա պայմանավորված է առանձնաշնորհյալ ընտրախավին թուրք հասարակության հակազդեցությունից պաշտպանելու նկրտումով

Օգոստոսի 18-ին «հայ դյոնմեների» վերաբերյալ Թուրքական պատմական ընկերության նախագահ, պրոֆ. Հալաչօղլուի Կեսարիայում արած հայտարարությունը բուռն հակազդեցություն էր առաջացրել երկրի գիտական, հասարակական եւ քաղաքական շրջանակներում: Թուրքական մամուլի լայն արձագանքն ստիպել էր նրան, որ օգոստոսի 21-ին ճշգրտում կատարի. «1915-ի տեղահանությունից խուսափելու համար հայերը, որոնք սկսել էին ներկայանալ իբրեւ ալավի-քուրդ, մահմեդականություն են ընդունել: 1920-ականներին «հայ դյոնմեների» թիվը մոտ հարյուր հազար էր կազմում: 1936-37 թթ. պետությունը տունառտուն բացահայտել է նրանց: Ցուցակներն իմ ձեռքի տակ են»:

Հալաչօղլուի ճշգրտումն ավելի սուր բնույթ հաղորդեց հակազդեցության դրսեւորումներին՝ անհամեմատ ընդարձակելով արձագանքների շրջանակը: Կարեւորը, սակայն, դրանք չէին, այլ այն խոստովանությունը, որ 1915-ի տեղահանությունը հայերի համար սպանություն էր ենթադրում:

Թուրքական պատմական ընկերության նախագահը, շրջանցելով տեղահանության ընթացքում առեւանգման միջոցով բռնի մահմեդականացված հայ կանանց, աղջիկներին եւ երեխաներին, միաժամանակ խոստովանում է, որ մահմեդականացումը նրանց չի փրկել նաեւ իթթիհատականների իրավահաջորդ քեմալականների հետապնդումից, այլապես վերջիններս 1936-37 թթ. տունառտուն չէին կազմի «հայ դյոնմեների» ցուցակը:

Այս խոստովանությունը պատճառ է դառնում, որ Նեվզաթ Օնայանը սեպտեմբերի 3-ին «Էվրենսել.Նեթ»-ի կայքէջում բացահայտի 1935-ին Թուրքիայում բաց եւ գաղտնի մարդահամարների անցկացման փաստը: Բաց մարդահամարն, ըստ հեղինակի, անցկացվել է 1935-ի հոկտեմբերին, իսկ գաղտնին՝ 1935-ի հունիսին, որի անցկացման մասին օրենքն ընդունվել էր 1934-ի մայիսի 3-ին:

Հատկանշական է, որ իշխանություններն արգելել էին նաեւ այս օրենքի հրապարակումը եւ դա, ի տարբերություն մյուս օրենքների, ուժի մեջ էր մտել առանց «Պաշտոնական թերթում» հրապարակվելու: Ավելին, 1934-ի հունիսի 14-ին Թուրքիայի ազգային մեծ ժողովում ներքին գործերի նախարար Շուքրու Քայան, որը Քեմալ Աթաթուրքի մերձավորներից էր եւ սալոնիկյան ծագմամբ հրեա, հայտարարել էր. «Մեծարգո պատգամավորներ, սա այն օրենքն է, որը երկրում ապահովելու է թերեւս ամենակենսական խնդրի՝ լեզվի հիմնահարցի լուծումը»:

Ի դեպ, ինչպես օգոստոսի 22-ին նշել է «Բիա» լրատվական գործակալությունը, Ռագըփ Զարաքօլուի վկայությամբ, երիտթուրքերի Իթթիհաթ վե Թերաքքի կուսակցությունը ճշտելու համար, թե կարելի՞ է ձուլել, դեռեւս Առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրյակին հայերի շրջանում ուսումնասիրություններ անցկացնելու հանձնարարական է տվել Էսաթ Ուրասին, որն էլ հանգել է հետեւյալ եզրակացության. «Քրդերին կարելի է ձուլել, իսկ հայերին՝ անհնար է, ուստի պետք է նրանց չեզոքացնել»:

«Ռադիկալի» սեպտեմբերի 7-ի համարում Ֆուաթ Դյունդարը լրացնում է Զարաքօլուին, ընդգծելով. «Հատկապես 1915-ի աքսորը, երբ Անատոլիայի հայերի գերակշռող մեծամասնությունը ենթարկվել էր տեղահանության, Թալեաթ փաշան սկսեց կրոնափոխ հայերի հետապնդումը: Գրեթե ամեն ամիս պարտադրվում էր շրջանների վիճակագիրներին, որ կրոնափոխների թվաքանակի մասին տվյալներ հաղորդեն կենտրոնական իշխանություններին: Հրամայված էր ճշտել ոչ միայն նրանց թվաքանակը, այլեւ յուրաքանչյուր ընտանիքի անդամներին՝ ղեկավարներով հանդերձ, ինչպես նաեւ այն փողոցը, որտեղ նրանք բնակվում էին, եւ տան համարը»:

Դյունդարը նշում է, որ 1915-ի ամռանն արձակված՝ «անխտիր բոլոր հայերին տեղահանության ենթարկելու» հրահանգն ստիպել էր վերջիններիս զանգվածաբար կրոնափոխ լինել, որովհետեւ դա կյանքը փրկելու միակ միջոցն էր: Հեղինակի վկայությամբ, Թալեաթ փաշան նախ կարգադրում է կրոնափոխներին զերծ պահել տեղահանությունից, սակայն երեք շաբաթ անց, տեսնելով, որ խիստ աճում է կրոնափոխության ձգտողների թիվը, հրամայում է այդ առումով այլեւս չընդառաջել հայերին եւ տեղահանել անկախ դրանից՝ նրանք մահմեդականություն ընդունել են, թե՞ ոչ: Չնայած հրամանին, տեղական իշխանությունները շարունակում են ընդառաջել կրոնափոխության ձգտողներին, որից հետո Թալեաթը պարտադրում է «կրոնափոխության» հատուկ կարգադրություն: Դրանով տեղահանությունից փրկվում են մահմեդականների հետ ամուսնացած հայ կանայք միայն:

Ելնելով Թալեաթի վերոհիշյալ հրամաններից, Գյունդարը եզրակացնում է. «Գյուղերն ու քաղաքը մի կողմ, նույնիսկ հայկական ընտանիքի բոլոր անդամների համատեղ կրոնափոխությունն անգամ բացառվում էր: Հայերը կարող էին իրենց գոյությունը պահպանել ապստամբ քրդերի շրջաններում, որոնցից էին Դերսիմն ու Սինջարը: Հետեւաբար հայերն ամբողջ գյուղերով չէին կարող ալավի դառնալ, որովհետեւ անձնագրային բաժիններում նախապես հայտնի էր տվյալ գյուղի պատկանելությունը: Այսինքն, որպես հայկական գրանցված գյուղի բնակիչների ալավի ձեւանալը նրանց տեղահանությունից չէր փրկում: Սա հիմք է տալիս ենթադրելու, որ ալավի քրդերին հայկական ծագում վերագրելը կամ կրոնափոխ հայերի թիվը հարյուր հազարի հասցնելը որեւէ առնչություն չունի գիտության հետ»:

Խոսքը տվյալ դեպքում պրոֆ. Հալաչօղլուի մասին է: Եթե նա գիտության հետ որեւէ առնչություն չունի, ապա ինչով բացատրել նրա հայտարարությունը: Հարցին Դյունդարը տալիս է հետեւյալ պատասխանը. «Ներկայումս Թուրքիայում կան շրջանակներ, որոնք հետադիմական հայացքներով գերազանցում են իթթիհատականներին, որոնց էլ «Նոր իթթիհատականներ» կոչվեն: Երկրի քուրդ բնակչության թվաքանակը նվազեցնելու համար վերջիններս առաջ են քաշում քրդերի հայ կամ հրեա լինելու վարկածը: Հալաչօղլուի վերջին հայտարարությունը դրա վառ օրինակն է: Ընդ որում, ինքը քրդերի թիվը նվազեցնելիս միաժամանակ փորձում է հերքել 1915-ի կոտորածների փաստը, ակնարկելով, թե «ոչնչացված» հայերն իրականում ալավի են դարձել»:

Այնուհետեւ Դյունդարը կասկածի տակ է դնում հարյուր հազար «հայ դյոնմեների» մասին Հալաչօղլուի հայտարարած ցուցակների առկայությունն, ընդգծելով, որ իր ողջ կյանքը ժխտողականության հիմնավորմանը նվիրած անձը, ինչպիսին է Հալաչօղլուն, այդպիսի ցուցակներ ունենալու դեպքում ոչ միայն իսկույն կհրապարակեր, այլեւ կայծակնային արագությամբ կթարգմաներ անգլերեն, որպեսզի իբրեւ ճշմարտություն հրամցնի ԱՄՆ-ի եւ համաշխարհային հասարակական կարծիքի ուշադրությանը:

Թերեւս կարելի էր բավարարվել Գյունդարի ասածներով, սակայն «հայ դյոնմեների» այն ցուցակները, որոնց մասին Հալաչօղլուն նոր է հայտարարում, կազմվել են 1936-37 թթ.: Որքան էլ դրանց մասին հիշատակումը ինչ-որ որպես սպառնալիք եւ շանտաժի բնույթ կրի, այնուամենայնիվ, ցուցակների գոյության բացահայտումը պետք է ունենա այլ պատճառներ: Չմոռանանք, որ Թուրքիայում իսլամամետ «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության իշխանությունն առանձնաշնորհյալ ընտրախավին դեռեւս չի զրկել Քեմալ Աթաթուրքի օրոք ձեռք բերված արտոնություններից, սակայն նախադրյալներ է ստեղծել, որ երկրում ակտիվորեն վերարծարծվի այդ ընտրախավի առանցքը կազմող «դյոնմեների», այսինքն՝ սալոնիկյան ծագմամբ առերեւույթ կրոնափոխ հրեաների հարցը:

Օգոստոսի 29-ի համարում «Էլ Ազիգ» թերթը Հալաչօղլուի նշված հայտարարությանը մոտենում է հենց վերջիններիս տեսանկյունից, պայմանավորելով դա թուրք հասարակության ուշադրությունը կրոնափոխ հայերով զբաղեցնելու միջոցով նշված վերարծարծումները կանխելու առանձնաշնորհյալ ընտրախավի նկրտումներով: «Էլ Ազիգի» հոդվածը չափազանց ուշագրավ է, պահանջում է, որ առանձին անդրադառնանք դրան:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Ավստրալական ուրան ռուսական ռեակտորներին

Ասիա-խաղաղօվկիանոսյան տնտեսական համագործակցության կազմակերպության (APEC) գագաթաժողովի անցկացման առթիվ Ավստրալիա ժամանած ՌԴ պատվիրակությունը երեկ Սիդնեյում համաձայնագիր է ստորագրել Ռուսաստանի ատոմային ռեակտորներում ավստրալական ուրանի օգտագործման վերաբերյալ:

ՌԻԱ գործակալությունը նշում է, որ Ավստրալիան հարուստ է ուրանով. այնտեղ է գտնվում տվյալ ռադիոակտիվ նյութի համաշխարհային պաշարների 40 տոկոսը: Հիշյալ համաձայնագիրը վերաբերում է ատոմային էներգիայի խաղաղ օգտագործման բնագավառի միջկառավարական համագործակցությանը: Փաստաթղթին ստորագրել են «Ռոսատոմի» ղեկավար Սերգեյ Կիրիենկոն եւ Ավստրալիայի արտգործնախարար Ալեքսանդր Դաուները:

Համաձայնագրով նախատեսվում է ավստրալական ուրանի մատակարարում Ռուսաստանին, որտեղ այն պետք է վերամշակվի եւ օգտագործվի ատոմային ռեակտորներում: Իսկ ռուսական ուրանը կվաճառվի ուրիշ երկրների:

1990-ին ստորագրված ռուս-ավստրալական նախորդ համաձայնագիրը թույլատրում էր Ռուսաստանին մատակարարվող ուրանը վերամշակել միայն երրորդ երկրների համար:

ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը եւ Ավստրալիայի վարչապետ Ջոն Հովարդը համատեղ մամլո ասուլիսում հայտարարել են, որ Ռուսաստանին մատակարարվող ուրանի ռազմական օգտագործումը բացառվում է:

Սեպտեմբերի 11-ի առիթով բեն Լադենը կդիմի ամերիկացիներին

«Ալ Ղաիդա» միջազգային ահաբեկչական ցանցի առաջնորդ Ուսամա բեն Լադենը մտադիր է տեսագրված հատուկ ելույթով ԱՄՆ քաղաքացիներին դիմել 2001-ի սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունների տարելիցի առիթով: Նրա առաջիկա ելույթի վերաբերյալ տեղեկություն է տարածել ամերիկյան SITE հետախուզական ծառայությունը, որն զբաղվում է ծայրահեղական կայքէջերի հսկողությամբ: Ծառայության տվյալների համաձայն, բեն Լադենի հայտարարությունն արվելու է առաջիկա երկու օրերին:

Ֆրանսպրեսը հիշեցնում է, որ Ուսամա բեն Լադենի վերջին տեսագրված ելույթը հեռարձակվել է 2004-ին: Դրանից հետո բեն Լադենի անունից բոլոր պաշտոնական հայտարարություններն անում է նրա տեղակալ Այման ալ Զաուահիրին: Այս կապակցությամբ մամուլում քանիցս ենթադրություններ են արվել բեն Լադենի սպանված լինելու վերաբերյալ:

Չնայած դրան, բազմաթիվ երկրների հատուկ ծառայություններ հայտարարում են, որ «Ալ Ղաիդայի» առաջնորդի մահվան վերաբերյալ որեւէ տեղեկություն չունեն:

Այս տարվա հուլիսին ԱՄՆ Կոնգրեսը կրկնապատկեց բեն Լադենի ձերբակալմանը նպաստող տեղեկության դիմաց խոստացված պարգեւավճարը, հասցնելով 50 մլն դոլարի:

Բուշն Ավստրալիան շփոթեց Ավստրիայի, APEC-ը՝ OPEC-ի հետ, իսկ դուռը....

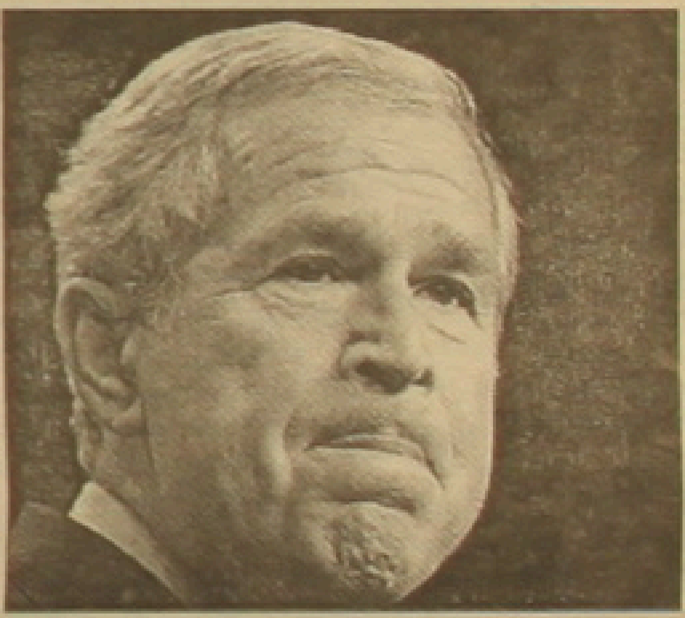

Ասիա-խաղաղօվկիանոսյան տնտեսական համագործակցության կազմակերպության՝ APEC-ի գագաթաժողովին մասնակցելու նպատակով Սիդնեյ ժամանած ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշն այդ քաղաքի նշանավոր օպերայի շենքում իր ելույթի պահին մեկ-երկու սխալ է թույլ տվել, որոնք բավական զվարճացրել են համաժողովի հարյուրավոր մասնակիցներին:

Ավստրալական «Հերալդ սան» թերթը գրում է, որ Բուշը մասնավորապես Ավստրալիայի վարչապետ Ջոն Հովարդին անվանել է «Ավստրիայի վարչապետ», իսկ հետո Հովարդին շնորհակալություն է հայտնել «հիանալի կազմակերպված OPEC-ի գագաթաժողովի» համար, APEC-ը շփոթելով OPEC-ի՝ Նավթ արտահանող երկրների կազմակերպության հետ: Ներկաների բուռն արձագանքը տեսնելով՝ Բուշն աճապարել է ուղղել, ասելով, որ ինքը OPEC-ի գագաթաժողովին մասնակցելու է եկող տարի:

Եթե APEC եւ OPEC հապավումների շփոթումը որոշ վերապահությամբ կարելի է համարել լեզվական սայթաքում (նկատի ունենալով ընդամենը մեկ ձայնավորի տարբերությունը), ապա Ավստրալիան Ավստրիայի հետ շփոթելն ավելի լուրջ սխալ է:

Բուշը որեւէ բացատրություն չի տվել, թե ինչու ինքն Ավստրալիայի վարչապետ Ջոն Հովարդին անվանեց Ավստրիայի վարչապետ: «Հերալդ սանը» ենթադրում է, որ «Ավստրիայի վարչապետ» արտահայտությունը լոկ լեզվական սայթաքում չէ, քանի որ Բուշն իր ելույթում խոսել էր նաեւ «Իրաքում գտնվող ավստրիական զորքերի» մասին: Մինչդեռ հայտնի է, որ Ավստրիան Իրաքում զորք չունի, իսկ ԱՄՆ-ի դաշնակից Ավստրալիան այդ երկրում 1500 զինծառայող է տեղաբաշխել:

Բուշը բեմից հեռանալուց շփոթել է դուռը...

Մոսկվան նախազգուշացնում է Թել Ավիվին

Երեկ **«Ազգը»** տեղեկացրեց, որ սեպտեմբերի լույս 6-ի գիշերը իսրայելական մի քանի ռազմօդանավեր խախտել են Սիրիայի սահմանը եւ ռմբակոծել երկրի անապատային շրջանները: Ավելի ուշ ստացված լուրերի համաձայն, իսրայելական օդանավերը հեռացել են Սիրիայի հակաօդային պաշտպանության ստորաբաժանումների պատասխան կրակից հետո:

Այս կապակցությամբ ՌԴ արտգործնախարարությունը տարածել է հատուկ հայտարարություն, նախազգուշացնելով Իսրայելին եւ միջադեպը բնութագրելով «անընդունելի»: Ավելի վաղ սիրիական բանակը միջադեպն անվանել էր «ագրեսիայի քայլ», իրեն վերապահելով պատասխան գործողությունների իրավունք:

Մոսկվան իր հայտարարության մեջ «խոր մտահոգություն եւ տագնապ» է արտահայտում Մերձավոր Արեւելքում լարվածության աճի կապակցությամբ, որտեղ առանց այդ էլ շատ են հակամարտության օջախները:

«Հույսով ենք, որ իսրայելական կողմը միջոցներ կձեռնարկի նման միջադեպեր թույլ չտալու համար: Ոչ թե ուժը եւ դրա կիրառման սպառնալիքը, այլ միջազգային իրավական հիմքի վրա արդարացի ու համապարփակ կարգավորմանն ուղղված երկխոսությունը կապահովի տարածաշրջանի կայունությունը, խաղաղությունն ու անվտանգությունը», ընդգծվում է հայտարարության մեջ:

Վերջին ամիսներին Սիրիա-Իսրայել հարաբերությունները բավական լարված են: Դիտորդները երկյուղներ ունեն, որ կարող է ծագել ռազմական նոր հակամարտություն:

Այվազովսկու հանդեպ մեծ հետաքրքրություն Մյունխենի աճուրդում

Այվազովսկու 1856-ին վրձնած «Մայրամուտ» կտավը (67x89 սմ) վաճառվեց անսպասելիորեն բարձր գնով՝ 260000 եվրոյով՝ նախորոք գնահատված 150000-ից 180000 եվրոյի փոխարեն, հուլիսի 21-ի համարում տեղեկացրել էր գերմանական «Ֆրանկֆուրտեր ալգեմայնե» օրաթերթը: Խոսքը Մյունխենի Համփել աճուրդի տանը հունիսին կայացած գործարքի մասին է: Դեռ մարտ ամսին նույն աճուրդի տանը մեծ հետաքրքրություն էին առաջացրել նախահեղափոխական Ռուսաստանի վարպետների կտավները: Թերթի փոխանցմամբ, այս տարվա հատկապես բարձր է Իվան Այվազովսկու (1817-1900) նկարների գինը:

Հայ ծովանկարիչը, ով ավարտել էր Սանկտ Պետերբուրգի ակադեմիան, ապրել էր Իտալիայում, Եվրոպայում երկար շրջագայելուց հետո հանգրվանել էր իր հայրենի Թեոդոսիայում, կենդանության օրոք արդեն արտակարգ հաջողակ էր: Ոչ միայն Մոսկվայի ու Փարիզի արքունիքներում էին գնահատում նրա սակավ նավերով ու խորհրդանիշներով լեցուն առասելույս ծովանկարները, այլեւ ժամանակի մեծանուն նկարիչները, ինչպիսին Դելակրուան է, գովեստով էին արտահայտվում Այվազովսկու մասին: Վառ ապացույցը Մյունխենն է, որտեղ նախկինում շատ սիրված բարձր ժայռապատկերներով բնանկարների փոխարինելու է գալիս Այվազովսկու հանդեպ վերարթնացած մեծ հետաքրքրությունը, գրում է «Ֆրանկֆուրտեր ալգեմայնեն»՝ ծանուցելով, որ հիշյալ աճուրդում, որտեղ ռուսական արվեստը լայնածավալ ներկայություն էր գտել, ամենամեծ ուշադրությունը հենց Այվազովսկու հանդեպ է նկատվել: Հարավգերմանացի անհայտ գնորդը հաղթահարել է միջազգային մրցակցությունը՝ «Մայրամուտ»-ի համար վճարելով 260000 եվրո:

Վարպետի մեկ ուրիշ կտավ վաճառվեց սակագնից մի փոքր ցածր՝ 150000 եվրո արժողությամբ «Ժամանող նավին սպասելիս» ստեղծագործությունը ճանապարհ բռնեց Հարավային Ֆրանսիա: Մարտ ամսին 180000 եվրո գնահատված Կոստանդնուպոլսի հրակարծիր Բոսֆորը պատկերող կտավը հասցե գտավ Թուրքիայում, իրազեկում է «Ֆրանկֆուրտեր ալգեմայնեն»:

Թերթն այնուհետեւ նշում է ռուս նկարիչների ստեղծագործությունների աճուրդային «գրաֆ» գների մասին՝ մի դիտարկում ընթերցողներին հրամցնելով՝ միգուցե կարելի է կռահել, որ կրկնակի կամ եռակի զգուշավորություն կա կեղծվելու մեծ հավանականություն ունեցող ռուսական ավանգարդի հայտնի անունների ստեղծագործությունների հանդեպ:

Ան. Հ.
Գերմանիա

«Արմմոնո» շեքսպիրյան թատերական փառատոնը կունենա մի քանի «Համլետ»

Թբիլիսիի Ռուսթավելու անվան պետական ազգային թատրոնի «Տրակտատ թաշկինակի մասին» բեմադրությամբ (հեղ.՝ Կարինե Խոդիկյան, բեմ.՝ Հակոբ Ղազանչյան) սեպտեմբերի 12-ին, ժամը 19.00-ին պատանի հանդիսատեսի թատրոնում կբացվի մոնոներկայացումների 5-րդ «Արմմոնո» միջազգային շեքսպիրյան թատերական փառատոնը: Ծրագրում ընդգրկված է Կիեւի Ի. Ֆրանկոյի անվան ազգային թատրոնի «...Լինել» ներկայացումը՝ նվիրված տաղանդաշատ հայ դերասանուհի Սիրանույշի ծննդյան 150-ամյակին: Գլխավոր դերում հանդես կգա Ուկրաինայի ժողովրդական արտիստուհի Լարիսա Կադիրովան: Փառատոնի հյուրերը Երեւանի դրամատիկական թատրոնում կդիտեն «Մակբեթ» ներկայացումը:

Երեկ հրավիրած մամլո ասուլիսում փառատոնի նախագահ Հակոբ Ղազանչյանը տեղեկացրեց, որ ունեն պատվավոր հյուրեր՝ աշխարհահռչակ բեմադրիչ Ռոբերտ Ստուրուան, մոնոթատրոնի միջազգային ֆորումի նախագահ Վալերի Խազանովը, մոնոթատրոնի միջազգային շարժման հիմնադիր, Չիկագոյի ու Վրոցլավի (Լեհաստան) հնագույն մոնոներկայացումների միջազգային փառատոների տնօրեն Վեցլավ Գերասը, Քիլի (Գերմանիա) մոնոներկայացումների «Թեսպիս» միջազգային փառատոնի տնօրեն Նինա Մազուրը, Կիեւի մոնոներկայացումների միջազգային 2 փառատոների տնօրենները՝ «Վիդլունյա» փառատոնի տնօրեն Նինա Մազուրը եւ «Մարիա» փառատոնի տնօրեն Լարիսա Կադիրովան:

Փառատոնին մասնակցության հայտ են ներկայացրել դերասաններ Իոլանտա Յուսկեւիչը՝ Ավստրալիայից, Էռլին Գաազը՝ Ռուսաստանից, Նինո Կասրաձեն, Դավիթ Դարչիան եւ Մալխազ Քվրիվիշվիլին՝ Վրաստանից, Քրիստոֆ Գորդոնը՝ Լեհաստանից, Գաբրի Շեյլը՝ Գերմանիայից, Մոյսինա Յուրցերը՝ Սլովենիայից, Լարիսա Կադիրովան՝ եւ Լիդիա Դանիլչուկը՝ Ուկրաինայից, Արինե Սուլիասյանը՝ Իրանից: Հայ դերասաններից կմասնակցեն Իշխան Ղարիբյանը (ՊՀԹ), Կարինե Ջանջուղազյանը (երաժշտական կամերային թատրոն), Ժենյա Ներսիսյանը, Մարիամ Ղանչյանը («Բեմական խաչմերուկ» ՄԿ) Հրանտ Խաչիկյանը (պետական կոնսերվատորիա), Դավիթ Հովսեփյանը, Ալլա Սահակյանը (Համազգային թատրոն), Ջուլիետ Ստեփանյանը («Գոյ» թատրոն-լաբորատորիա), Հայկ Զորիկյանը:

Փառատոնը հովանավորել է հանրապետության վարչապետ Սերժ Սարգսյանը, աջակցությամբ Երեւանի քաղաքապետարանի եւ մշակույթի նախարարության:

Փառատոնի փակման օրը՝ սեպտեմբերի 18-ին, պատանի հանդիսատեսի թատրոնում կցուցադրվի «Համլետ» ներկայացումը՝ Հայկ Զորիկյանի դերակատարմամբ:

Ռ. Պ.

Մամլո ասուլիս՝ նվիրված «Սուրբ Հայաստան՝ վերադարձ տուն» ցուցահանդեսի բացմանը

Սեպտեմբերի 11-ին Երեւանում կբացվի «Սուրբ Հայաստան՝ վերադարձ տուն» ցուցահանդեսը՝ Ֆրանսիայում Հայաստանի տարվա շրջանակներում Լուվրում ներկայացված «Սուրբ Հայաստան» (Armenia Sacra) ցուցահանդեսի ճիշտ կրկնօրինակը:

Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածինը, Մատենադարանը ու Հայաստանի պատմության թանգարանն առաջին անգամ Երեւանում համատեղ կներկայացնեն ավելի քան 200 ցուցանմուշներ, որոնք ներկայացնում են հայ ժողովրդի քրիստոնեական պատմությունը:

Ցուցահանդեսի բացման կապակցությամբ սեպտեմբերի 10-ին (երկուշաբթի), ժամը 14:00-ին «Արմենիա Մարիոթ» հյուրանոցի «Լեւոն Կիլիկեցի» սրահում կկայանա ՀՀ մշակույթի նախարար Հասմիկ Պողոսյանի, ՀՀ նախագահի օգնական Վիգեն Սարգսյանի եւ ցուցահանդեսի գլխավոր հովանավոր «Արմենտել» ընկերության գլխավոր տնօրեն Օլեգ Բիզգնյուկի մամլո ասուլիսը:

Մարդասիրական օգնությունների իրական նպատակները

Ամերիկացի գրողի բացահայտումները

«Մարդիկ ինձ հարցնում են, թե ինչու Բոլիվիայի եւ Պերուի բնակիչները քարկոծում են Մ. Նահանգների դեսպանատները այն ամենից հետո, երբ վերջիններս անում են նրանց օգտակար լինելու համար: Իրականությունն այն է, որ այդ դեսպանները այնտեղ են ոչ թե այդ մարդկանց օգնելու, այլ մեր՝ ամերիկյան մեծ կորպորացիաների շահերը պաշտպանելու համար», ասել է Ջոն Պերկինսը, որի «Տնտեսության բնագավառում վարձու հանցագործի խոստովանությունները» վերնագրով գիրքը դարձել է բեսթսելեր եւ կարդացվում է լրտեսական թրիլերի հետաքրքրությամբ: Ըստ ինտերնետային կայքից ստացված տեղեկության, գիրքը ներթափանցում է միջազգային տնտեսության մեքենայությունների խորքերը եւ պարզաբանում, որ այդ մեքենայությունները նպատակ են հետապնդում զարգացած երկրները պահել առաջին հարթության, իսկ երրորդ աշխարհի երկրները՝ ցածր մակարդակի վրա: Այդ օգնությունները իրականում մարդասիրական ուղղվածություն չունեն եւ չեն ծառայում ժողովրդավարության ամրապնդմանն այդ երկրներում:

Մի ժամանակ ինքն անձամբ լինելով տնտեսության բնագավառում վարձու հանցագործ, նա բացահայտում է, որ մեծ վարկեր ստանալու նպատակով թերզարգացած երկրները դիմում են Համաշխարհային բանկի կորպորացիաներից մեկին, որն էլ օգնելով պարտավորեցնում է փոխարենը կատարել որոշակի զիջումներ: Զիջումների թվում կարող են լինել բնական ռեսուրսներից օգտվելը, երկրում ապստամբների խմբի ճամբարների ստեղծումը, ընտրությունների ժամանակ, հարկ եղած դեպքում զորաբաժանումներ ուղարկելը այս կամ այն թեժ գոտիներ եւ այլն: Այդ բոլորը նրա խոսքերով, ծառայում են «Մեծ կայսրության» սահմաններում մնալուն:

Հ. Օ.

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Մուզիկանս չզբաղվել պոլիտիկա

Ջիվան Գասպարյանը Թուրքիայում ներկայացրել է Կոմիտաս, Սայաթ-Նովա, հայկական հին երգեր

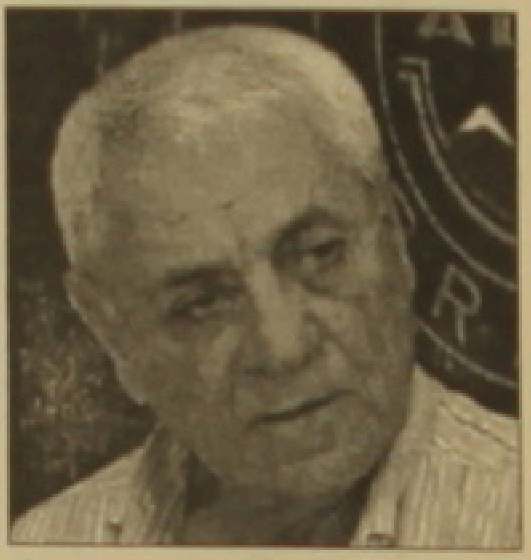

Ջիվան Գասպարյանի Թուրքիայում տված համերգներն ու դրանց առնչությամբ արձագանքները երեկ քննարկման թեմա էին «Հայացք» ակումբում՝ աշխարհահռչակ դուդուկահարի մասնակցությամբ: Խաղաղությանը նվիրված համերգներն Անկարայում եւ Ստամբուլում, Ջիվան Գասպարյանի ներկայացմամբ, անցել են մեծագույն ոգեւորությամբ ու ընդունվել շատ ջերմ: Իսկ համաձայնել է Գասպարյանը համերգի մասնակցել թուրք հայտնի երգիչ Բինգյոլի հետ միայն 6 ամիս համոզելու գործընթացից, նաեւ ՀՀ արտգործնախարարությունում խորհրդակցելուց հետո:

Թուրքիայի մշակույթի նախարարության հրավերն ընդունելով՝ Ջիվան Գասպարյանը համերգի ընթացքում կատարում է նվիրել նաեւ Հրանտ Դինքի հիշատակին, հարցազրույցի է մասնակցել թուրքական հեռուստատեսությամբ: Որոշ մանրամասներ հաղորդելով հիմնականում երաժշտական ուղղվածությամբ հարցազրույցից՝ Գասպարյանը տեղեկացրեց, որ մի շարք հարցեր վերաբերել են քաղաքականությանը, նաեւ դուդուկի՝ ծիրանափողի ծագմանը: Սակայն Ջիվան Գասպարյանը նախընտրել է ներկայանալ այնպես, թե ինքը միայն երաժիշտ է եւ չի զբաղվում քաղաքականությամբ:

«Ես չեմ խորանում քաղաքականության մեջ, քանի որ կարող է ինձ թվալ, թե ճիշտ եմ ասում, բայց սխալ խոսեմ», թուրքական հեռուստատեսության լրագրողի հարցերին ցեղասպանության եւ Թուրքիայում հայերին առնչվող հարցերի վերաբերյալ այսպես է պատասխանել Գասպարյանը: Իսկ թե ինչու թուրք արվեստագետները Հայաստան չեն գալիս, Գասպարյանի կարծիքով, նրանց խնդիրն է, քանի որ Հայաստանի դռները բաց են:

«Ազգը» հետաքրքրվեց, թե հատկապես ինչ է կատարվել Անկարայի եւ Ստամբուլի համերգներում եւ ինչպես է հանդիսատեսին ներկայացվել ինչպես դուդուկը, այնպես էլ Ջիվան Գասպարյան դուդուկահարը: Գասպարյանի խոսքերով, հենց համերգային ծրագրի մյուս մասնակից երգիչ Բինգյոլն է ներկայացրել դուդուկահարին, ընդգծելով, որ անգամ չի հավաստել Ջիվան Գասպարյանի հետ համատեղ ներկայանալու հավանականությանը: Իսկ կատարել է Գասպարյանը Կոմիտասի, Սայաթ-Նովայի, Եկմալյանի ստեղծագործություններից, սեփական իմպրովիզները, նաեւ հայկական հին երգեր: Իհարկե, Թուրքիայի հանդիսատեսին են ներկայացվել նաեւ հայտնի ֆիլմերում Ջիվան Գասպարյանի կատարմամբ հնչած ստեղծագործությունները:

ԱՐՄԻՆԵ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Արթոն գիրք է գրել, որ CD-ի է նմանեցնում

«Armenian Navy Bend» խմբի հիմնադիր Արթո Թունչբոյաջյանը հայտնի է որպես ֆոլկ երգի յուրօրինակ վարպետ, ում խոսքն ու երաժշտությունը շատերին է գերել իր պարզությամբ, բայց եւ ճաշակով բարձրարժեք խորունկությամբ: Երեկ նա հայաստանցի հանրությանը ներկայացավ որպես «200 խոսք, 200 միլիոն իմաստ (Դրսից ներս դարձ)» գրքի հեղինակ: «Ինչ որ ուզում եմ ասել, սերն է, հարգանքը եւ ճշմարտությունը», նշել է Արթոն իր ողջույնի խոսքում: Եվ կարծես որպես ազգովին ճշմարտությանը հասնելու ուղիներից մեկը որոնում ու հայտնաբերում է հետեւյալը: Ըստ Արթոյի, փակ մենթալիտետով հասարակության, այսինքն, «մեր տիպի ժողովուրդների ամենամեծ պրոբլեմը» սեքսն է: Ինչպես իր 200 մտքերից շատերը, այս մեկն էլ ենթատեքստ ունի, որ հեղինակը թողնում է ընթերցողի հասկացողության կարողությանը: Դրա համար է թերեւս հեղինակը փաստում՝ «մարդն առանց երեւակայության նման է մեքենայի, որ վառելիք չունի»: Եթե այս եւ մյուս մտքերը շատերին կարող են անհասկանալի կամ հակառակը՝ խիստ պարզունակ թվալ, ապա դա չի խանգարում, որ Արթոն ընկալվի, որպես ազնիվ մտավորական, անկանխատեսելի ինչպես երգարվեստում, այնպես էլ սեփական գաղափարախոսությունը հանրությանը մատուցելիս:

Գալով մամլո ասուլիսի վերածված գրքի շնորհանդեսին, որ երեկ տեղի ունեցավ «Օրրան» բարեգործական կազմակերպության կենտրոնում, Արթոն խոսեց նաեւ հայ եւ թուրք երաժիշտներին միավորող «Յաշ-Ար» խմբի մեկ ժամյա համերգի մասին, որ տեղի է ունեցել «Ռոք խաղաղության համար» փառատոնի շրջանակներում: Նա պատմեց նաեւ Կարսում տեղի ունեցած համերգի մանրամասները, խոսեց իր այն համոզմունքի մասին, որ թուրքը գենետիկա չունի, այլապես ինչպե՞ս է, որ քաղաքների սերունդները դարձել են խարսյաշ ու կապուտյաչ: «Թուրքը զոռով իդեոլոժի է», ասում է Արթոն: Նա խոսեց նաեւ առաջիկա իր ծրագրերի մասին: Դրանցից է սերտ համագործակցությունը «Դար» հիմնադրամի հետ: Մեր հարցին, թե ի՞նչ է կարդում նորաթուխ գրքի հեղինակը, պատասխանեց. «Կյանքումս մի գիրք եմ կարդացել, այն էլ ինքնաթիռի մեջ: Ավելի մարդկանց հոգիներն եմ սիրում կարդալ: Ավելի հետաքրքրական է, որովհետեւ ժամանակի մեջ փոփոխվում է»:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Վարուժան Սուքիասյան. «Կաշխատենք մենք էլ ուրախություն պատճառել ֆուտբոլասերներին»

Այսօր ֆուտբոլի Հայաստանի երիտասարդական հավաքականը «Հանրապետական» մարզադաշտում Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարի հերթական հանդիպումը կանցկացնի Չեխիայի իր հասակակիցների հետ: Մրցակիցն իրոք ուժեղ է: Բավական է նշել, որ Չեխիայի հավաքականը հուլիսին Կանադայում կայացած մինչեւ 20 տարեկանների աշխարհի առաջնությունում դարձել է արծաթե մրցանակակիր՝ եզրափակչում 1-2 հաշվով զիջելով Արգենտինայի ընտրանուն: Աշխարհի փոխչեմպիոնի կոչումը նվաճած ֆուտբոլիստներն էլ ներկայում Չեխիայի երիտասարդական հավաքականի կորիզն են կազմում: Հանդիպումը կսկսվի ժամը 17-ին: Մուտքը մարզադաշտ ազատ է:

Խաղի նախօրեին «Հանրապետական» մարզադաշտում նախ իրենց պարապմունքն անցկացրին Չեխիայի երիտասարդական հավաքականի ֆուտբոլիստները, ապա մրցասպարեզը տրամադրվեց Հայաստանի հավաքականին: Մինչ մեր հավաքականի մարզումը, գլխավոր մարզիչ Վարուժան Սուքիասյանը լրագրողներին ներկայացրեց Չեխիայի հավաքականի հետ հանդիպման նախապատրաստության ընթացքը, անդրադարձավ հուզող հարցերին:

Գլխավոր մարզիչը նշեց, որ ընդհանուր առմամբ ուսումնամարզական հավաքը նորմալ է անցնում: Ֆուտբոլիստներն օրական երկու պարապմունք են անցկացրել: Մարզիչը որոշակի մտահոգություն ունի որոշ ֆուտբոլիստների ֆիզիկական պատրաստությունից, խաղային պրակտիկայի պակասից: Հիմնականում գրեթե հաջողվել է տեսադաշտում ունեցած բոլոր ֆուտբոլիստներին ընդգրկել ուսումնամարզական հավաքում, բացառությամբ վնասվածք ունեցող Էդուարդ Կակոսյանի: Որոշ ֆուտբոլիստների լավ ճանաչելով, Վարուժան Սուքիասյանն ինքն է ընդգրկել հավաքականում, որոնք նախորդ գլխավոր մարզչի ցուցակում բացակայում էին: Նրանց թվում են Վահե Մեհրաբյանը, Գեւորգ Նռանյանը, Միխեիլ Սիմոնյանը:

Ըստ Վարուժան Սուքիասյանի, կան ֆուտբոլիստներ, որոնք այս մեկ ամսում վաստակել են մարզավիճակը, ոմանք բարելավել: Օրինակ, Միխեիլ Սիմոնյանը խաղային պրակտիկայի պակաս ուներ: Մարզիչը զանգահարել է Հունաստան, խոսել ֆուտբոլիստի հետ, որը սկսել է այնտեղ մարզվել: Երեւանում էլ գլխավոր մարզիչը նրա հետ անհատապես պարապել է: Ամեն դեպքում, ըստ Վարուժան Սուքիասյանի, Սիմոնյանի պես բարձրահասակ ֆուտբոլիստներն անհրաժեշտ են մեր հավաքականին, քանի որ մրցակցի կազմում նմանատիպ խաղացողների քանակը գերակշռում է: Անցկացրած երկկողմանի խաղը հնարավորություն է ընձեռել հավաքականի մարզիչներին գրեթե 95 տոկոսով որոշել մեկնարկային կազմը:

Անդրադառնալով մրցակցին, Սուքիասյանը նշեց, որ դիտել է Գերմանիայի հավաքականի հետ հանդիպման տեսագրությունը եւ մեծ տպավորություն ստացել չեխերի խաղից: Նրանք գնդակի հետ վարժ են, լավ տեխնիկա ունեն, բարձրահասակ են, արագաշարժ ֆուտբոլ են դավանում: Ամբողջ դժվարությունը նրանում է, որ այդ խաղին մասնակցած ֆուտբոլիստներից ընդամենը երկուսն են նախապատրաստվում հայերի հետ հանդիպմանը: Իսկ հավաքականի կորիզը կազմում են աշխարհի փոխչեմպիոն դարձած ֆուտբոլիստները, որոնց խաղի մասին տեղեկություն չունենք, ուստի չեխերի հետ հանդիպման մարտավարությունն ընտրելիս որոշակի դժվարություններ կծագեն: Չեխերի կազմում 7 ֆուտբոլիստ 1986 թ. ծնված է, 7-ը՝ 1987 թ., 2-ը՝ 1988 թ., 3-ը՝ 1989 թ.: Նրանցից մեկը հանդես է գալիս անգլիական «Տոտենհեմում», մյուսները՝ Չեխիայի առաջատար թիմերում: Ճիշտ է, մեր հավաքականում էլ կան 21 տարեկան ֆուտբոլիստներ, բայց համեմատաբար ավելի երիտասարդ են, քան մրցակիցը:

Վարուժան Սուքիասյանի համոզմամբ ընտրական 2-րդ խումբը, որտեղ ընդգրկված է ՀՀ երիտասարդական հավաքականը, «մահվան» խումբ է: Նա այդպիսի եզրակացության է եկել՝ դիտելով խաղերի տեսագրությունները: Նա նշեց, որ ՀՀ հավաքականն Ուկրաինայում 0-4 հաշվով զիջեց տանտերերին, ընդ որում ուկրաինացիները գոլային նույնքան պահեր էլ չօգտագործեցին: Իսկ թուրքերին հաջողվեց մրցակցի դաշտում 2-1 հաշվով պարտության մատնել ուկրաինացիներին, ինչը վկայում է վերջիններիս ուժի մասին: Իսկ ընտրական մրցաշարում նոր մեկնարկող չեխերի աշխարհի փոխչեմպիոն դառնալն արդեն իսկ խոսում է նրանց բարձր կարգի, նեղուժի մասին:

Վարուժան Սուքիասյանն ավելացրեց, որ տղաներին նաեւ հոգեբանորեն է նախապատրաստում չեխերի հետ մրցախաղին. «Մեր ազգային հավաքականի հաջող մրցելույթներից հետո պետք է երիտասարդներն էլ կարողանան ուրախություն պատճառել իրենց երկրպագուներին: Թե որքանով դա կհաջողվի նրանց, ցույց կտա վաղվա հանդիպումը: Իմ մարզչական կարիերայում երբեք կանխագուշակում չեմ արել: Սպասենք վաղվա հանդիպմանը: Ամեն դեպքում, կարծում եմ, որ ոչ-ոքի արդյունքն էլ չեխերի հետ խաղում պետք է հաջողություն համարել»:

Անդրադառնալով հանդիպումը ժամը 17-ին սկսելու նպատակահարմարությանը, Վարուժան Սուքիասյանը նշեց, որ դա նախկին գլխավոր մարզչի ցանկությամբ է կատարվել, որը գուցե մտածել է, որ շոգը կնպաստի մեր թիմի հաջողությանը, որոշակի առավելություն կտա մեր ֆուտբոլիստներին: Ինքը մշտապես կողմնակից է եղել խաղերը զով եղանակին անցկացնելուն (այդ պատճառով, օրինակ, Սոֆիայի «Ճախտորի» հետ «Արարատի» հանդիպումը նշանակվել էր ժամը 20-ին): Ամեն դեպքում հանդիպման ժամն արդեն նշանակված է եւ պետք է պատրաստ լինել շոգ եղանակին խաղալուն:

Առաջատարը փոխվեց

Ստամբուլի շախմատի մրցաշարի նախավերջին՝ 8-րդ տուրն անվանեց նոր առաջատարին: Մրցաշարային աղյուսակը 7,5 միավորով գլխավորեց Թուրքիան ներկայացնող Միխայիլ Գուրեւիչը, որը սպիտակներով պարտության մատնեց միանձնյա առաջատար Էլդար Հասանովին: Վերջինս մինչ այդ պարտիան ընթանում էր առանց միավորի կորստի՝ տանելով 7 անընդմեջ հաղթանակ: Հասանովն անդրանիկ պարտությունը կրեց, որը կարող է ճակատագրական լինել նրա համար՝ զրկելով առաջին տեղը գրավելու հնարավորությունից: Ավարտական տուրում նա կհանդիպի 7 միավոր ունեցող Գադիր Հուսեյնովի հետ: Իսկ Միխայիլ Գուրեւիչի մրցակիցը կլինի եւս 7 միավոր ունեցող Գեորգի Մարգվելաշվիլին:

Մրցաշարին մասնակցող հայ շախմատիստներից լավագույն ցուցանիշն ունեն Արման Փաշիկյանը, Գեորգի Արզումանյանն ու Դավիթ Հարությունյանը, որոնք մի խումբ շախմատիստների հետ վաստակել են 6,5-ական միավոր: Արզումանյանը ոչ-ոքի ավարտեց մրցախաղը Ստանիսլավ Սավչենկոյի հետ: Իսկ ահա Փաշիկյանն ու Հարությունյանն իրենց օգտին հաղթական միավորներ գրանցեցին՝ պարտության մատնելով համապատասխանաբար Դավիթ Ջոջուային եւ Սալոմե Մելիային:

Տուրը հաջող էր նաեւ մեր մյուս շախմատիստների համար: Դավիթ Քալաշյանը պարտության մատնեց Նոնա Դաթուաշվիլուն, իսկ Լեւոն Բաբուջյանն առավելության հասավ Պովան Դոցկամի նկատմամբ: Նրանք վաստակեցին 6 միավոր: Հաղթանակ տարավ նաեւ Աղասի Ինանցը՝ պարտության մատնելով Բուրկու Պաղմազելին: Ինանցի օգտին 5 միավոր է գրանցված:

Ավարտական տուրում Արզումանյանը սեւերով կհանդիպի Հարությունյանի հետ, Փաշիկյանը կրկին սեւերով կխաղա Վալերի Շալիմովի հետ:

Վլադիմիր Հակոբյանը կմասնակցի Չեխիայի մրցաշարին

Այսօր Չեխիայում մեկնարկում է շախմատի շրջանաձեւ մրցաշար 8 գրոսմայստերների մասնակցությամբ: Մրցաշարը բավական ուժեղ կազմ ունի, ինչի վկայությունը մասնակիցների միջին վարկանիշն է (2655), որի շնորհիվ այն ՖԻԴԵ-ի 17-րդ կարգին է դասվում: Մրցաշարի մասնակիցների թվում են երեւանցի գրոսմայստեր Վլադիմիր Հակոբյանը եւ Սլովակիայում բնակվող Սերգեյ Մովսիսյանը: Վլադիմիր Հակոբյանն իր վարկանիշով (2708) զիջում է միայն Իսպանիան ներկայացնող Ալեքսեյ Շիրովին (2735):

Չեխիայում հանդես կգան նաեւ Ռուսլան Պոնոմարյովը (2706), Դավիթ Նավարան (2656), Վիկտոր Կորչնոյը (2610), Վիկտոր Լազնիչկան (2594) եւ Յան Թիմմանը (2560): Մրցաշարի հաղթողը հայտնի կդառնա սեպտեմբերի 15-ին:

Հայաստանցի բռնցքամարտիկների առավելությունը զգալի էր

Մայրաքաղաքի «Դինամո» մարզահամալիրում ավարտվեց անվանի հայ բռնցքամարտիկ եւ մարզիչ, ԽՍՀՄ չեմպիոն եւ սպորտի վաստակավոր վարպետ Էդուարդ Արիստակեսյանի անվան միջազգային 2-րդ հուշամրցաշարը, որին մասնակցում էին նաեւ արտերկրից ժամանած բռնցքամարտիկներ:

Մրցաշարն անցավ հայաստանցի բռնցքամարտիկների առավելությամբ, որոնք հաղթող ճանաչվեցին քաշային 8 կարգերում: Մինչեւ 48 կգ քաշայինների մրցավեճն ավարտվեց Հովհաննես Դանիելյանի հաղթանակով, որը եզրափակիչում առավելության հասավ Հայկ Մանուկյանի նկատմամբ: Թեեւ մինչեւ 51 կգ քաշային կարգում Վաչագան Ավագյանը վճռորոշ մենամարտում զիջեց Դերենիկ Գիժլարյանին, սակայն արժանացավ ամենալավ տեխնիկա ունեցող բռնցքամարտիկի մրցանակին:

Քաշային հաջորդ կարգում (54 կգ) լավագույնը Գաբրիել Թոլմաջյանն էր, որը հաղթեց Արթուր Համբարձումյանին: 57 կգ քաշային կարգում հաղթողի կոչումը վիճարկեցին կրասնոդարցի Վլադիմիր Սարուխանյանն ու մոսկվացի Էդգար Մուրադյանը: Հաջողությունն ուղեկցեց Սարուխանյանին, որը ճանաչվեց նաեւ մրցաշարի լավագույն բռնցքամարտիկ: 60 կգ քաշային կարգում Հրաչյա Ջավախյանը հաղթեց Արա Փոլուզյանին, իսկ մյուս քաշում (64 կգ) հաղթող դարձավ Էդուարդ Համբարձումյանը՝ պարտության մատնելով վրաց բռնցքամարտիկ Լեւան Կվանչիխաձեին:

69 կգ քաշային կարգում էլ եզրափակիչում Սամվել Մաթեւոսյանի մրցակիցը վրաց մարզիկն էր՝ Կախաբեր Ժվանիան: Եվ կրկին հայ բռնցքամարտիկի առավելությունը նկատելի էր: Նույնը կրկնվեց նաեւ 81 կգ քաշային կարգում Մյասնիկ Սարգսյանի եւ Դավիթ Ցիկլաուրիի մրցամարտում: Իսկ ահա գերծանր քաշային կարգում հաջողությունն ուղեկցեց վրաց բռնցքամարտիկ Բեկա Լոբժանիձեին, որն առավելության հասավ Սարգիս Զարգարյանի նկատմամբ: Իսկ մինչեւ 91 կգ քաշային կարգում հաղթեց Արմեն Հովհաննիսյանը՝ պարտության մատնելով կրասնոդարցի Նիկոլայ Ղուկասյանին:

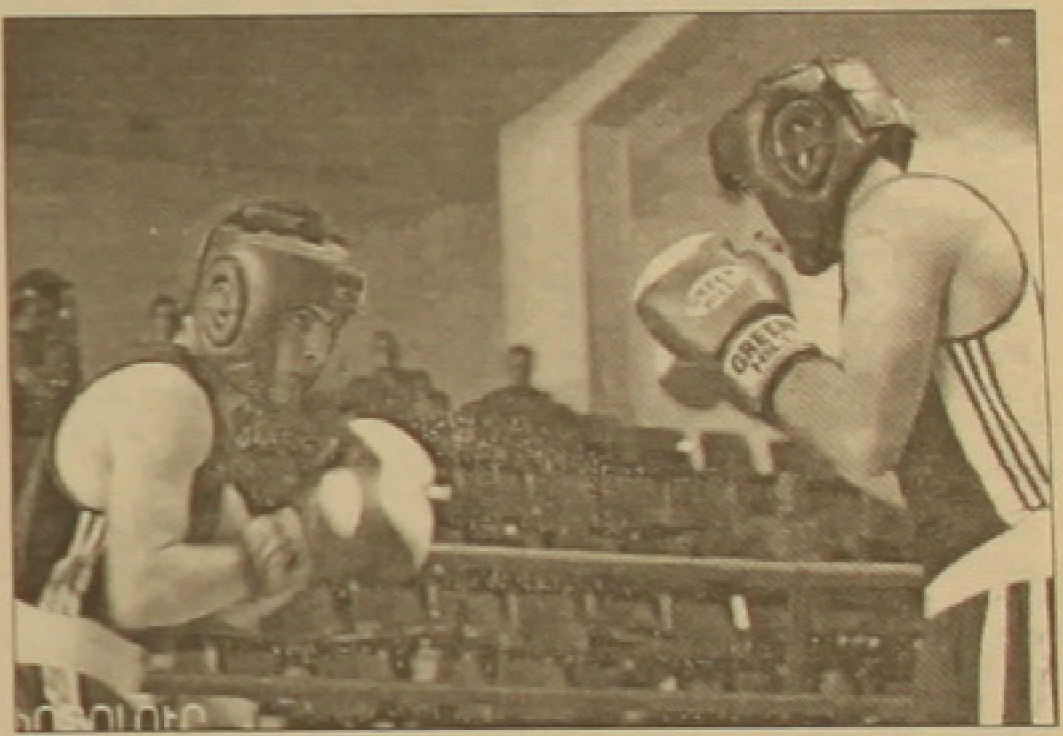

Մրցաշարի փակման արարողության ժամանակ հատուկ մրցանակների արժանացան նաեւ Կրասնոդարի թիմը, մրցաշարի գլխավոր մրցավար Վահրամ Բաղդասարյանը, օլիմպիական չեմպիոն Նշան Մունչյանը, միջազգային կարգի մրցավար Դերենիկ Գաբրիելյանը: Իսկ մրցաշարի լավագույն բռնցքամարտիկ ճանաչված Վլադիմիր Սարուխանյանին մրցանակը հանձնեցին Էդուարդ Արիստակեսյանի քույրն ու որդին:

Անշուշտ, մրցաշարը մեր բռնցքամարտիկների համար շատ օգտակար էր՝ ուժերի հիանալի ստուգատես հանդիսանալով Չիկագոյում կայանալիք աշխարհի առաջնությունից առաջ:

Մասկաեւ-Պիտեր մենամարտը կկայանա

Օլեգ Մասկաեւի մենեջեր Դենիս Ռապոպորտը եւ Սեմյուել Պիտերի շահերը պաշտպանող հանրահայտ Դոն Քինգը պայմանագիր են կնքել երկու բռնցքամարտիկների միջեւ մենամարտ անցկացնելու մասին: WBC-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսի համար այդ մենամարտը կկայանա հոկտեմբերի 6-ին Նյու Յորքի «Մեդիսոն Սկվեր Գարդեն» մարզահամալիրում: Օլեգ Մասկաեւն այդ մենամարտում պետք է փորձի պաշտպանել չեմպիոնական գոտին:

Հարկ է նշել, որ մենամարտի անցկացման շուրջ բանակցությունները վաղուց էին տարվում: Ինչպես երեւում է, կողմերին հաջողվել է համաձայնության գալ վիճահարույց հարցերի շուրջ, որոնցից գլխավորը ֆինանսականն է: Դեռեւս մեկ ամիս առաջ Պիտերի ներկայացուցիչները Մասկաեւին առաջարկում էին ընդհանուր մրցանակային հիմնադրամի (3,2 մլն դոլար) 55 տոկոսը: Օլեգը բնականաբար չէր համաձայնել, քանի որ ըստ գործող կարգի աշխարհի չեմպիոնին հասնում է մրցանակային հիմնադրամի 70 տոկոսից ոչ պակաս գումար: Այն ժամանակ Մասկաեւի հրաժարվելը մեծ աղմուկ բարձրացրեց Պիտերի եւ Աֆրիկայի բռնցքամարտի միության ներկայացուցիչների շրջանում: Վերջինիս նախագահը նույնիսկ դիմել էր WBC-ի նախագահ Խոսե Սուլեյմանին՝ պահանջելով դատական գործ հարուցել Մասկաեւի դեմ եւ նրան զրկել չեմպիոնի տիտղոսից: Բարեբախտաբար, ամեն ինչ հարթվեց եւ այժմ ուժեղագույնին պետք է որոշի Մասկաեւի եւ Պիտերի միջեւ կայանալիք մենամարտը:

Որոշվել է պարգեւավճարի չափը

Ռուսաստանի կառավարությունը որոշել է Պեկինի ամառային օլիմպիական խաղերի ռուսաստանցի մրցանակակիր մարզիկների պարգեւատրման կարգը: Օլիմպիական չեմպիոնի կոչմանն արժանացած յուրաքանչյուր մարզիկ կպարգեւատրվի 50 հազար դոլարով: Արծաթե մրցանակակիրներին որպես խրախուսանք կտրվի 20 հազար դոլար, իսկ բրոնզե մեդալակիրները կստանան 10 հազար դոլար: Դրամական պարգեւներ կստանան նաեւ Պարաօլիմպիական խաղերի մրցանակակիրները:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ **Օրվա հետքերով**

«Հայփոստ»-տրանսպորտի եւ կապի նախարարություն հակամարտությունը հասավ վարչապետին

Կառավարության տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի վարչության տարածած հաղորդագրությունից տեղեկացանք, որ երեկ վարչապետ Սերժ Սարգսյանը «շահագրգիռ պետական կառավարման մարմինների ներկայացուցիչների եւ ԿԲ-ի նախագահի մասնակցությամբ» խորհրդակցություն է հրավիրել, որտեղ քննարկվել են հավատարմագրային կառավարման հանձնված «Հայփոստի» պայմանագրային պարտավորությունների կատարման ընթացքը եւ զարգացման ծրագրի իրականացման ընթացքում «ծագած խնդիրները»:

Այնուհետեւ նշվում է, որ վարչապետն ընդգծել է կառավարության մտահոգությունը «Հայփոստի» զարգացման ծրագրի՝ նախանշված ժամկետներում հաջող իրականացման հարցում, ինչն, ըստ նրա, հնարավոր է հավատարմագրային կառավարչի եւ կառավարման հիմնադրի միջեւ նույնպիսի մտահոգությամբ ու շահագրգռությամբ իրականացվելիք կառուցողական եւ համագործակցված աշխատանքով: Սերժ Սարգսյանը հանձնարարել է շահագրգիռ մարմիններին՝ օրենսդրության շրջանակներում աջակցել առկա խնդիրների լուծմանը:

Ակնհայտ է, որ այդ խորհրդակցության անհրաժեշտությունն առաջացել է «Հայփոստի» նոր հավատարմագրային կառավարիչ «Հայփոստրաստի» ու տրանսպորտի եւ կապի նախարարության միջեւ վերջերս առաջացած հակամարտության պատճառով:

Հիշեցնենք, նախ «Հայփոստը» հայտարարեց, որ ընկերությունում հայտնաբերվել են նախորդ 5 տարիներին աշխատած ղեկավար անձնակազմի եւ մյուս աշխատակիցների կատարած ապօրինություններ, որոնց պատճառով ընկերությունը 2 մլրդ դրամի վնաս է կրել: Նշվեց, որ այդ վնասը հիմնականում առաջացել է ընկերության ավտոտրանսպորտի շահագործման եւ բենզինի օգտագործման ոլորտներում: Եվ քանի որ նախորդ 5 տարիներին ընկերության տնօրենն է եղել ներկայիս տրանսպորտի եւ կապի փոխնախարար Վրույր Առաքելյանը, պարզ է, որ այս հաղորդագրությունն անմիջականորեն նրան էր առնչվում:

Այնուհետեւ «Հայփոստը» հայտարարեց, որ նախորդ տարիներին ապօրինի նամականիշեր են տպագրվել եւ տարածվել, ինչի պատճառով նույնպես ընկերությունը վնասներ է կրել: Այս մեղադրանքը նույնպես ուղղված էր տրանսպորտի եւ կապի նախարարության դեմ:

Դրանց ի պատասխան, տրանսպորտի եւ կապի նախարար Անդրանիկ Մանուկյանը «Հայփոստի» հավատարմագրային կառավարչին խորհուրդ տվեց զբաղվել իրենց ստանձնած պարտավորությունները կատարելով:

Այս ամենից հետո երեկ վարչապետի մոտ տեղի ունեցավ վերոնշյալ խորհրդակցությունը: Կառավարության տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի վարչության պետ **Մերի Հարությունյանը**, ի պատասխան մանրամասներ հաղորդելու մեր խնդրանքին, հայտնեց, որ խորհրդակցության ժամանակ քննարկվել են մոտ երկու տասնյակ հարցեր եւ դրանք առնչվում էին «Հայփոստի» հավատարմագրային կառավարման ընթացքին, ինչպես նաեւ այդ կապակցությամբ Հայաստանի մի շարք գերատեսչությունների դիրքորոշումներին:

Սակայն անհավանական է թվում, որ մեր հիշատակած փաստերն իրենց գլխավոր դերը չունենային այս խորհրդակցության հրավիրման համար: Բնական է նաեւ, որ Սերժ Սարգսյանը պետք է փորձեր խորամուխ լինել, թե որոնք են «Հայփոստ»-տրանսպորտի եւ կապի նախարարություն ծագած հակամարտության պատճառները: Իսկ թե որքանո՞վ նա տեղեկացավ դրանց եւ ի՞նչ դիրքորոշում կունենա այդ կապակցությամբ, դժվար է ասել: Կարելի է միայն ենթադրել, որ առայժմ նա կձգտի հաշտություն պարտադրել նրանց, քանի որ բավականին դժվար կլինի կողմերից մեկին պաշտպանել: Մի կողմում Կենտրոնական բանկի առաջարկած եւ կառավարության հավանությանն արժանացած հավատարմագրային կառավարիչն է, մյուս կողմում՝ տրանսպորտի եւ կապի նախարարությունն ու կառավարության անդամ նախարարը:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Անիտուր հատուկ մասնագիտացված պատմամշակութային զբոսաշրջության գործակալությունը սույն թվականի սեպտեմբերի 19-ին եւ հոկտեմբերի 10-ին կազմակերպում է *10 օրյա բարձրակարգ շրջագայություններ դեպի պատմական Հայաստան:* Շրջագայության ընթացքում Դուք կլինեք Կարս-Անի-Իգդիր-Բայազետ-Վան (Աղթամար կղզի) - Բիթլիս-Մուշ-Խնուս-Էրզրում-Սարիղամիշ քաղաքներում:

Օգտվեք Ձեզ ընձեռված բացառիկ հնարավորությունից եւ մասնակիցը դարձեք մեր այս հիշարժան ուխտագնացության:

Մանրամասների համար զանգահարել 52-78-34, 091 203-206 կամ 094 203-206 հեռախոսահամարներով:

EURASIA FOUNDATION Representative Office in Armenia

Request for Bids
For conducting
Training Courses for the
Migration and Return Resource Centers

EF invites qualified individual consultants and companies to submit proposals for conducting training courses in:

- Migration Legislation of Russia and Armenia
- Entrepreneurship in Armenia

Eligibility:
Organizations or individuals are eligible to apply provided that they meet the following requirements:

- Have significant experience in provision of trainings and/or capacity development for organizations;
- Have the ability to conduct training in the Armenian or Russian languages;

The training will take place in Yerevan **before October 15, 2007**

Logistics:
A detailed Request for Bids and the Terms of Reference for each training course can be obtained from the Eurasia Foundation web site at www.eurasia.am. **The deadline for the submission of bids is September 19, 2007.**

For additional information you may contact Zaruhi Tonoyan, EF Armenia Program Officer for Migration Programs (zara@eurasia.am), or call +374 (10) 58-60-95 between the hours of 9 a.m. and 6 p.m. on weekdays.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ - ՄԲԾՁԲ - 07/23 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **Երեւան քաղաքի Ազատության պողոտայի վերակառուցման եւ վերանորոգման, այդ թվում Հաղթանակ զբոսայգու դիմաց ստորգետնյա անցման եւ Կոմիտաս - Դ. Անհաղթ էստակադայի վերանորոգման աշխատանքների տեխնիկական հսկողության ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 650 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 24723006158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար՝ Հ. Այունցին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 11.00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՃՁԲ-07/138 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Երեւանի քաղաքապետարանի կարիքների համար Երեւան քաղաքի Ազատության պողոտայի վերակառուցման եւ վերանորոգման, այդ թվում Հաղթանակի զբոսայգու դիմաց ստորգետնյա անցում եւ Կոմիտասի Դ.Անհաղթ էստակադայի վերանորոգման /մաս I/ աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 14765.0 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայջրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Գ. Հուրոյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 10.00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՃՁԲ-07/139 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Երեւանի քաղաքապետարանի կարիքների համար Երեւան քաղաքի Ազատության պողոտայի վերակառուցման եւ վերանորոգման, այդ թվում Հաղթանակի զբոսայգու դիմաց ստորգետնյա անցում եւ Կոմիտասի Դ.Անհաղթ էստակադայի վերանորոգման /մաս II/ աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 14725.0 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայջրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Գ. Հուրոյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 10.30-ն:

Call for Expression of Interest (EOI)

USAID funded "Program for Institutional and Regulatory Strengthening of Water Management in Armenia", implemented by PA Government Services Inc., calls for EOI for the rehabilitation of Ministry of Nature Protection Water Resources Management Agency Sevan-Hrazdan Basin Management Organization's office in Sevan (178 Nairyan St.).Total area of the office is 66 m². Interested companies, having a license for capital construction in civil sector, are requested to submit an EOI with company history, experience, and a copy of the license attached, to 11/6 Proshian Street, Yerevan. You may obtain the detailed information on the planned repair works at the **www.paconsulting.am/water** website. The deadline for submission of EOI is **18:00, September 17, 2007**.

Հայտամրցույթի մասնակցության դիմումների ընդունում

ԱՄՆ ՄԶԳ-ի կողմից ֆինանսավորվող Ջրային ոլորտի կառավարման ինստիտուցիոնալ եւ օրենսդրական հզորացման ծրագիրն իրականացնող «Փի Էյ Գավըրնմենթ Սերվիսիզ Ինկ.» կազմակերպությունը հայտարարում է դիմումների ընդունում բնապահպանության նախարարության ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության Սեւան-Հրազդան ջրավազանային տարածքային կառավարման բաժնի գրասենյակի (ք. Սեւան, Նաիրյան 178) վերանորոգման աշխատանքներ իրականացնելու հայտամրցույթին մասնակցելու համար: Տարածքի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 66 մ²: Հայտամրցույթին մասնակցել ցանկացող շինարարական կազմակերպություններին, որոնք ունեն քաղաքացիական ոլորտի կապիտալ շինարարության պետական լիցենզիա, խնդրում ենք ներկայացնել հետաքրքրվածության արտահայտման նամակ, կից ուղարկելով նաեւ լիցենզիայի պատճենը, կազմակերպության կողմից նախկինում իրականացված աշխատանքների եւ փորձառության վերաբերյալ տեղեկություններ Ծրագրի գրասենյակ հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Պռոշյան 11/6: Վերանորոգման աշխատանքների վերաբերյալ կարող եք մանրամասն տեղեկություններ ստանալ **www.paconsulting.am/water** ինտերնետային կայքից: Դիմումների ներկայացման վերջնաժամկետն է **2007թ. սեպտեմբերի 17-ը, ժ 18:00**:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից՝ ՀՀ ջրային օրենսգրքի եւ ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների պահանջների համաձայն, մշակվում է ՀՀ Արագածոտնի մարզի Բյուրական համայնքին՝ խմելու-տնտեսական նպատակով, Արագած լեռան լանջի բնական աղբյուրներից 22.24 լ/վրկ ջրառի ջրօգտագործման թույլտվության նախագիծը:

Բոլոր շահագրգիռ անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ նախագծի նախնական տարբերակին, կարող են աշխատանքային օրերին ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):

Հասարակայնության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակի լսումը տեղի կունենա 2007 թ. սեպտեմբերի 14-ին, ժամը 16-ին Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն

Հայտարարություն

Սույն թվականի սեպտեմբերի 14-ին, ժամը 14-ին ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը, **Գեղարքունիքի մարզի Արտանիշի համայնքապետարանը եւ Արման Բաքլյանը** կազմակերպում են հասարակական լսումներ Արտանիշ համայնքում նախատեսվող «Հաուշեն» հանգստյան գոտու շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության վերաբերյալ: Նախագծային փաստաթղթերին կարելի է ծանոթանալ ք. Երեւան, Կոմիտասի 29 հասցեում:

Կորել է

«Դերսահակյան» ՍՊԸ-ի պետ. ռեգիստրի վկայականը 03Ա 074710, տրված Կենտրոն տ/բ կողմից 14.02.2007 թ., գրանցման համար 28611006363:

Համարել անվավեր

Հայտարարություն

2007 թ. հոկտեմբերի 15-ին Արարատ քաղաքի թիվ 5 միջնակարգ դպրոցում կկայանա «Գազ-52» «հատուկ» մակնիշի ապամոնտաժված, ֆիզիկապես լիովին մաշված երկու ավտոմեքենաների աճուրդ-վաճառք: Հեռ. *(0238) 4-57-23*

Տնօրինություն

www.azg.am
www.azgdaily.com

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ: Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Ավետիքյան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 7.09.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրվում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2: